

An aerial map of a coastal area, likely a harbor or estuary. The water is blue, and the land is light green and brown. There are several large buildings and structures, some with red roofs. The map shows a complex network of waterways and land parcels. The text is overlaid on the map.

STARTNOTITIE MILIEUEFFECT RAPPORTAGE

DRUTENSCH E WAARDEN

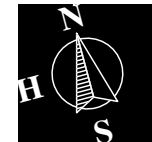
BEZOEK ONZE WEBSITE:
www.DrutenscheWaarden.nl

STARTNOTITIE MILIEUEFFECT RAPPORTAGE DRUTENSCH E WAARDEN

in opdracht van:
Consortium Drutensche Waarden (PNO-Pactum, Rodruza)

uitgevoerd door:
Kamer van Koophandel Rivierenland
H+N+S Landschapsarchitecten en HSRO

Utrecht, april 2007

INHOUD

1	Inleiding	7
2	Projectcontext	13
3	Visie en alternatieven	21
4	Gebiedsbeschrijving en relevant beleid	49
5	Afbakening toetsingskader	81
6	Onderzoeksstrategie voor het MER	87
7	M.e.r.-procedure	91
	Bijlagen	95
	Colofon	III

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 (Inleiding) beschrijft de aanleiding van de herinrichting en het doel van deze startnotitie MER. Partijen die bij het plan betrokken zijn worden in kaart gebracht evenals de te volgen procedure.

Hoofdstuk 2 (Projectcontext) geeft de begrenzings van het plan- en studiegebied aan. Verder wordt de geschiedenis van het plan beschreven en in het kort de relatie met het overheidsbeleid. Het hoofdstuk eindigt met de op te stellen bestuursovereenkomst tussen publieke en private partijen.

Hoofdstuk 3 (Visie en strategieën) start met de ambities van het plan en de ruimtelijke opgaven op regionaal en lokaal niveau. Daarna wordt de door de initiatiefnemers ontwikkelde toekomstvisie voor het gebied gepresenteerd inclusief een realisatie strategie. Dit alles leidt tot drie onderscheidende plannen (alternatieven) voor de herinrichting. Deze worden beschreven evenals de referentiesituatie ook wel het 'nulalternatief' genoemd. Het hoofdstuk sluit af met uitleg over het in later stadium op te stellen MER (Milieu-Effect-Rapport), van het Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) en tenslotte het Voorkeurs Alternatief (VA).

Hoofdstuk 4 (Gebiedsbeschrijving en relevant beleid) beschrijft de huidige situatie. Met het oog op de nog op te stellen MER is gekozen voor de thema's Rivier en veiligheid, Bodem en Water, Natuur en ecologie, Landschap en en cultuurhistorie, en Woon- werk- en leefomgeving. Per thema wordt een relatie met het relevante beleid gelegd.

Hoofdstuk 5 (Afbakening toetsingskader) geeft uitleg over de effectenbeschrijving en de begrenzing van het toetsingskader met bijhorende criteria.

Hoofdstuk 6 (Onderzoeksstrategie voor het MER) geeft per thema een opsomming van de tot nu toe verrichtte onderzoeken. Aspecten die nog verder onderzocht moeten worden en de afstemming met relevante plannen en beleid worden eveneens in kaart gebracht.

Hoofdstuk 7 (M.e.r.-procedure) geeft een beschrijving van de planning en de te volgen procedure voor de vergunningverlening. Een breed draagvlak voor het voorkeursalternatief wordt door de initiatiefnemers als essentieel gezien om de plannen te kunnen realiseren. Communicatie met de belanghebbenden vormt hier een belangrijk onderdeel van. De startnotitie sluit dan ook af met het weergeven van de geplande communicatieactiviteiten voor de komende periode.

Bijlage Hierin zijn de volgende stukken opgenomen: verklarende woordenlijst, een overzicht van het beleidskader en de bronvermelding. Op de relevante bronnen worden in de tekst door middel van ¹ verwezen. Tot slot zijn binnengekomen reacties op de concept-startnotitie en het verslag van de informatierondes op 31 oktober opgenomen.

Wat is veranderd ten opzichte van de concept-startnotitie?

De volgende wijzigingen verwerkt:

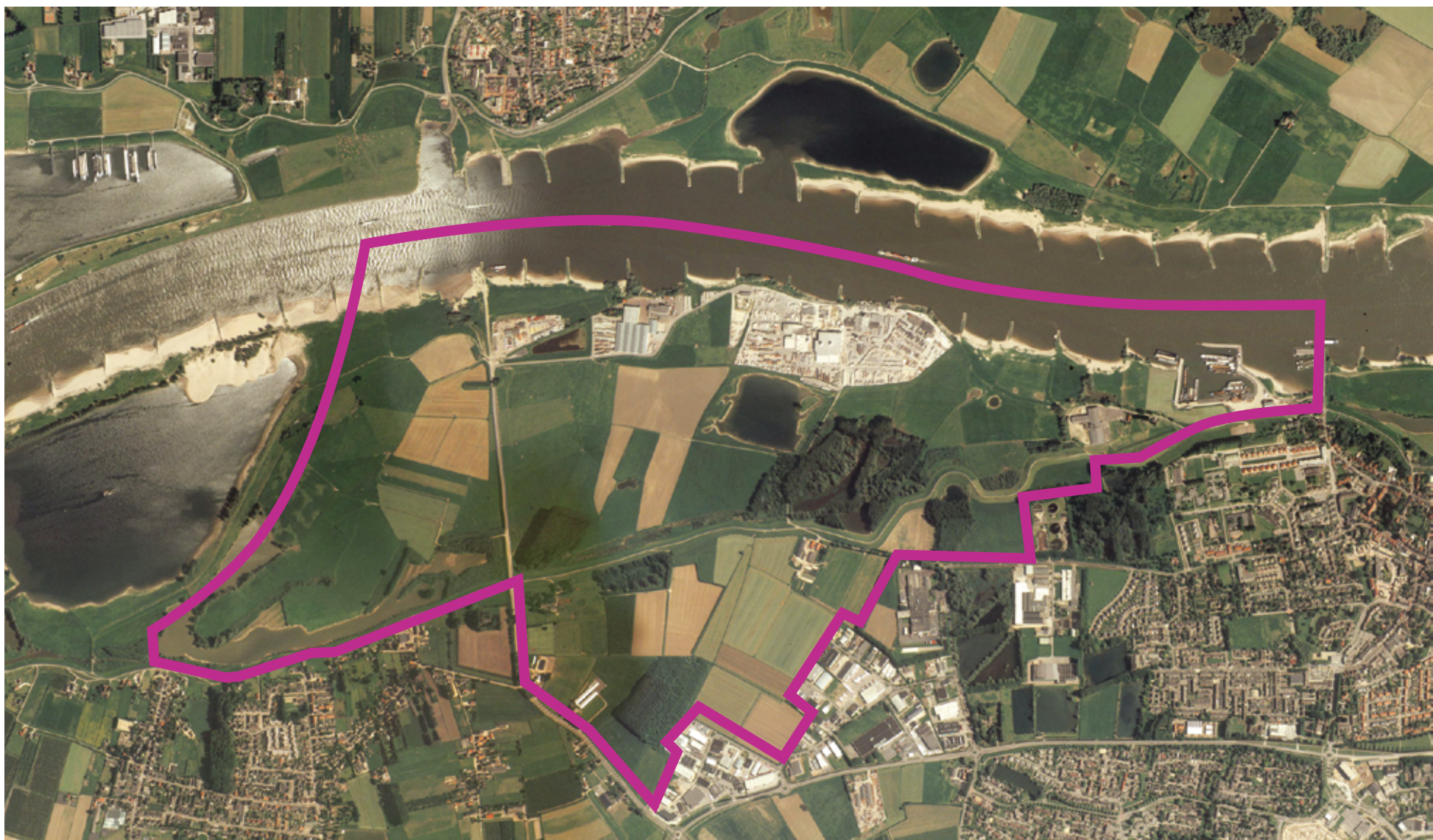
- 2.4 verslag overleg met Rijkswaterstaat toegevoegd
 - 3.7 verandering in ontwikkeling VA en MMA wordt beschreven
 - 4.2 verslag van recent uitgevoerde bodemonderzoek en ander kaartmateriaal
 - 4.5 analyse bestaande hindercirkels en kaart toegevoegd
 - 4.5 FBT (sleep/reparatie bedrijf) toegevoegd als riviergebonden bedrijf
 - 5.3 is hoofdstuk 6 geworden
 - 6 is hoofdstuk 7 geworden
- Bijlagen, het verslag van de informatierondes en de ontvangen reacties op de concept-startnotitie.

1 INLEIDING

Dit hoofdstuk gaat in op:

- de aanleiding voor dit initiatief;
- het doel van de startnotitie;
- de m.e.r.-procedure;
- de betrokkenen en belanghebbenden

HIINLEIDING

1.1 Aanleiding

In 2003 hebben een aantal bedrijven die actief zijn in de Drutensche waarden elkaar benaderd om de uiterwaard en het aansluitende binnendijkse gebied gemeenschappelijk aan te pakken^{*}. Het resultaat hiervan is een integraal plan waarbij de ruimtelijke kwaliteit van het gebied verbeterd wordt. Het voornemen biedt mogelijkheden om het gebied optimaal te laten functioneren. Het levert een positieve bijdrage aan de benodigde rivierverruiming en aan de realisatie van de ecologische hoofdstructuur in de uiterwaarden. Financiële dragers van het project zijn een hoogwaardig woonprogramma, uitbreiding van de haven, werf en bedrijventerreinen en zand- en kleiwinning. Naast een bijdrage aan de realisatie van genoemde maatschappelijke doelen kan het project tevens bijdragen aan de ontwikkeling van natuurvriendelijke vormen van recreatie en toerisme, verbetering van de relatie tussen de kern Druten en de rivier alsmede de verbetering van de bereikbaarheid en de ruimtelijke kwaliteit van de bedrijventerreinen Excluton en Westerhout. Hoewel de deelopgaven niet MER- plichtig zijn, is er gezien de omvang en complexiteit van het project voor gekozen vrijwillig dit traject te volgen. De initiatiefnemers hebben dit om diverse redenen gedaan. Ten eerste om zo vroeg mogelijk alle partijen over het voornemen te informeren en bij de betrokkenen voldoende draagvlak te creëren. Ten tweede bestaat de mogelijkheid om publieke partijen in een vroeg planstadium te binden en het initiatief in te bedden in lopende overheidsplannen.

^{*} Zie bijlage bronvermelding

1.2 Doel startnotitie MER

Het doel van de startnotitie is:

- Starten m.e.r.-procedure.
- Betrokken personen en instanties informeren en gelegenheid geven om wensen ten aanzien van de te onderzoeken aspecten in het MER kenbaar te maken.
- Mogelijke varianten en alternatieven verkennen en hieruit kansrijke alternatieven selecteren voor de herinrichting van het projectgebied Drutensche Waarden.
- Afbakenen van de inhoud van het MER.
- Houden van een informele gespreksronde.

Van concept naar definitieve startnotitie

Er is gekozen om vooraf aan de formele startnotitie m.e.r. een concept-startnotitie te maken. Deze biedt de mogelijkheid voor een informele informatieronde met de betrokkenen.

Voor dit informatie-traject zijn informele gesprekken en informatieavonden met de verschillende belanghebbenden uitgevoerd. De gegevens die hierbij naar voren zijn gekomen zijn waar mogelijk verwerkt in deze startnotitie. Het uitgebreide verslag van de informatierondes met geplaatste opmerkingen is te vinden in de bijlage.

Informele gesprekken

De volgende partijen werden benaderd:

- Natuur en milieugroepen: I.V.N., Agrarisch Natuurbeheer, Gelderse Milieufederatie en de Wild Beheers Eenheid.

- Cultureel erfgoed: Rijksdienst Monumentenzorg, Bond Heemschut, Baet en Borgh.
- Betrokken bewonersorganisaties; Red ons Rivierenland
- Landbouw; Agro Cluster en de Nederlandse Fruittelers Organisatie
- Terreinbeheer; Staatsbosbeheer en stichting Ark
- Recreatie; Recreatieschap Rivierenland
- Landbouw: L.T.O en de Landinrichting
- Gemeente West Maas en Waal
- Gemeente Druten
- Gemeente Nederbetuwe

Informatiebijeenkomsten

Na de informele gesprekken zijn informatiebijeenkomsten georganiseerd voor verschillende doelgroepen:

- a) overheden en vertegenwoordigers van de gemeente politiek
- b) burgers en lokale organisaties.

De startnotitie geeft een eerste indruk van de alternatieven die de initiatiefnemers in het MER willen onderzoeken en uitwerken.

Reacties op deze startnotitie kunnen gericht worden aan:

*Kamer van Koophandel Rivierenland
t.a.v. drs. B. Kok
Postbus 218
4000 AE Tiel*

1.3 Overzicht m.e.r.-procedure

Het planproces dat wordt doorlopen, is opgedeeld in meerdere fasen.

Traject tot aan indienen startnotitie

De initiatieffase is in september 2005 afgerond met de publicatie van het Gebiedsplan Drutensche Waarden². Vervolgens zijn de mogelijkheden van het initiatief verder onderzocht en onderbouwd. De startnotitie vormt de afronding van de tweede fase.

Inspraak en richtlijnen startnotitie

Met het indienen van deze startnotitie bij het bevoegd gezag begint fase 3. De startnotitie ligt gedurende 4 we-

ken na publicatie ter inzage. Gedurende deze 4 weken kan iedereen zijn of haar wensen ten aanzien van de inhoud van het MER kenbaar te maken. Op grond van deze inspraakreacties en het advies van de C-m.e.r. en andere wettelijke adviseurs stelt het bevoegd gezag de richtlijnen voor de inhoud van het MER vast.

M.e.r.-fase

Vanaf het formeel indienen van de startnotitie start de m.e.r.-procedure (fase 4). De mogelijkheid bestaat dat via inspraak en advies op basis van de Adviesrichtlijnen gevraagd wordt om in het MER aanvullende varianten en alternatieven mee te nemen. In de m.e.r.-fase, worden de effecten van de alternatieven onderzocht, beoordeeld en geoptimaliseerd tot een voorkeursalternatief (VA) en een meest milieuvriendelijk alternatief (MMA).

Vergunningaanvraag

Na ontwikkelen van het VA, ca. halverwege de m.e.r.-fase wordt begonnen met de opstelling van het bestemmingsplan (fase 5). Op basis van dit plan kan de vergunningaanvraag worden opgesteld en ingediend (fase 6).

Realisatie

Nadat alle vergunningen zijn verleend kan tot slot worden gestart met de realisatie (fase 7), welke voor 2015 moet worden afgerond. Zie voor een uitgebreide beschrijving van de procedures hoofdstuk 7.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
fase 1: initiatieffase Gebiedsplan										
fase 2: opstellen Startnotitie										
fase 3: indienen en procedure Startnotitie										
fase 4: MER-fase Milieu-effectrapportage										
fase 5: start Bestemmingsplan (op basis van ontwikkelt Voorkeursalternatief)										
fase 6: Aanvragen vergunningen										
fase 7: realisatie										

	2006 - 2007	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	feb.
concept startnotitie												
bespreken / infoavonden schriftelijke reacties												
opstellen def. startnotitie en indienen bij bevoegd gezag												
bekendmaken startnotitie												
inspraak advies 4-6 weken												
advies richtlijnen c-mer 9 weken												
overleg / vaststellen richtlijnen 13 weken												
gs besluit richtlijnen												

Lange termijn planning

Van concept naar definitieve startnotitie

I.4 Betrokkenen

Bij het project Drutensche Waarden en de milieueffectrapportage zijn verschillende partijen betrokken. Ieder met een eigen verantwoordelijkheid en/of belang. Hieronder zijn allereerst de partijen weergegeven die een formele rol in de m.e.r.-procedure hebben. Vervolgens wordt kort ingegaan op betrokkenen met een belang in het gebied.

Partijen met een formele rol

De twee initiatiefnemers, welke samen het Consortium Drutensche Waarden vormen:

PNO-PACTUM
Postbus 69
6650 AB Druten

Rodruza B.V.
Postbus 227
6500 AE Nijmegen

Bevoegd gezag

De initiatiefnemers vragen het bevoegd gezag, de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat en Gedeputeerde Staten van Gelderland, om mede op basis van het op te stellen MER de vergunningsplichtige besluiten te nemen.

Als coördinerend bevoegd gezag treedt op:

Het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

M.e.r.-plichtige besluiten

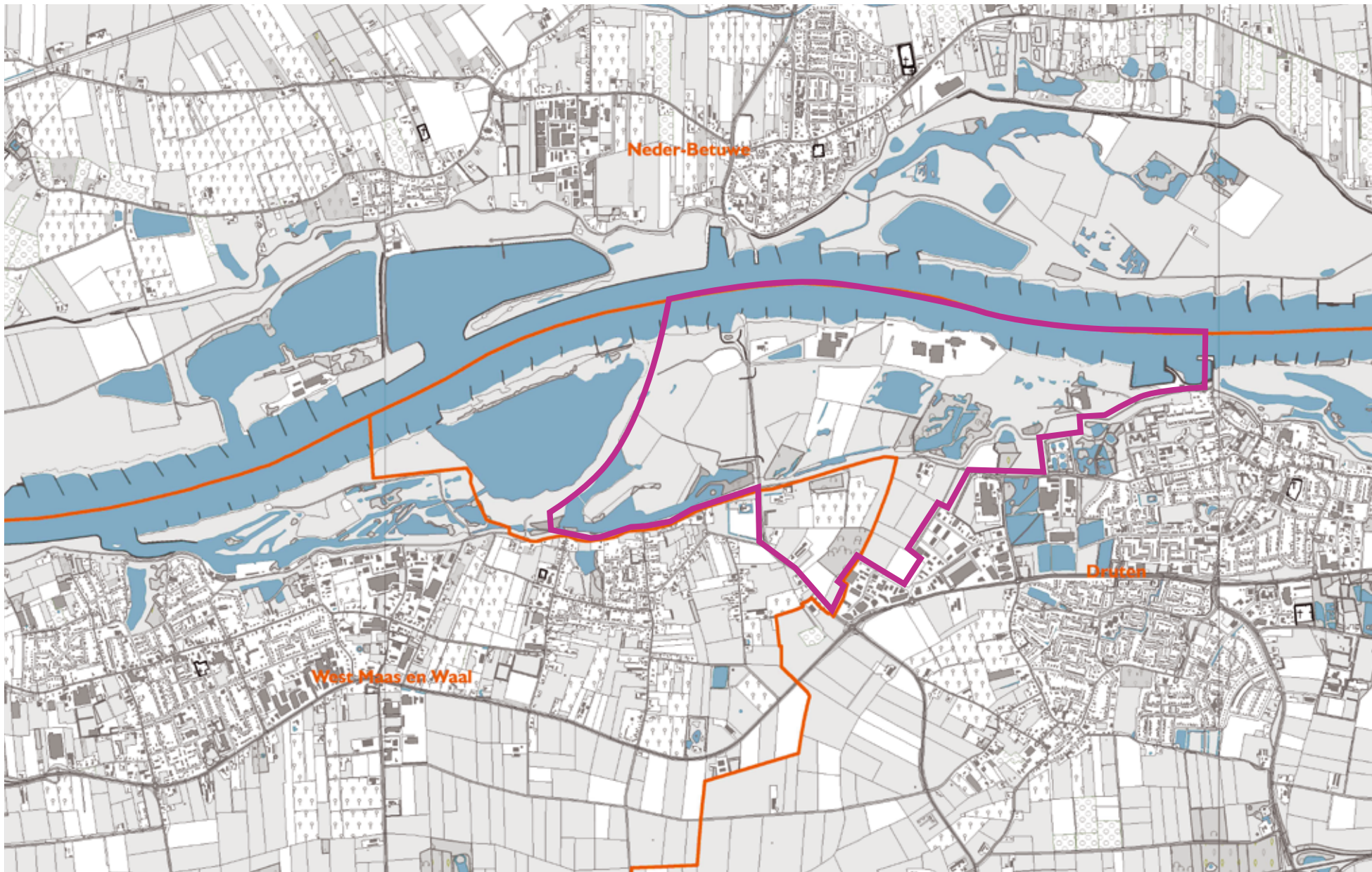
Het betreft een vrijwillige m.e.r.-procedure waarbij de afzonderlijke ingrepen niet onder de m.e.r.-plicht vallen. Omdat het om een integraal plan gaat met veelvoudige ingrepen is juist de beoordeling van de opeenstapeling van milieueffecten belangrijk.

Commissie voor de milieueffectrapportage

De Commissie voor de milieueffectrapportage (Cie-m.e.r.) is een onafhankelijke commissie van milieudeskundigen die de provincie Gelderland vooraf adviseert over de inhoud van het op te stellen MER. Na gereedkomen van het MER, zal de Cie-m.e.r. dit rapport beoordelen en toetsen en hierover wederom advies uitbrengen aan het bevoegd gezag.

Belanghebbenden in relatie tot de milieueffectrapportage

- Natuur en milieugroepen: I.V.N., agrarisch natuurbeheer, Gelderse Milieufederatie en de Wild Beheers Eenheid.
- Cultureel erfgoed: Rijksdienst Monumentenzorg, Bond Heemschut, Baet en Burg.
- Betrokken bewonersorganisaties; Red ons Rivierenland
- Kamer van Koophandel Rivierenland
- Grondeigenaren
- Landbouw: Z.L.T.O en de Landinrichting, Agro Cluster, Nederlandse Fruittelers Organisatie, agrariërs (grond eigenaren, pachters)
- Terreinbeheer; Staatsbosbeheer en stichting Ark
- Recreatie; Recreatieschap Rivierenland, ANWB, voet veer Druten-Ochten
- Provincie Gelderland
- Dienst Landelijk Gebied
- Gemeente Druten
- Gemeente West Maas en Waal
- Gemeente Nederbetuwe
- Waterschap Rivierenland

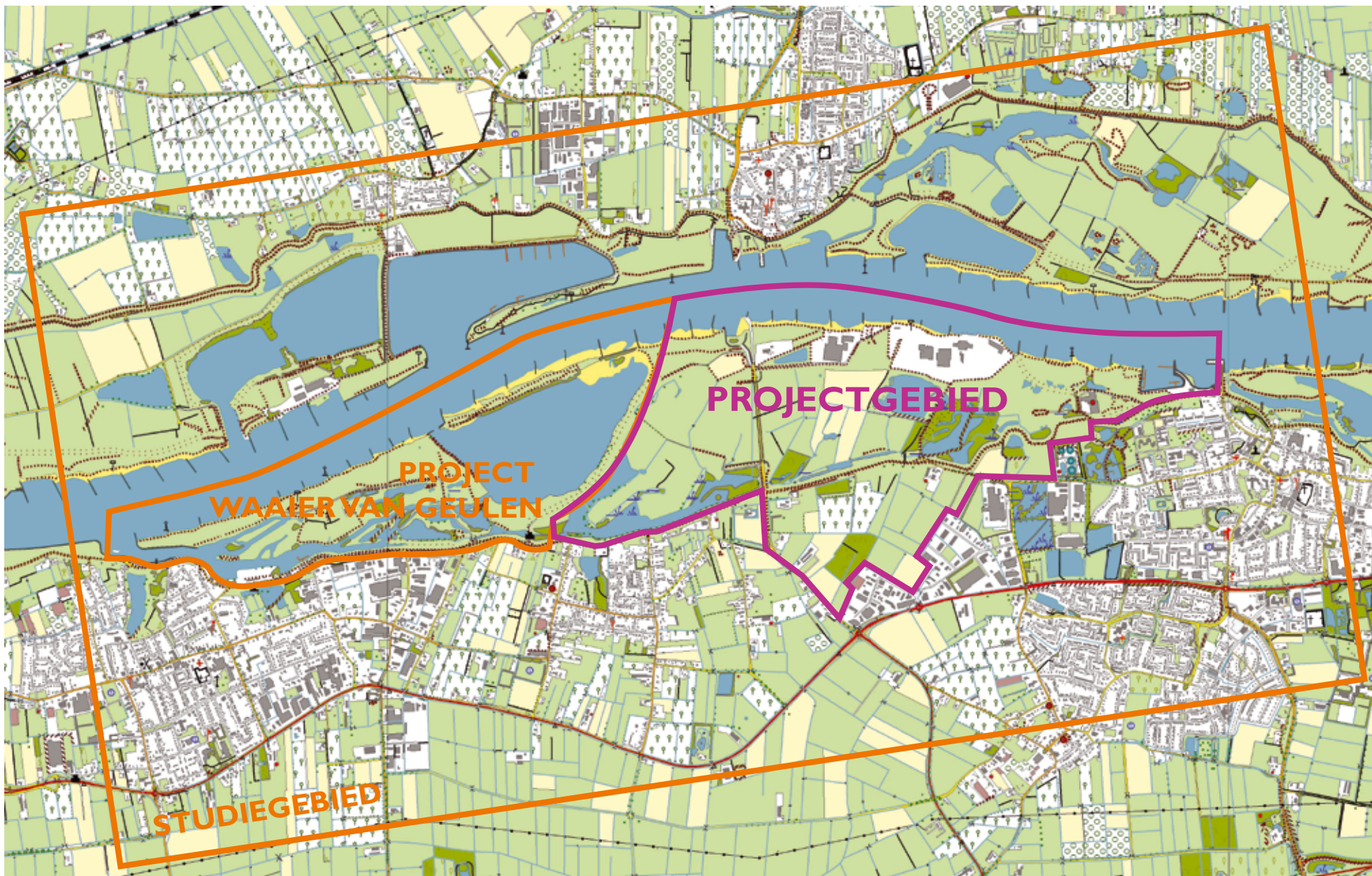

H2 PROJECTCONTEXT

Dit hoofdstuk geeft een beschrijving van:

- de begrenzing van het project-, plan- en studiegebied;
- het gebied in algemene zin;
- de plangeschiedenis
- de relatie met het overheidsbeleid in het kort
- de bestuursovereenkomst

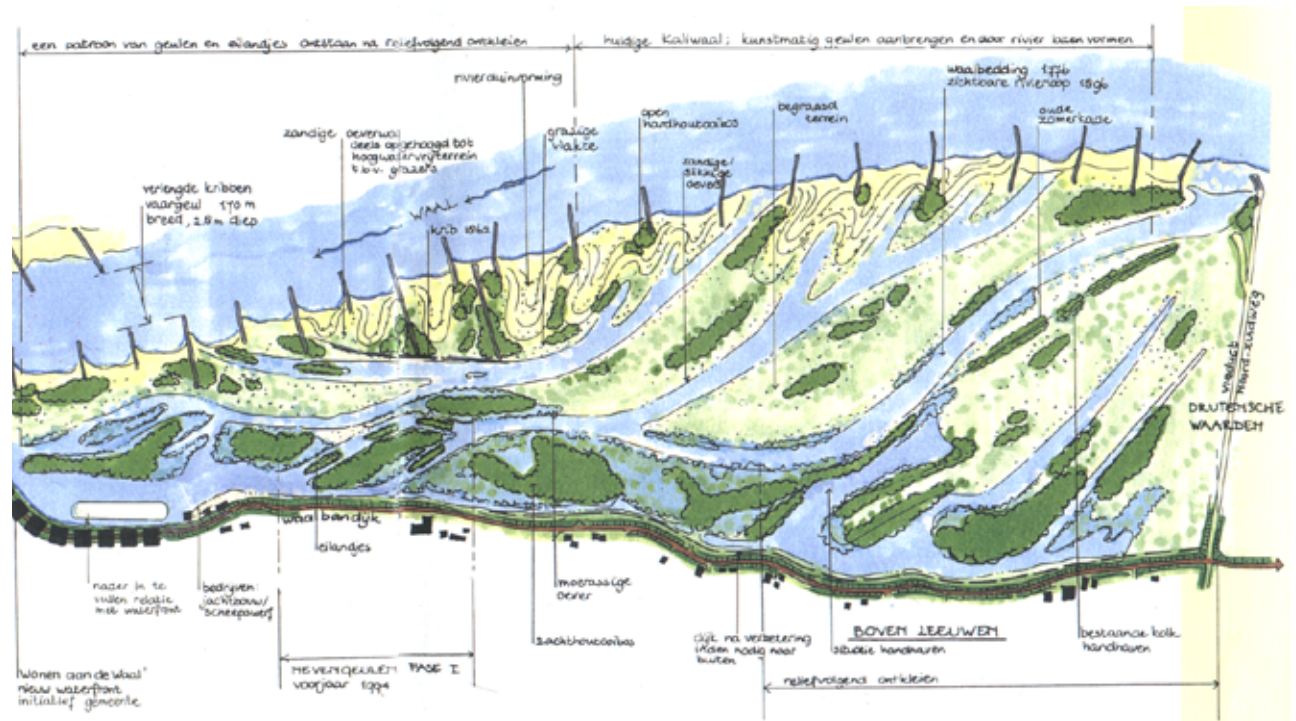

H2PROJECTCONTEXT

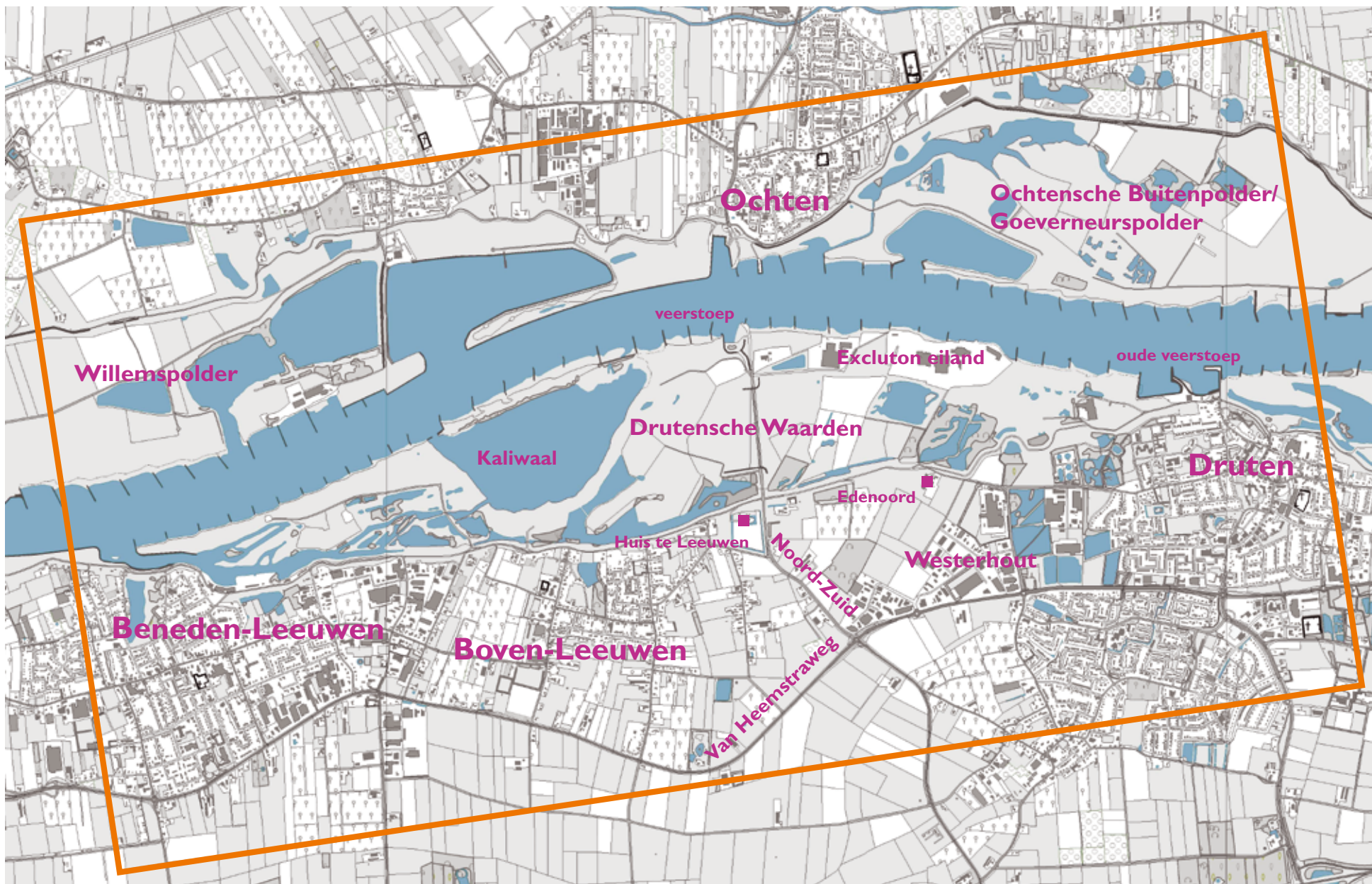
2.1 Begrenzing projectgebied

Het projectgebied Drutensche Waarden omvat het oostelijke deel van de Drutensche Waarden en een daaraan aansluitend binnendijks gedeelte. Voor het westelijke deel van de uiterwaarden inclusief de 'Kaliwaal' bestaat reeds het project Waaier van geulen³. Omdat afstemming tussen beide nodig is voor de rivierkundige en ecologische aspecten worden deze twee projecten samen als één plangebied beschouwd. Een deel van de daarbuiten (aan de noordzijde van de Waal) gelegen gebieden worden als studiegebied aangeduid.

Het projectgebied ligt voor het grootste deel binnen de gemeente Druten en voor een klein deel in de gemeente West Maas en Waal (zie kaart pag. 12).

Plan Waaier van geulen

2.2 Algemene gebiedsbeschrijving

Het projectgebied 'Drutensche Waarden' (oppervlak ca. 410 ha) is te onderscheiden in drie delen:

- Drutensche waarden, de uiterwaarden gelegen tussen de Oude Veerstoep en de gemeentegrens bij de Veerstoep;
- het binnendijkse gebied tussen de 'Noord-Zuid' route en het bedrijventerrein Westerhout;
- de dijkzone van de kern Druten.

De Drutensche waarden liggen aan de zuidzijde van de Waal, tussen de Waalbandijk, de Prins Willem Alexanderbrug en de Oude Veerstoep bij Druten. De totale lengte van de waard is ongeveer 7 km. Het middelste deel is ongeveer 1200 m breed. De totale oppervlakte van de uiterwaard bedraagt circa 580 ha, daarvan liggen ca. 325 ha binnen het projectgebied. Het westelijk deel bestaat grotendeels uit natuurgebied (strangen en geulen) en de Kaliwaal, een circa 45 hectare grote ontzandingplas. Deze plas wordt de komende jaren verondiept met niet bruikbare specie die vrijkomt bij waterstaatkundige werken in het rivierengebied. In het midden ligt de Blauwe Brug, een restant van de Noord-Zuid route tussen de (voormalige) veren bij Rhenen, Ochten en Megen. Ten oosten van de brug ligt het Excluton-eiland. Dit is een circa 40 ha

groot aanéén gegroeid hoogwater vrij industriegebied. Ter hoogte van Druten liggen de gebouwen van de in 1991 gesloten steenfabriek Rodruza bv. Ten oosten daarvan ligt scheepswerf de Gerlien van Tiem, de oude gemeentelijke haven en de Oude Veerstoep.

Het binnendijkse deel van het plangebied ligt tussen de Noord-Zuid route, Waalbandijk, Heersweg en het bedrijventerrein Westerhout. Totaal gaat het hier om ongeveer 85 ha. Het gebied ten westen van het bedrijventerrein is voornamelijk in gebruik als gras- en bouwland. Het gebied tussen Heersweg en Waalbandijk bestaat uit de woonwijk op het Waalborgterrein (voormalig Boldershof), een bos en moerasgebied dat ontstaan is door kleiwinning, de rioolwaterzuivering en weilanden.

De uiterwaarden met het bedrijventerrein

Het binnendijkse gebied

Dijkzone Druten

Ambitie integraal plan Drutensewaard

* ontwikkeling riviergebonden buitendijks bedrijventerrein
in relatie tot een nieuw binnendijks terrein.
(wert, betonnen baksteen industrie)

* afronding wonen 2/d rivier Druten

* aansluiting plan W22 van geulen
integrale natuur ontwikkeling met binnendijks zeesl

* uitkoop buitendijkse landbouw

Resultaat:

Volledige realisatie rivierverruiming
volgens schets W22 - A1

H+N+S Landschapsarchitecten
29.01.2003.

Ontwerpschets van 2003

2.3 Planologische geschiedenis van het gebied

De Drutensche Waarden worden al bijna dertig jaar bestudeerd door plannen- en beleidsmakers. Naast rivierverruiming gaat het om plannen voor aanpak van havens, bedrijventerreinen, specieberging, natuurontwikkeling en waterfronten. Er zijn door verschillende partijen deelinitiatieven ontplooid. Delgromij is al bijna twintig jaar bezig met plannen voor de uitvoering van een verontdieping van de Kaliwaal. De uitbreidingsplannen voor de scheepswerf dateren uit 1992. In 1993 is Rodruza gestart met de ideeënontwikkeling voor herontwikkeling van het terrein van de voormalige steenfabriek. Excluton en PNO-PACTUM zijn sinds 1994 in overleg met Rijkswaterstaat over rivierkundige compensatie voor uitgevoerde ophogingen.

De initiatieven die door de eigenaren en bedrijven in het gebied zijn ontplooid zijn niet erg succesvol verlopen. Veel projecten zijn nog steeds niet gestart, wel gestarte projecten zijn nog steeds niet afgerond. Naast zaken als bestuurlijk draagvlak en verwerving blijkt dat tegenstrijdige regelgeving op de milieu-hygiënische, rivierkundige en planologische beleidsvelden, de uitvoering van projecten zeer complex maakt. Bovendien werden de initiatiefnemers door de lange looptijd van de projecten en gewijzigd inzicht in de aanpak van de rivierkundige aspecten telkens met nieuwe regelgeving geconfronteerd.

Het projectvoorstel 'Ruim Baan voor de Drutensche Waarden' was de eerste stap in het ontwerpproces voor een integraal plan'. Het is in 2003 gepresenteerd aan belangenorganisaties, bestuurders en ambtelijke vertegenwoordigers van de verschillende betrokken overheden.

Provincie, Regio Rivierenland, gemeente en Rijk hebben duidelijk gemaakt dat men dit initiatief steunt. Het projectvoorstel is verder uitgewerkt tot het 'Gebiedsplan Drutensche Waarden – bandbreedte wenselijke modellen' (2005)² en vervolgens verder onderbouwd tot de nu voorliggende startnotitie m.e.r.

2.4 Relatie met het overheidsbeleid

Het initiatief is opgenomen in deel 3 van de Planologische Kern Beslissing (PKB) Ruimte voor de Rivier⁴ met de status van "aanvullende maatregel". Dit betreft maatregelen voor de lange termijn die echter niet opgenomen zijn in het basispakket dat in 2015 moet zijn gerealiseerd. In het verdere traject wordt ernaar gestreefd het project vanwege zijn integrale aanpak als pilotproject voor andere aanvullende maatregelen te laten gelden. De PKB geeft de initiatiefnemers de gelegenheid om uiterlijk per 31 december 2008 een projectbesluit gerealiseerd te hebben.

In het PKB Ruimte voor de Rivier wordt kribverlaging als voorkeursmaatregel genoemd. Op regionaal niveau is deze maatregel becommentarieerd in het regioadvies dat is uitgebracht door de stuurgroep Boven- en Benedenrivieren. Het regioadvies ziet meer in ruimtelijke maatregelen, waarin naast waterstandsverlaging ook meer ruimtelijke kwaliteit wordt gerealiseerd. In datzelfde regioadvies heeft het project Drutensche Waarden de status gekregen van "Kansrijk project". Belangrijk voor het project is dat, verbonden aan deze status, mogelijkheden worden geboden om te kunnen experimenteren met aangepaste vormen van bouwen. (PKB en regioadvies, zie ook hoofdstuk 4.1)

In het streekplan wordt het initiatief als 'kansrijk integraal project' bestempeld⁵. Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland ziet dit project als een voorbeeldproject op het gebied van ontwikkelingsplanologie. Omdat dit initiatief rivierverruiming combineert met verbetering van lokale en regionale ruimtelijke kwaliteit. Uitbreiding van binnen- en buitendijkse bedrijventerreinen en de waterfrontontwikkeling is heel goed denkbaar wanneer voldaan wordt aan voorwaarden met betrekking tot veiligheid, bedrijfsvoering, landschappelijke inrichting en inpassing.

De nieuwe Nota Ruimte is op 17 januari 2006 aangenomen door de Eerste Kamer⁶. Het is vooral de manier van sturing, het 'hoe', die is veranderd ten opzichte van eerdere voornemens en niet zozeer de beleidsinhoud, het 'wat'. Minder Haagse regels, meer ruimte voor decentrale afwegingen, meer 'ontwikkelingsplanologie' en minder 'toelatingsplanologie'. Het aantal regels dat het Rijk aan anderen oplegt verminderd, de ruimte voor decentrale overheden, maatschappelijke organisaties, private partijen en burgers wordt vergroot. De regiovoerende rol van provincies wordt versterkt.

De Provincie heeft het plan aangemeld in verband met in de vijfde Nota R.O. genoemde experimentele projecten over nautisch aangepast hoogwaterbewust bouwen en wonen (EMAB-projecten; watergebonden woningbouw)⁷. Het is uiteindelijk niet op de lijst met projecten terecht gekomen omdat het al via de PKB Ruimte voor de Rivier de status 'aanvullende maatregel' verkregen had.

Overleg Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat acht de voorgestelde ontwikkelingen in de Drutensche Waarden uit oogpunt van rivierverruiming wenselijk en vanuit het kader van de Beleidslijn Grote Rivieren in principe passend.

De ontwikkeling (inclusief additioneel buitendijks bouwen) past binnen de Beleidslijn als aan de volgende randvoorwaarden wordt voldaan: Per saldo dient een rivierverruimende werking op te treden en de ontwikkeling moet bijdragen aan de rivierdoelstelling voor de lange termijn. Bovendien moet voldoende onderzoek worden gedaan naar de mogelijkheden om door middel van dijkverlegging of door afgraving van hoogwatervrijeterreinen tot een vergelijkbare rivierverruiming op die locatie te komen. De MER-studie moet uitwijzen in hoeverre en op welke wijze aan deze randvoorwaarden kan worden voldaan. Rijkswaterstaat wordt gevraagd zitting te nemen in de Stuurgroep Drutensche Waarden en de ambtelijke werkgroep om in dit onderzoeksproces actief te participeren.

2.5 Bestuursovereenkomst

De gemeente Druten en het consortium Drutensche Waarden hebben in 2004 een intentieovereenkomst over de ontwikkeling van het totale project afgesloten. Daarbij is rekening gehouden met eerdere overeenkomsten tussen de gemeente en Delgromij (ontwikkeling Waaier van geulen) en mondelinge afspraken tussen de gemeente en de scheepswerf De Gerlien-van Tiem (uitbreiding van de werf). Een projectbesluit volgens het PKB vereist hoge investeringen van de initiatiefnemers in een m.e.r-procedure, vergunningaanvragen e.d. Om voor deze noodzakelijke investeringsbeslissingen verantwoord een besluit te kunnen nemen, is verder commitment omtrent het vervolgtraject van dit project in al zijn facetten gewenst. Dit commitment zal tot stand moeten komen in een bestuurlijk overleg met de relevante overheden met als resultaat een bestuursovereenkomst.

Doelstelling

De bestuursovereenkomst vormt de neerslag van duidelijke bestuurlijke keuzes, op alle relevante bestuursniveaus, voor de ontwikkeling van het project Drutensche Waarden. De belangrijkste te nemen besluiten op de verschillende onderdelen van dit integrale project, zijn:

- het voldoen aan de rivierkundige taakstelling;
- het binnendijkse en buitendijkse bedrijventerrein;
- de zandwinning;
- de realisatie van 200-300 woningen buitendijks;
- de verplaatsing van de scheepswerf.

Het streven is de te verrichten werkzaamheden en de te nemen besluiten, door zowel de private als de publieke betrokken partijen, helder in kaart te brengen. Hieraan wordt een door alle partijen gedragen tijds- en besluitvormingspad gekoppeld. Dit resulteert in een uitgewerkt projectbesluit dat uiterlijk 31 december 2008 is afgerond.

H3 VISIE EN ALTERNATIEVEN

Dit hoofdstuk gaat in op de ruimtelijke planstrategie voor het projectgebied en de daarvoor ontwikkelde alternatieven. Achtereenvolgens worden beschreven:

- de visie;
- de drie kernopgaven
- het programma van eisen
- de drie ontwikkelde alternatieven;
- de referentiesituatie (het nulalternatief);
- de ontwikkeling van het VA (Voorkeursalternatief.)
- de ontwikkeling van het MMA
(Meest milieuvriendelijk alternatief);

H3 VISIE EN ALTERNATIEVEN

3.1 Visie

Uit een analyse van de recente plangeschiedenis van het gebied is de visie ontstaan dat alleen met een integrale gezamenlijke aanpak een hoogwaardige ruimtelijke ontwikkeling van de Drutensche Waard te realiseren is. Alleen als tegelijkertijd ingezet wordt op zowel het versterken van de ruimtelijke kwaliteit, o.a. door waterfrontontwikkeling, het verruimen van de rivier als op het vergroten van de ontwikkelingskansen voor riviergebonden bedrijvigheid kan een kwaliteitsimpuls werkelijkheid worden.

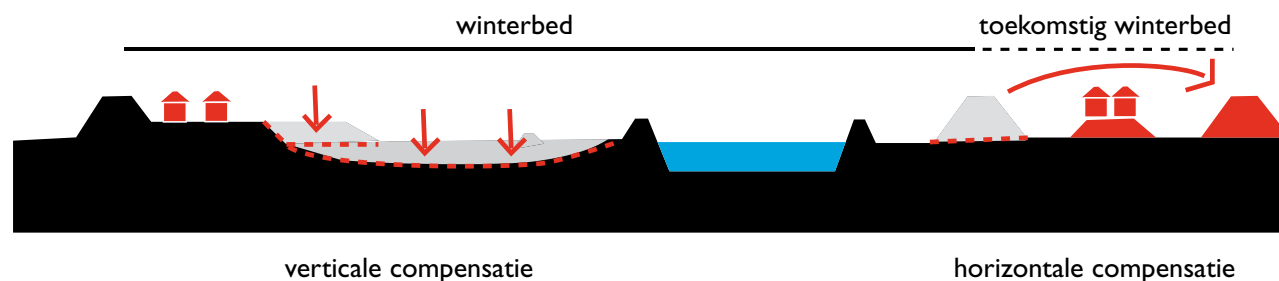
3.2 De kernopgaven

Eerste kernopgave: verruimen van de rivier

De afvoercapaciteit van de Waalwaterwaarden moet voor 2015 worden vergroot omdat de kans op extreme rivierhoogwaters toegenomen is. Ter hoogte van Druten moeten de maatgevende hoogwaterstanden met zo'n 20 centimeter verlaagd worden. Op de langere termijn moet rekening gehouden worden met mogelijk 20% hogere topafvoeren (18.000 m³/s bij Lobith).

De Drutensche Waarden worden, rivierkundig gezien, verre van optimaal benut tijdens hoogwaters. Tijdens maatgevende hoogwater wordt er door de Drutensche Waarden maar ongeveer half zoveel water afgevoerd als door de even grote Gouveneurspolder aan de overzijde van de Waal. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het samenspel tussen de oude veerstoep, de havenarmen, de hoge zomerdijk en de diverse buitendijkse industriegebieden.

Door diverse maatregelen kan de afvoer door de uiterwaard worden verdubbeld. Door verlaging of verwijdering van de zomerkade in combinatie met uiterwaardvergraving en stroomlijning van bedrijventerreinen is tussen de 10 en 15 cm waterstandsverlaging te halen. Extra verlaging is te halen door aanpassing van de veerstoep, verplaatsing van de haven, het doorstroombaar maken van het Rodruzaterrein en optimalisering van de aansluiting op het project Waaier van geulen. Maximaal lijkt 25 cm waterstandsverlaging haalbaar.

Buitendijks bouwen met horizontale en verticale compensatie

Rivierverruimingsopgave voor zowel 16.000 m³ (2015) als 18.000 m³ (2050)
(eerste kernopgave)

Eén samenhangend natuurontwikkelingsproject (tweede kernopgave)

Rivierfront Druten (tweede kernopgave)

Vergroting en specialisatie riviergebonden buitendijks terrein en aanleg binnendijks
bedrijventerrein (derde kernopgave)

Tweede kernopgave: versterken van de ruimtelijke kwaliteit

Het plangebied is in potentie de mooiste randzone van de kern Druten. Het uitzicht op de Waal, Betuwe en de Utrechtse Heuvelrug bij Rhenen geeft het gebied een enorme aantrekkingskracht.

Deze potentie wordt nu echter niet benut. Het gebied is slecht toegankelijk. De leegstaande vervallen steenfabriek is al 15 jaar buiten gebruik. De veerstoep wordt weinig gebruikt en is in verval. De betonfabrieken en de andere bedrijven op en rond Excluton eiland zijn slecht in het landschap ingepast. Dat geldt ook voor het binnendijkse industrieterrein Westerhout.

Hier liggen mogelijkheden om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. Met de verplaatsing van de bestaande scheepswerf is het mogelijk Druten een aantrekkelijk rivierfront te geven. Riviergerichte woningbouw (er is ruimte voor 200 tot 300 woningen) en recreatieve voorzieningen, zoals een jachthaven, maken daar deel van uit. De natuurgebieden, zowel binnen- als buitendijks, winnen aan kracht en kwaliteit door vergroting, onderlinge verbindingen én een toename van de rivierdynamiek. Door vergravingen kan meer riviertypische natuur worden toegevoegd.

De tweede fase van de speciebergings Kaliwaal is deels nog onzeker, onder andere omdat de rivierkundige voorwaarden nog niet bepaald kunnen worden. Het plan 'Waaier van geulen' kan door het project versneld en versterkt worden uitgevoerd. De dijkzone kan als een brede aantrekkelijke groenzone worden aangelegd. De Waalbandijk kan in zijn functie als doorgaande recreatieve route worden versterkt.

Derde kernopgave: Ontwikkelen regionaal watergebonden bedrijventerrein

In het Gelderse rivierengebied is de komende decennia een groeiende behoefte aan waterontsloten bedrijfsterrainen.¹⁸ Buiten het KAN-gebied zijn de Drutensche Waarden één van de weinige gebieden waar een deel van deze behoefte ingevuld kan worden.

De bedrijfsterrainen in de Drutensche Waarden zijn momenteel verre van optimaal. De scheepswerf de Gerlien van Tiem is door de bebouwingscontour van Druten beperkt in zijn groei mogelijkheden. De bedrijven Excluton en Niverka kampen met een toenemend ruimtegebrek. Ook tijdens hoogwaters zijn deze terreinen nog niet geheel vrij van overstromingsrisico's. De gebouwen van de voormalige steenfabriek Druten zijn sinds 1991 gesloten. De oude gemeentelijke haven van Druten is dichtgeslibt.

Er liggen echter goede perspectieven, zowel in kwantiteit als kwaliteit. Door uitbreiding van binnendijkse bedrijventerrainen ontstaan kansen voor herschikking van bedrijven. De buitendijkse terreinen kunnen zo beschikbaar komen voor bedrijven die ook daadwerkelijk gebruik maken van vervoer over water. Ook binnendijks liggen kansen voor riviergebonden bedrijven door de goede ontsluiting beter te benutten en een nieuwe haven te realiseren, evt. in combinatie met de ontwikkeling van een containerhaven. Door de werf bij Druten te verplaatsen naar de buitendijkse bedrijvenlocatie wordt woningbouwuitbreiding mogelijk en komt een aantrekkelijke locatie tussen dorpskern en rivier vrij.

3.3 Programma van eisen

Vanuit de drie kernopgaven is een programma van eisen geformuleerd. Vervolgens is dit programma vertaald naar drie verschillende inrichtingsalternatieven. Het gemeenschappelijke programma bestaat uit volgende componenten:

Rivierverruiming

- Verhogen van de afvoercapaciteit naar 18.000 m³/s (randvoorwaarden van het programma Ruimte voor de Rivier) voor de lange termijn door middel van de natuurontwikkelingsvariant (W22-1) uit het maatregelenboek Ruimte voor de Rivier.

Buitendijkse natuurontwikkeling

- Door uiterwaarden verlaging kunnen door meer dynamiek, meer riviertypische milieus worden toegevoegd.
- Het bestaande plan 'Waaier van geulen' dat voor het oostelijke deel van de Drutensche Waarden is opgesteld in deze planvorming opnemen.
- Verbindingen met binnendijkse terreinen organiseren.

Binnendijkse gebiedsontwikkeling

- Groenzone langs de dijk, waarmee een directe samenwerking tussen buiten- en binnendijkse gebieden ontstaat. De waaldijk wordt in zijn functie als doorgaande recreatieve route versterkt.

Bedrijven-/industrieterrein

Ontwikkelingsperspectief in kwantiteit en kwaliteit

- Te realiseren oppervlak binnen- en buitendijksterrein totaal 80-100 ha.
- Uitbreiding van de buiten- en binnendijkse bedrijventerreinen en benutten van de goede ontsluiting vanaf de weg en de rivier.
- Beter benutten van de rivierlocatie en inhoud geven aan een functionele relatie tussen het binnen- en buitendijkse bedrijventerrein.
- Zo mogelijk op verzoek van de provincie Gelderland de verplaatsing realiseren van riviergebonden bedrijvigheid in het kader van het Project Inpassing Zware Industrie.
- Ruimte scheppen voor de mogelijke vestiging van een agro-business-park op het binnendijks bedrijventerrein.

Verplaatsing haven

- De haven met werf bij Druten wordt in alle modellen verplaatst naar de buitendijkse bedrijvenlocatie. Daardoor wordt uitbreiding van de haven mogelijk en komt een aantrekkelijke locatie tussen dorpskern en rivier vrij voor woondoeleinden.
- Nieuwe haven (van ca. 40 ha) evt. in combinatie met de ontwikkeling van een containerhaven.

Zandwinning (en evt. speciebergings)

- Te winnen delfstoffen: minimaal 6,5 mln. m³ toutvenant, corresponderend met ca. 70 ha oppervlak.
- Ontwikkelen geul door delfstoffenwinning.
- Evt. speciebergings door terugstorten in specifieke deelgebieden.

Woningbouw

- Ontwikkeling rivierlocatie Druten met 200-300 woningen plus recreatieve voorzieningen.
- Deze ontwikkeling is gekoppeld aan de verplaatsing van de bestaande haven.
- De herontwikkeling van het havengebied in Beneden Leeuwen en de ontwikkeling van enkele dijklocaties in Boven Leeuwen maken geen deel uit van deze ontwerpopgave en zijn dan ook niet opgenomen in het plangebied.

Recreatie

- De veerstoep bij Druten ontwikkelen als drager voor een divers recreatief programma.

Economische haalbaarheid

De exploitatie wordt gedragen door:

- de zandwinning
- de woningbouw
- de inrichting van een binnen- en een buitendijks bedrijventerrein.

Uitgangspunt is dat in elk alternatief alle planonderdelen gerealiseerd worden. De hoogte van de opbrengstcomponenten wisselt per alternatief, aangezien elk alternatief een ander accent kent bij het invullen van het programma van eisen. Het totaal van de opbrengsten dient na aftrek van de kosten bedrijfsmatig verantwoord te zijn.

3.4 Drie alternatieven vanuit regionaal perspectief

Door de drie kernopgaven samen te voegen met het programma van eisen zijn drie onderling sterk verschillende alternatieven ontwikkeld die in het m.e.r. onderzocht zullen gaan worden.

Vertrekpunt voor alle drie de alternatieven is dat het reële en uitvoerbare alternatieven zijn die een integrale oplossing bieden, voor de drie geformuleerde kernopgaven. Ze verschillen van elkaar doordat per alternatief één van de kernopgaven het startpunt van de oplossingsstrategie vormt die doorwerkt in de richting van de andere twee kernopgaven:

- Alternatief 1 start bij een optimalisatie van het rivierverruimend effect, opdat het project een maximale bijdrage levert aan het verlagen van de hoogwaterstanden op de gehele Middenwaal. Vanuit dit perspectief volgt een keuze voor een duidelijke stroombaan door de Drutensche Waarden, een gecontroleerde overlaat en stroomparallele oevergeulen. De ruimtelijke schaal, zonering en vormtaal worden door de rivierkundige ingrepen bepaald.
- Alternatief 2 neemt de kernkwaliteiten van het Waal-landschap als vertrekpunt. De basis van dit model ligt in de rijke historisch-morfologische ontwikkeling van zich verplaatsende geulen en eilanden. De schaal en vormtaal sluit aan bij de stromingsdynamiek van de huidige Waal. De karakteristieke ruimtelijke kwaliteiten van de Middenwaal geven zo richting aan de invulling van het woningbouwprogramma en de bedrijvigheid.

- Alternatief 3 neemt de ontwikkeling van een regionaal watergebonden bedrijventerrein als aangrijpingspunt. Optimalisatie qua schaal, overslagmogelijkheden en ontsluiting van het bedrijventerrein zijn zo bepalend voor de invulling van het natuur- en woningbouwprogramma. Een maximaal rivierkundig effect biedt de ontwikkelingsruimte voor de toekomst.

Programma

Elk van de alternatieven honoreert het complete programma, zij het steeds vanuit een andere invalshoek. Afsluitend aan de alternatievenbeschrijvingen worden de verschillen overzichtelijk in een tabel weergegeven.

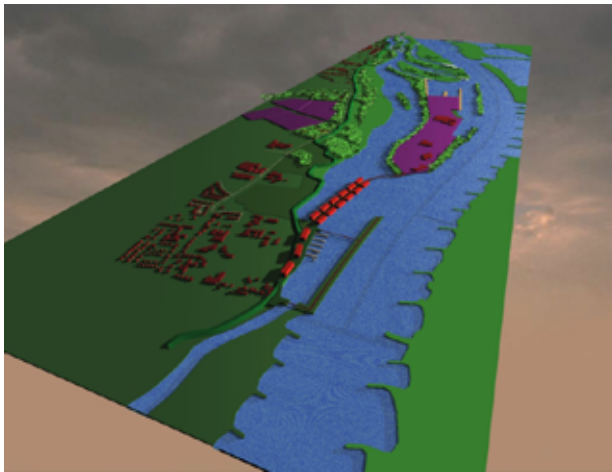
3.5 Beschrijving van de alternatieven

Alternatief I

Dit alternatief benadrukt de lineaire opbouw van het gebied parallel aan de stroomdraad van de rivier. Het hoofdwaterbed van de rivier wordt geoptimaliseerd door de aanleg van geleidedammen en tegelijkertijd worden de Drutensche en de Afferdensche- en Deestsche Waarden met elkaar verbonden. Daardoor wordt de stromingsweerstand in het hoofdwaterbed verlaagd en bij hoogwater ontstaat een aparte stroom door de uiterwaarden. De zandwinning levert een permanent watervoerende geul op door de uiterwaarden. In het oostelijke deel sluit deze aan op de 'Waaier van geulen'.

Het buitendijkse bedrijventerrein wordt uitgebreid met de werf en een containerhaven. Achter de geleidedammen ontstaat een lange kade, die goed bereikbaar is. Door de extra kadelengte en de nieuwe haven is dit gebied zeer geschikt voor riviergebonden bedrijvigheid. De differentiatie in de bedrijvigheid neemt toe door de aanleg van het binnendijkse bedrijventerrein en een landgoederenzone met kantoren en woningen. Bij Druten ontstaan op de dijk en een deel van de kade nieuwe woningen. De woningen zijn georiënteerd op de Waal en vormen een stedelijk rivierfront. De recreatieve

mogelijkheden worden versterkt. Bij het rivierfront Druten wordt een nieuwe jacht- en passantenhaven en een strand aangelegd. Door de natuurontwikkeling wint de recreatieve route op de dijk aan attractiviteit. Aan de zuidoever van het bedrijveneiland ligt een op de zon georiënteerd strand. Het strand is via een wandelpad over een dam, die de hoogwaterstroming reguleert, bereikbaar. Tevens sluit het wandelpad aan op routes door het westelijke gedeelte.

Vogelvlucht

uiterwaarden met oobos (6-8m +NAP)	vaarwater	overstromingskade (8m +NAP)	bedrijventerrein - nieuw/herinrichting	woningbouw - nieuw
uiterwaarden met oobos (8-10m +NAP)	nevengeulen	dijkkwiel	hoofdontsluiting	jachthaven
binnendijs bos/groengebied	tijdelijk onder water - lage dynamiek	strand	wandelpad	voetveer

Drutensche Waarden

ALTERNATIEF I

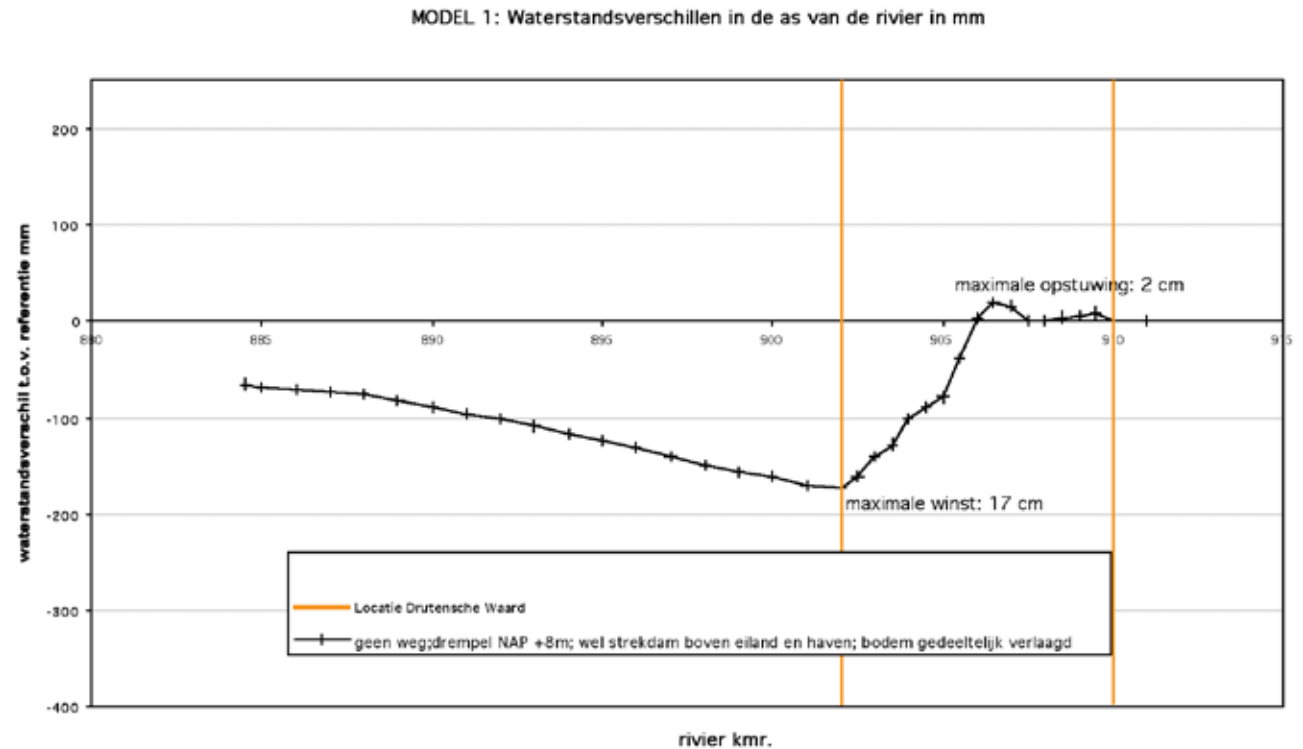
juli 2006

Alternatief I – rivierkundige beschrijving

In alternatief I is de zomerkade verlaagd en de brug naar het bedrijventerrein-eiland is vrij doorstroombaar. Het maaiveld in het projectgebied varieert in hoogte van NAP+6 tot NAP+10m en er is gerekend met een bodemhoogte van de geulen van NAP-2m.

Resultaat

Er wordt een maximale verlaging gehaald ten opzichte van de referentie van 17 cm (zie onderstaande grafiek). Er ontstaat bij kilometerraai 907 een opstuwing. Deze wordt veroorzaakt door de realisatie van het eiland, waarbij aan de rechteroever ook een vernauwing in het rivierbed aanwezig is. De maximale opstuwing bedraagt 2 cm en is lokaal.

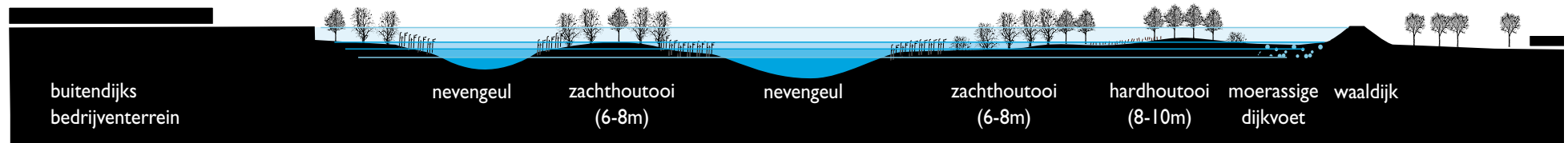
Resultaat model I

Alternatief I – ecologische potenties

Alternatief I kiest voor de aanleg van een lange, stroom-parallelle nevengeul die benedenstreams in open verbinding met de rivier staat. De uitwisseling van organismen (vissen, macrofauna) is daardoor optimaal. Het instroomgebied zal een sterke zanddynamiek kennen, met zandige eilanden, en opslag van wilgen.

De centrale delen van de geul zullen een veel kleiiger karakter kennen, met afhankelijk van de waterstand (en inrichting) brede slikoevers en grazige moerasoevers. Parallel aan de dijk kan een moerassige dijkvoetzone worden gecreëerd achter een eventueel te realiseren natuurlijke kade (hardhoutoobos).

De rest van de uiterwaard zal, net als het westelijk deel rondom de Kaliwaal, vrij overstroombaar zijn en frequent kunnen volstromen. Landbouwkundig gebruik is daardoor nagenoeg uitgesloten. De oeverzones zullen met inzet van een extensief begeleidend natuurbeheer ontwikkeld worden. Binnendijks wordt deze zone door een bos- en groenzone gecompleteerd.

Ooibos

Oeverzone

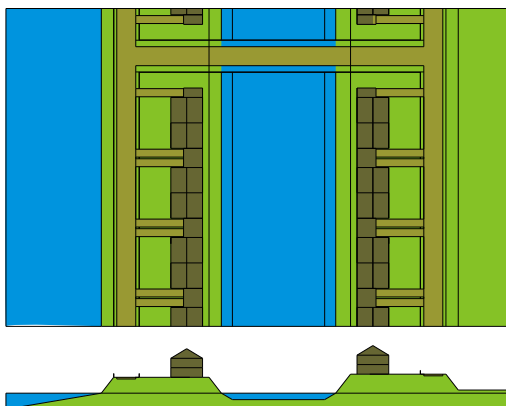

Graslanden

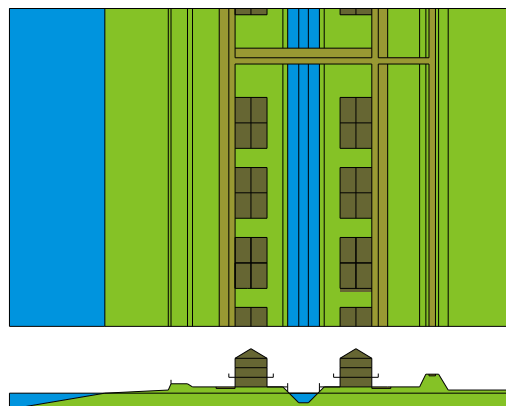
Bron: KNNV, Land van levende rivieren - De Gelderse Poort, 2002

Alternatief I - Druten aan het water

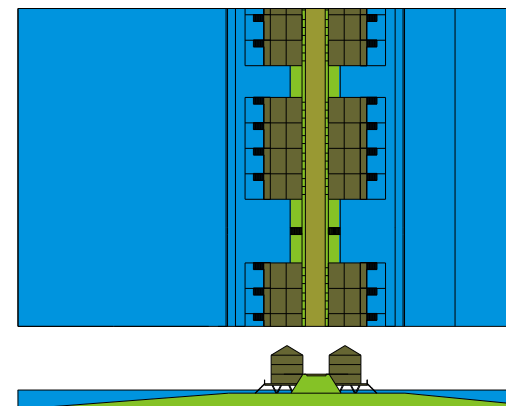
De woningen benutten de locatie met z'n verschillende maaiveldhoogtes. Zo kunnen bijvoorbeeld garages op een lager niveau worden aangelegd, maar blijven woningen bij hoogwater wel door toegangsbruggen bereikbaar:

Wonen op de terp

Wonen aan de dijk

Wonen op een terp

Alternatief I - Recreatieve potentie

De recreatie wordt geoptimaliseerd door het verbeteren van de doorgaande recreatieve route op de dijk, de aanleg van een op de zon gelegen strand en het realiseren van een rivierfront. Hierdoor ontstaan mogelijkheden voor divers recreatief gebruik, zoals fietsen, vissen, wandelen en watersport.

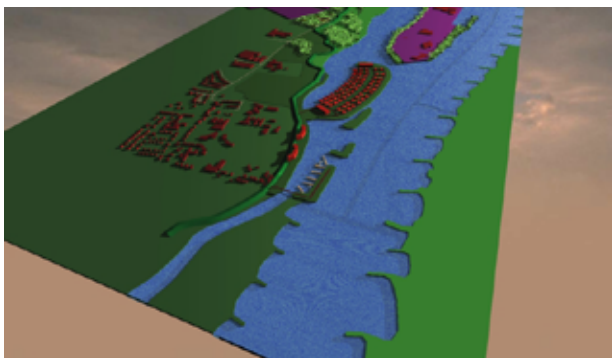

Alternatief 2

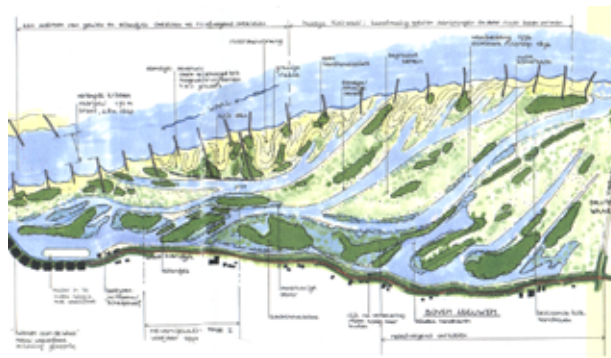
Alternatief 2 bevat het voorstel om het bedrijveneiland in een 'eilandenrijk' op te knippen. Daarmee sluit het geheel aan op de structuur van de 'Waaier van geulen'. In dit model wordt niet zozeer de lineaire stroomrichting van de rivier benadrukt maar worden de rivierprocessen die meandering veroorzaken gehonoreerd. In hoogwatersituaties ontstaat zo een samenhangend stromingssysteem in relatie met de aan de overkant van de Waal liggende Gouverneurspolder:

De structuur van watervlaktes en lage overstromingsgebieden is kleinschaliger en meer gedifferentieerd dan in alternatief 1. Daardoor is hier een combinatie van zandafgraving en weer aanvullen van het terrein (met specie uit het gebied en van elders vrijkomend uit rivierverruimingsmaatregelen) de geschikte strategie. In de afgravingsdieptes en kadehoogtes wordt gevarieerd, zodat binnen de

uiterwaarden laag- en hoogdynamische gebieden ontstaan. Het buitendijkse bedrijventerrein wordt in geringe mate uitgebreid met de aanleg van een havencomplex. In relatie met de beperkte uitbreiding van het buitendijks gebied wordt het binnendijkse terrein fors uitgebreid. Buiten- en binnendijks gebied benutten optimaal de infrastructurele en milieukundige condities. Ook het wonen vindt plaats op eilanden en terpen die voor de dijk bij Druten liggen. Het waterfront van Druten wordt een bastion vanwaar men over de eilanden uitkijkt. Naast wooneilanden wordt ook de jachthaven aan een eiland gesitueerd, ander recreatief gebruik zoals stranden zijn denkbaar. De 'bedrijveneilanden' zijn, behoudens de hoofdtoegangsweg, via lage kades toegankelijk en bieden ook nog ruimte voor recreatief medegebruik. Een wandelroute verbindt de eilanden met het westelijke deel en maakt wandelingen door de uiterwaarden tot Boven-Leeuwen mogelijk.

Vogelvlucht

Het 'eilandenrijk' van model 2 sluit aan op de structuur van 'Waaier van Geulen'

De structuur van geulen en eilanden was vroeger, toen de rivier nog meanderde, reeds aanwezig (kaart 1654)

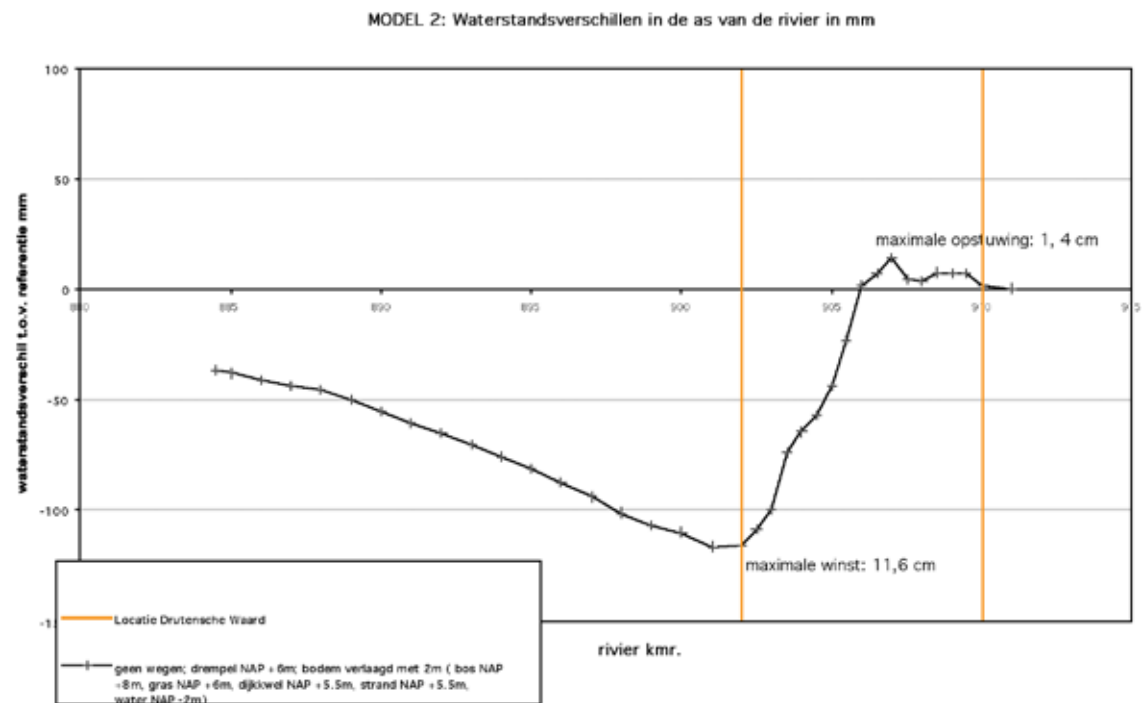
uiterwaarden met oolbos (6-8m +NAP)	vaarwater	overstromingskade (8m +NAP)	bedrijventerrein - nieuw/herinrichting	woningbouw - nieuw
uiterwaarden met oolbos (8-10m +NAP)	nevengeulen	dijkkwel	hoofdonsluiting	jachthaven
binnendijs bos/groengebied	tijdelijk onder water - lage dynamiek	strand	wandelpad	voetveer

Alternatief 2 – rivierkundige beschrijving

Kenmerk van alternatief 2 is dat in de gehele uiterwaard als het ware een waaijer van geulen wordt gerealiseerd. De dammen tussen de eilanden hebben een hoogte van NAP+8 m. De geul wordt uitgediept tot NAP-2 m. De landmilieus hebben een hoogte van NAP+6 tot NAP+8 m.

Resultaat

Bij alternatief 2 ontstaat een winst voor de rivier van 11,6 cm, met een lokale opstuwing van 1,4 cm ter plaatse van het eiland.

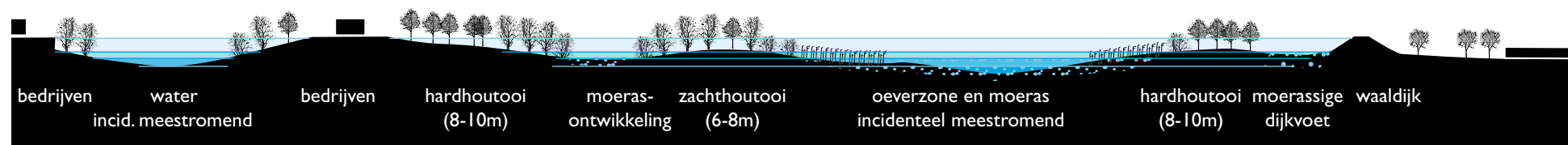

Alternatief model 2

Alternatief 2 – ecologische potenties

In dit alternatief wordt, naar analogie van het project 'Waaier van geulen', een grote differentiatie in overstroomingsdynamiek en frequenties gerealiseerd. Zowel qua oevervegetatie als qua aquatisch milieu ontstaat een serie verschillende geulen.

De oostelijke delen van de uiterwaard worden door lage kades beschermd, waardoor er een overgang ontstaat in gebruikintensiteit, van open graslanden (extensief agrarisch) naar volledige natuurgericht beheer in de westelijke delen.

Zandvlaktes in gebieden met hoge waterdynamiek

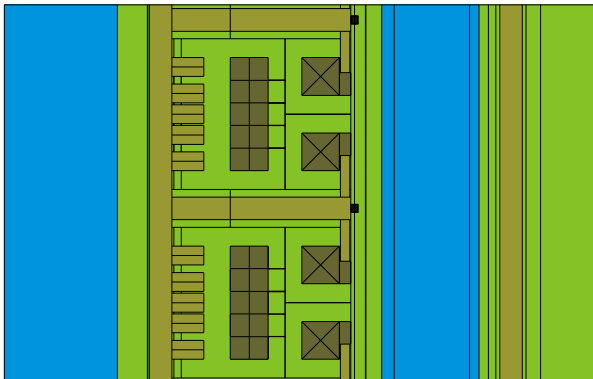

Moerassen in gebieden met lage waterdynamiek

Bron: KNNV Land van levende rivieren - De Gelderse Poort, 2002

Alternatief 2 – Druten aan het water

De woningen op eilanden en terpen reageren op de huidige verschillen in de hoogteligging van het maaiveld.

Wonen op een eiland

Alternatief 2 - Recreatieve potentie:

De recreatie krijgt aandacht door de aanleg van kleine strandjes aan de rivierzijde van de verschillende eilanden. De verbindingen tussen de eilanden en tussenliggende geulen bieden goede mogelijkheden tot wandel- en struinroutes door het gebied.

Alternatief 3

Alternatief 3 gaat uit van de optimale benutting en uitbreiding van het buitendijkse bedrijventerrein. Om meer ruimte in de uiterwaarden te creëren wordt een deel van de winterdijk teruggelegd. Door zandafgraving ontstaat een brede nevengeul. Het water wordt dicht langs de (nieuwe) dijk geleid. Aan weerskanten van de dijk ligt een zone met (ooi-)bos.

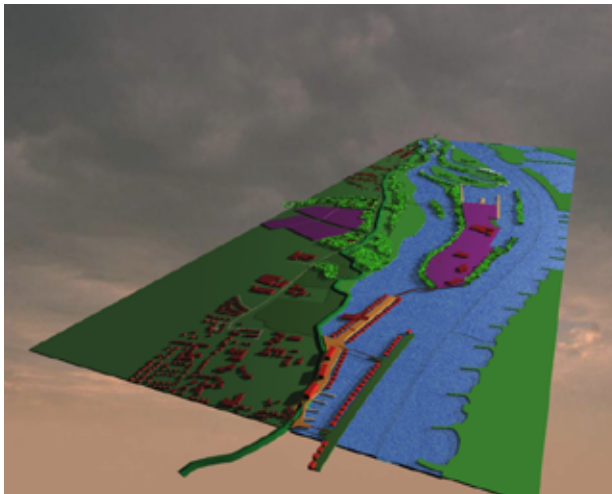
Het buitendijkse bedrijventerrein wordt vergroot door andere bedrijven uit de regio naar deze locatie te verplaatsen. Zo wordt optimaal gebruik gemaakt van de goede

ontsluiting en de relatief grote afstand tot hindergevoelige functies in de omgeving. Er ontstaat één lange kade direct aan de hoofdwatergang die als containerhaven gebruikt kan worden. Daarachter bevindt zich een meer beschermt liggende haven. Het bedrijventerrein is opgesplitst in een hoger en een lager gedeelte. Bij extreem hoogwater kan het lager liggende deel meestromen.

Binnendijs wordt het bestaande bedrijventerrein afgerond, tbv. de lokaal actieve bedrijven. De aangrenzende gebieden behouden hun landbouwkundige functie.

Ook voor Druten wordt het water zo dicht mogelijk bij de dijk gebracht. Tussen dijk en geleidedam ontstaat ruimte voor drijvend wonen.

Nieuwe recreatieve activiteiten maken gebruik van de dijk en de steigers en dammen, waar ook de drijvende woningen aan gekoppeld zijn. Langs de Waaldijk zijn meerdere stranden gesitueerd die via een wandelpad bereikbaar zijn. De grote in de luwte gelegen watervlaktes kunnen voor de watersport worden benut.

Vogelvlucht

uiterwaarden met oobos (6-8m +NAP)	vaarwater	overstromingskade (8m +NAP)	bedrijventerrein - nieuw/herinrichting	woningbouw - nieuw
uiterwaarden met oobos (8-10m +NAP)	nevengeulen	dijkkwel	hoofdontsluiting	jachthaven
binnendijks bos/groengebied	tijdelijk onder water - lage dynamiek	strand	wandelpad	voetveer

Drutensche Waarden
ALTERNATIEF 3

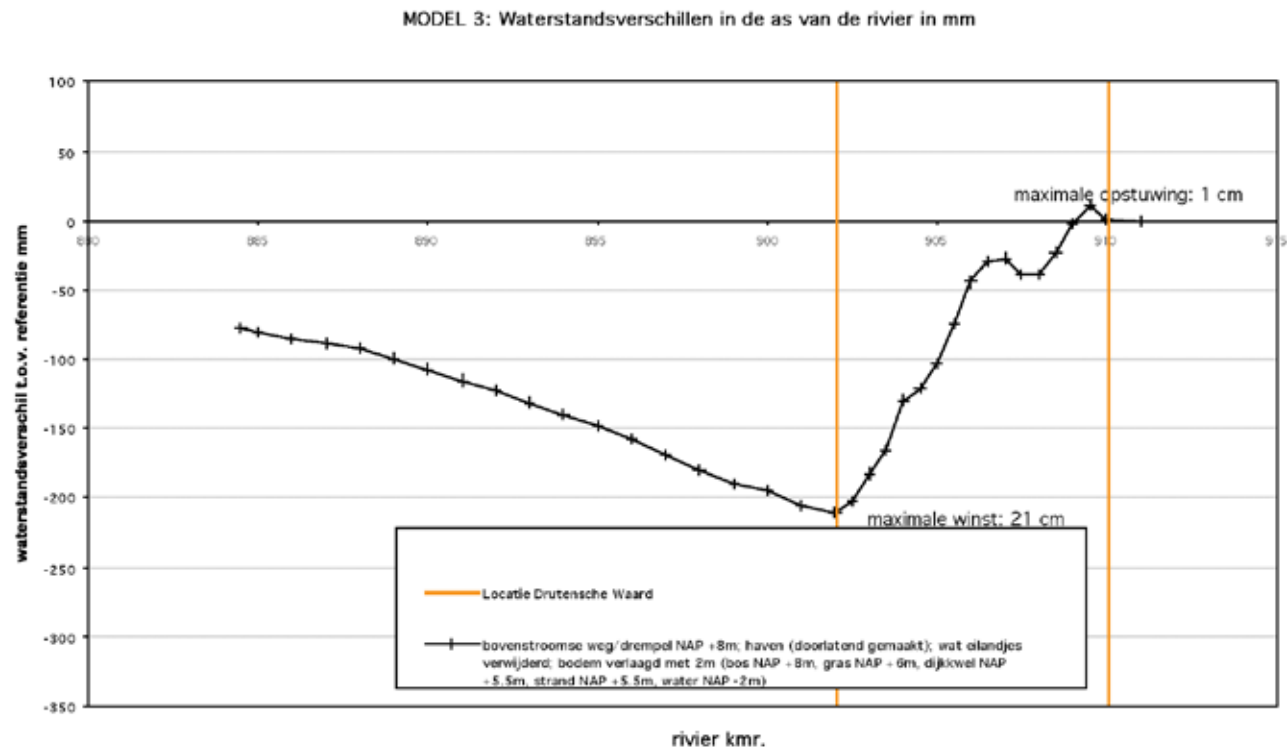
juli 2006

Alternatief 3 – rivierkundige beschrijving

Alternatief 3 heeft een maximaal doorstroombare geul. De uitstroom is open en vrij van eilanden; ook de obstakels bij de instroom zijn beperkt en de geul is zo breed mogelijk met een berekende bodemdiepte op NAP-2 m. De uitwaarden hebben een maaiveldhoogte van NAP+6 m tot NAP+ 8m. De dijkeruglegging valt buiten de grenzen van het beschikbaar gestelde WAQUA-model. De effecten van de dijkeruglegging blijven dus voorlopig buiten beschouwing.

Resultaat

Het resultaat van deze modelberekening is dat een grote winst wordt bereikt van 21 cm. Ook treedt er geen opstuwing ter plaatse van het eiland op; er treedt alleen lokaal bij de uitstroom van de geul een opstuwing op van 1 cm.

Resultaat alternatief 3

Alternatief 3 – ecologische potenties

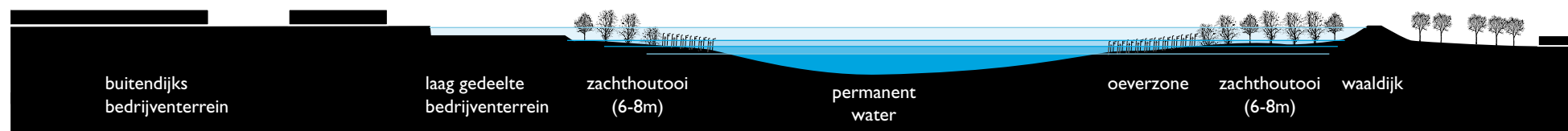
In alternatief 3 is de ruimte voor buitendijkse natuur in het oostelijk deel beperkt tot de oeverzone van een brede geul. Deze geul zal door relatief hoge kades van de rivier gescheiden moeten blijven, om meestromen tijdens kleinere afvoergolven te voorkomen. Op de smalle oeverzones is geen vlaksgewijs terreinbeheer mogelijk, en kan zich spontaan een fraai opgaand ooibos ontwikkelen. Door de lage overstromingsfrequenties kunnen deze bossen zich ontwikkelen tot hardhoutbossen van eik en es, in aansluiting op vergelijkbare parkachtige, rijke bossen aan de binnenzijde van de dijk.

Aan de westzijde stroomt de geul het natuurontwikkelingsgebied Waaier van Geulen in dat zich verder kan ontwikkelen zoals reeds is voorzien.

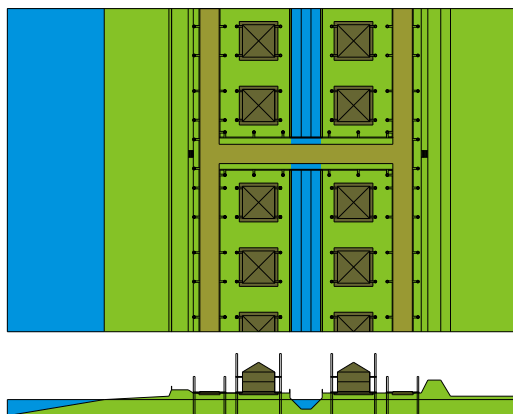
Ooibos grenzend aan open water

Bron: KNNV Land van levende rivieren - De Gelderse Poort, 2002

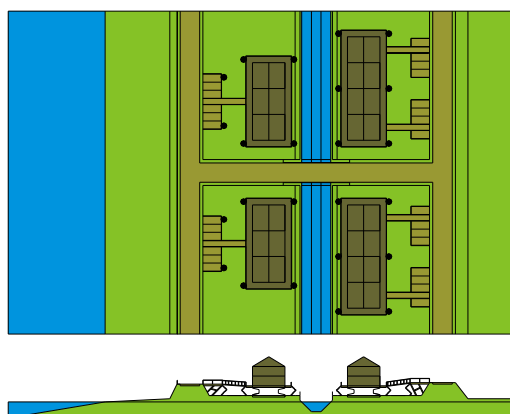

Alternatief 3 – Druten aan het water

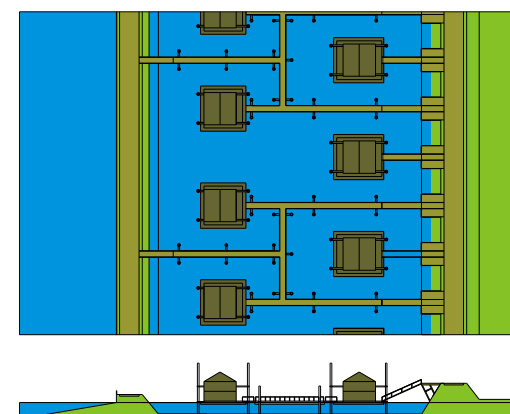
De woningen zijn direct op het water gesitueerd en bewegen mee met het rivierpeil.

Wonen op palen

Meebewegen met het rivierpeil

Drijvend wonen - steigereiland

Alternatief 3 - Recreatieve potentie

Ontwikkelen van nieuwe recreatieve mogelijkheden door gebruik van de steigers en dammen ter hoogte van het nieuwe rivierfront. De nieuw aangelegde stranden zijn via een wandelpad met elkaar verbonden. De brede geul met in de luwte gelegen watervlaktes zijn geschikt voor intensieve watersport.

Overzicht alternatieven

1. Rivierverruiming	Alternatief 1	Alternatief 2	Alternatief 3
<i>Uiterwaardverlaging</i>	Geul met optimale dimensies, aangepast aan kleinste breedte (Noord-Zuid route).	Geulen in historische dimensies. Instroom verdeeld over meerdere punten, samenvallend met uitstroom Gouverneurspolder.	Maximale ruimte voor optimale ontwikkeling bedrijvigheid.
<i>Overlaten, kades</i>	Gecontroleerde inlaat.	Gefaseerde instroom door verschillende instroomdrempels. Compartimentering met geleidende kades.	Uitstroom optimaliseren. Hoge gecontroleerde inlaat. Verder geheel geen kades.
<i>Oevergeulen</i>	Bij Druten en tegenover Ochten. Kribben worden geleidedam.	Bij Druten in natuurlijke vorm.	Bij Druten en tegenover Ochten in combinatie met haven. Geleidedam.
2. Ruimtelijke kwaliteit	Alternatief 1	Alternatief 2	Alternatief 3
<i>Rivierfront Druten Wonen aan de rivier (200-300 woningen)</i>	Waterfronten Lineair dijkgebonden.	Eilanden en terpen.	Waterwonen.
<i>Buitendijkse natuurontwikkeling</i>	Lineaire zonering (water/moeras/dijkzone).	Streven naar complete set geulen van hoog (nevengeul) tot zeer laagdynamisch (isolatie). Activeren aanwassen oevers.	Grove zonering in twee hoofdtypen: water en oevers.
<i>Binnendijkse gebiedsontwikkeling</i>	Landgoederenzone, Wonen en werken in het groen.	Ontwikkeling groen netwerk.	Agrarisch. De dijk als grens.
<i>Recreatie</i>	Jacht-en passantenhaven. Extensieve recreatie: verbinding door de uiterwaarden naar Beneden Leeuwen, Strand op het zuiden geïoriënteerd.	Jacht-en passantenhaven. Extensieve recreatie: verbinding door de uiterwaarden naar Beneden Leeuwen. Stranden langs de Waal.	Jacht-en passantenhaven. Paden en stranden langs de Waaldijk.

3. Rivierbedrijvigheid	Alternatief 1	Alternatief 2	Alternatief 3
<i>Buitendijks bedrijventerrein</i>	Divers. Mix bedrijven en kantoren.	3 op elkaar betrokken terreinen. Onderling verschillend.	Accent op regionale en riviergebonden bedrijven.
<i>Binnendijks bedrijventerrein</i>	Divers. Twee gelijkwaardige terreinen. Mix bedrijven en kantoren.	Uitbreiding binnendijkse terrein. Mix van bedrijven.	Bestaand bedrijventerrein voor lokale en kleinschalige bedrijven.
<i>Verplaatsing haven</i>	Naar westzijde Noord-Zuid route.	Naar westzijde Noord-Zuid route, aan nevengeul.	Naar westzijde Noord-Zuid.
<i>Zandwinning</i>	Ontwikkelen geul.	Selectief ontzanden, aangepast aan morfologie. Omputten i.v.m. optimalisatie.	Maximaliseren. Als kostendrager. Groot waterrijk milieu.
<i>Specieberging</i>	Afronden en inpassen specieberging Kaliwaal.	Afronden en inpassen Specieberging Kaliwaal; evt. mogelijkheid voor specieberging bij aanleg eilanden.	Afronden en inpassen specieberging Kaliwaal.

3.6 Nulalternatief: de referentiesituatie

De huidige situatie inclusief autonome ontwikkeling zal worden gehanteerd als referentiesituatie. De referentiesituatie kan worden beschouwd als nulalternatief.

Dit nulalternatief is echter geen reëel alternatief, omdat hiermee niet wordt voldaan aan de doelstellingen van de initiatiefnemers.

Ten opzichte van deze referentiesituatie zullen de effecten van de alternatieven worden beoordeeld. De autonome ontwikkeling wordt gebaseerd op een consequente doorwerking van het inmiddels vastgestelde beleid. Deze leidt tot het volgende beeld:

- Inrichting van het westelijke deel van de Drutensche Waarden conform het plan 'Waaier van geulen'.
- Uitbreiding van het huidige werfterrein bij Druten.
- Compenserende maatregelen voor het reeds toegevoegde hoogwatervrije terrein bij het Excluton-eiland.
- De beoogde waterstandsverlaging binnen het project Ruimte voor de Rivier wordt voor de Middenwaal gerealiseerd middels kribverlaging
- Ontwikkeling van het binnendijkse bedrijventerrein, zonder de kansen te benutten die een koppeling met de buitendijkse terreinen heeft.
- Realiseren van de EHS conform nota natuurbeleid 2000 - 2010.
- Continuïteit landbouw in gedrang, door ontbrekende opvolgers en onzekere toekomstige ontwikkelingen.

In z'n algemeenheid zal de verrommeling van het gebied toenemen door gebrek aan afstemming tussen de verschillende planinitiatieven.

3.7 Voorkeursalternatief

Het voorkeursalternatief (VA) zal tijdens de m.e.r.-fase worden ontworpen. Dit gebeurt op basis van de effecten die uit de diverse onderzoeken van de drie alternatieven naar voren komen. Het VA wordt opgebouwd uit:

1. De kaderstellende uitgangspunten;
2. Een compilatie van de meest milieuvriendelijke onderdelen van de drie alternatieven;
3. Beargumenteerde plankeuzes rond knelpunten, die uit de effectanalyses naar voren komen;
4. Zichtbaar maken van afwegingen op die punten waar het niet mogelijk blijkt alle bestaande waarden gelijktijdig te handhaven;
5. Toevoeging van effectbeperkende en eventueel ook compenserende maatregelen om bestaande waarden zoveel mogelijk te sparen, te herstellen of verder ontwikkelen.

3.8 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) is de doorontwikkeling van het VA. Concreet wordt de vraag gesteld of het VA milieuvriendelijker gerealiseerd kan worden en onder welke voorwaarden.

Indien blijkt dat het MMA realiseerbaar is binnen de uitgangspunten van de initiatiefnemer, dan zal het MMA tevens als VA dienen.

Denkbaar is dat in het MMA ook inrichting- of beheersmaatregelen buiten het eigenlijke projectgebied worden toegevoegd zoals de verbinding met de Afferdensche en Deestsche Waarden of de aangrenzende binnendijkse gebieden.

H4 GEBIEDSBESCHRIJVING EN RELEVANT BELEID

Dit hoofdstuk gaat in op de gebiedskenmerken en het relevante beleid voor de volgende aspecten:

- rivier en veiligheid
- bodem en water
- natuur en ecologie
- landschap en cultuurhistorie
- woon-, werk en leefomgeving

H4 GEBIEDSBESCHRIJVING EN RELEVANT BELEID

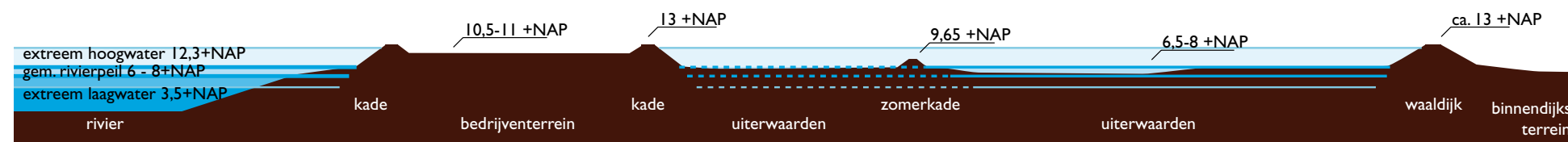
4.1 Rivier en veiligheid

Gebiedsbeschrijving

Rivierkundige typering

Het buitendijkse plangebied ligt tussen rivierkilometer 903 en 911. De peilen van extreem hoog- en laagwater liggen rond de 12,30m en 3,50m + NAP. Het peil van de uiterwaarden ligt grotendeels tussen de 6,5 en 8m + NAP. De zomerkade ligt op 9,65m + NAP. Het huidige Rodruza terrein ligt tussen de 10,5 en 11m + NAP. Deze hoogten gelden ook voor betonfabriek Excluton. Dit terrein is echter voorzien van een kade die op ongeveer 13m + NAP ligt. Het grootste deel van het jaar, onder gemiddelde afvoeromstandigheden, fluctueren de waterstanden tussen

de 6 en 8m + NAP. Ter plaatse geldt een maatgevende hoogwaterstand die bovenstrooms en benedenstrooms varieert tussen resp. 12,80m en 12,30m + NAP. Gebieden die beschermd zijn met dijken of opgehoogd zijn boven de +13,00m NAP liggen hoogwatervrij.

Schematische doorsnede Drutensche Waarden

Inrichtingsschets uit de Startnotitie MER Afferdensch en Deestse Waarden

In de bovenstrooms gelegen Afferdensch en Deestse Waarden vindt een herinrichting plaats⁹. In het westelijke deel van de Drutensch Waarden vindt uitvoering van de 2e fase van de specieberging in de Kaliwaal en realisering van het reeds eerder genoemde project Waaier van geulen plaats.

Rivierkundige toets alternatieven

Om de rivierkundige toets door de projectorganisatie Ruimte voor de Rivier te kunnen laten uitvoeren, heeft ingenieurs bureau Haskoning de drie alternatieven geschematiseerd en ingevoerd in een 2-dimensionale berekening van het pakket WAQUA¹⁰.

Beschouwing resultaten en mogelijkheden voor optimalisatie modellen (vanuit rivierkundig oogpunt)

Uit de modelberekeningen is gebleken dat voor het behalen van MHW-winst de volgende elementen belangrijk zijn:

- Zo min mogelijk weerstand bij de instroom van de geul; het ontwerp van alternatief 2 heeft eilanden bij de instroom; als deze niet verlaagd worden tot maaiveldhoogten van NAP+6 tot NAP+8 m (overstromingsfrequentie gemiddeld 10 tot 100 dagen per jaar) dan wordt hier opstuwung veroorzaakt. Wat verder bij de instroom van belang is, is dat de veerstoep bij Druten doorlaatbaar wordt gemaakt.
- De diepte en breedte van de geul is belangrijk. Hoe dieper en breder, hoe meer ruimte wordt gerealiseerd.
- De uitstroom van de geul. Als deze geleidelijk verloopt en ruim genoeg wordt gemaakt (de eilanden moeten laag genoeg zijn), dan ontstaat veel ruimte.

De lokale opstuwing ter plaatse van kilometerraai 906 tot 907 bij de alternatieven 1 en 2 wordt veroorzaakt door de realisatie van het eiland en het feit dat het rivierbed daar nauwer is (aan de rechteroever ligt Ochten aan het zomerbed). Bij deze vernauwing is de opstuwing lastig te compenseren. Alleen bij alternatief 3, waarbij de waterstand flink omlaag wordt getrokken, lukt het om de lokale opstuwing te compenseren.

Een algemene opmerking bij alle alternatieven is, dat nog geen sommen bij een gemiddeld hoogwater (bijvoorbeeld bij 10.000 m³/s bij Lobith) zijn gemaakt om te toetsen hoe de morfologie wordt beïnvloed. Bij NAP+8 m stroomt de geul gemiddeld 10 dagen per jaar mee, wat voor de hoofdgeul negatieve effecten (aanzanding) oplevert. Om dit negatieve effect teniet te doen, zal de hoogwatergeul minder vaak moeten meestromen en alleen bij extremere afvoeren (bijvoorbeeld eens per 10 jaar) meestromen. Dit betekent een hogere kade bij de ingang van de geul, waardoor minder winst kan worden geboekt. Er kan ook worden gedacht aan hoge kaden met afsluitconstructies, die open gezet worden bij een extreem hoogwater.

Bij alternatief 2 bestaat mogelijk de ecologische wens de uiterwaardgronden gedeeltelijk op te hogen tot NAP+8 a +10m, zodat deze gronden minder vaak overstromen (bij NAP+ 6 m overstromen ze gemiddeld orde 100 dagen per jaar). Hiervoor moet dan een deel van de MHW winst worden ingeleverd.

Compensatievoorstel Excluton

Enkele jaren geleden is op het terrein van Excluton aan de Waal nabij Druten (kvr 904 – 905) een aantal ophogingen aangebracht. Deze uitbreidingen veroorzaken 11 mm opstuwing in de as van de rivier ter hoogte van kvr 905. Rijkswaterstaat eist daarom een plan waarin deze waterstandsverhoging gecompenseerd wordt. Ondanks de al aanwezige intentie van de initiatiefnemers om te werken aan een integraal plan voor de gehele Drutensche Waarden, is daarom in de periode 2002 – 2003 in opdracht van Excluton onderzocht of en op welke wijze deze opstuwing gecompenseerd kan worden¹¹. Dit haalbaarheids-onderzoek heeft geresulteerd in een oplossing waarbij ten zuiden van het meest oostelijke hoogwatervrije terrein een bestaande zandwinplas wordt uitgediept en verlengd in oostelijke richting naar de zomerkade.

Rivierkundige toets compensatiemodel

Haskoning heeft in opdracht van Excluton onderzocht of de uitbreiding van de bestaande zandwinplas voldoende waterstandsverlaging biedt om de 11 mm opstuwing te compenseren. Hiervoor is een berekening met WAQUA gemaakt waarin zowel de ophoging als de compenserende maatregelen zijn meegenomen.

T.o.v. de uitgangssituatie treedt in de nieuwe situatie ter hoogte van kvr 904 een waterstandsval van 15,6 mm op. Ter hoogte van kvr 907 treedt een piekje op van 0,8 mm.

Conclusie

Door het uitvoeren van het compensatieplan ontstaat een situatie waarbij in de as van de rivier geen opstuwing meer optreedt als gevolg van het aanbrengen van enkele ophogingen op het terrein van Excluton;

1. In de as van de rivier veroorzaakt de ingreep een maximale waterstandsval van afgerond 16 mm ter hoogte van kvr 907. Op de bovenrand van het model bij Nijmegen wordt door uitvoering van het project nog een waterstandsval van 5mm bereikt;
2. De ingreep veroorzaakt een beperkte waterstandsverhoging bij derden. Deze waterstandsverhoging is kleiner dan 2,5 cm en daarmee acceptabel.

Gezien bovenstaande conclusies voldoet het compensatieplan als duurzame compensatie voor de door de ophogingen bij Excluton veroorzaakte waterstandsverhoging. Doordat deze berekening heeft aangetoond dat dit alternatief als duurzame compensatie zoals dit in de beleidslijn 'Ruimte voor de Rivier' omschreven is, kunnen hiervoor nu de benodigde vergunningen op grond van de Wet beheer Rijkswaterstaatswerken (Wbr) worden aangevraagd. Deze aanvraag is dan ook in 2005 ingediend.

Na het opstellen van de op deze startnotitie te volgen MER zal opnieuw een Wbr-vergunning voor het hele project Drutensche Waarden worden aangevraagd, de aanvraag van het compensatieplan zal hiervan mogelijk onderdeel uitmaken.

Bron: Maatregelenboek
 Ruimte voor de Rivier Boven-Rijn / Waal
 sept. 2003

Rivierverruiming door graven van nevengeulen (W22-1)

Rivierverruiming door verlagen maaiveld (W22-2)

Relevant beleid

PKB Ruimte voor de Rivier

De hoogwaterproblematiek heeft duidelijk gemaakt dat een verbetering van de bescherming tegen overstromingen noodzakelijk is. De dreigende overstromingen hebben laten zien dat de bescherming van het riviereengebied tegen het water voortdurend aandacht vraagt.

Op rijksniveau wordt nagedacht over de consequenties van nog hogere rivierafvoeren die op de lange termijn (2100) te verwachten zijn als gevolg van klimaatsveranderingen. Maatgevende afvoeren van rond de 18.000 m³/s bij Lobith worden genoemd als een reële verwachting. De Spankrachtstudie heeft aangetoond dat voor een veilige afvoer van dergelijke hoogwaters grootschalige rivierverruiming nodig zullen zijn. Vanuit diverse bestuurlijke en maatschappelijke organisaties wordt er op aangedrongen om bij de inrichting van projecten op deze toenemende taakstelling te anticiperen.

In 2000 koos het kabinet het standpunt Ruimte Voor de Rivier als uitgangspunt voor een nieuwe aanpak van de bescherming tegen hoogwater; een omslag in de manier waarop Nederland met het water om gaat. Het project Ruimte voor de Rivier onderzocht vanaf 2002 wat de mogelijkheden zijn voor de bescherming van het riviereengebied door rivierverruiming, terwijl tegelijkertijd ook de ruimtelijke kwaliteit van het gebied verbetert.

De besluitvorming over de vraag waar, welke maatregelen moeten worden ingezet, vindt plaats in het kader van de Planologische Kern Beslissing (PKB). Vervolgens wordt in later te nemen projectbesluiten de gewenste ruimtelijke inrichting uitgewerkt. In het voorjaar van 2006 is de PKB deel 3 vastgesteld als definitief kabinetsstandpunt. Als de Tweede en Eerste Kamer met het uitbrengen van dit be-

sluit instemmen, wordt naar verwachting de PKB Ruimte Voor de Rivier medio 2006 officieel van kracht.

In de PKB Ruimte voor de Rivier wordt kribverlaging als voorkeursmaatregel genoemd voor het riviertraject van de Middenwaal.

Regioadvies Stuurgroep Bovenrivieren

De Stuurgroep Bovenrivieren is een samenwerkingsverband tussen regionale partijen, waaronder de provincie Gelderland, Rijkswaterstaat en de betrokken waterschappen. Doelstelling van de Stuurgroep is om vanuit de regio een advies te formuleren aan het kabinet in verband met de Planologische Kernbeslissing ruimte voor de Rivier. In het zogenaamde regioadvies geeft de Stuurgroep advies over te nemen maatregelen voor de korte- en lange termijn. In de voor dit doel uitgebrachte maatregelenboeken worden per riviertak op overzichtelijke wijze alle mogelijke maatregelen voor rivierverruiming langs de Rijntakken in kaart gebracht. De maatregelen komen voort uit eerdere studies, zoals Spankracht, en uit de nauwe en interactieve samenwerking tussen de projectorganisatie en haar directe omgeving. In het maatregelenboek worden de mogelijke ingrepen benoemd om de benodigde waterstandsval te bereiken.

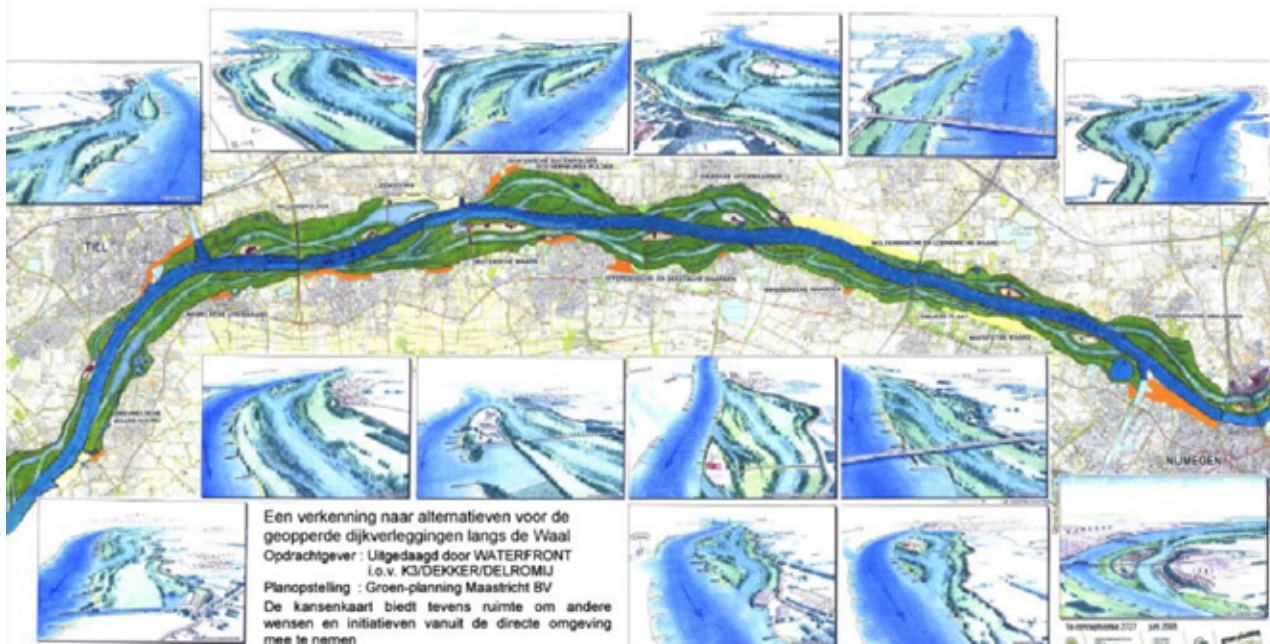
Het regioadvies maakt met het project Middenwaal een voorstel om naast waterstandsverlaging ook meer ruimtelijke kwaliteit te realiseren¹². Daarvoor zijn in een eerste verkenning de uiterwaarden tussen Nijmegen en Tiel in kaart gebracht¹³.

'Aanvullende maatregel' (PKB)

Op verzoek van de gezamenlijke waterschappen heeft de in het kader van de PKB ingestelde Stuurgroep Bovenrivieren onderzoek gedaan naar mogelijkheden voor een versnelling van 'Ruimte voor de Rivier'. Kansrijke buitendijkse maatregelen zouden vooruitlopend op de uitvoering van de PKB reeds gerealiseerd moeten worden. Om tot een selectie van projecten te komen zijn een aantal criteria opgesteld. De belangrijkste criteria zijn veiligheid en ruimtelijke kwaliteit; de voorbeeldprojecten moeten binnen de veiligheidsdoelstellingen passen voor de korte termijn (veiligheidsniveau bij 16.000 m³/s) en anticiperen op langere termijn (18.000 m³/s) en de ruimtelijke kwaliteit van het riviereengebied verbeteren door een bijdrage te leveren aan de Gelderse doelstellingen en ideeën, zoals vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Gelderland. Verder moeten de projecten een reële kans van haalbaarheid hebben, zodat ze vooruitlopend op de finale afronding van de PKB uitgevoerd kunnen worden.

In deel 3 van de PKB wordt het project 'Uiterwaardvergraving Drutensche Waarden Oost en West' aangewezen als één van de twee projecten onder de noemer; 'aanvullende maatregel'. Het voldoet aan de hierboven gestelde eisen is zelf- financierend en anticipeert/'biedt een aanvulling' op de benodigde waterstandsverlaging op de lange termijn. In het regioadvies heeft het project Drutensche Waarden de status gekregen van 'kansrijk project'. Deze status is in het streekplan overgenomen als 'kansrijk integraal project' (zie kaart pag. 74).

KANSEN VOOR DE MIDDENWAAL ALTERNATIEVEN VOOR RIVIERVERRUIMING TUSSEN NIJMEGEN EN TIEL

Alternatieven rivierverruiming voor de Middenwaal. Het project Waalweelde betreft een voorstel voor de Middenwaal om naast waterstandsverlaging ook meer ruimtelijke kwaliteit te realiseren. Daarvoor zijn in een eerste verkenning de uiterwaarden tussen Nijmegen en Tiel in kaart gebracht.

Kansrijke projecten moeten volgens de PKB voldoen aan de volgende criteria:

Veiligheid

De initiatiefnemer zal moeten aantonen dat het project de beoogde waterstands daling zal realiseren. De taakstelling voor het project Boven-Rijn/Waal bedraagt volgens de PKB 10 tot 20 cm. Alle drie de voorgestelde alternatieven binnen het project dragen in voldoende mate bij aan realisatie van de beoogde waterstand daling. Het project voldoet daarmee aan de veiligheidseisen.

Tijd

De initiatiefnemer moet de projectaanvraag vergezeld laten gaan van een , naar oordeel van een bestuurlijke regionale adviesgroep, realistische planning waaruit blijkt dat het project volgens de adviesgroep tijdig gerealiseerd kan worden. De nu opgestelde tijdsplanning neemt als uitgangspunt een plan- en besluitvormingstraject tot 2009 en de uitvoering van het project van 2009 tot 2015.

Financiering

Er moet zekerheid bestaan over de vraag of de realisatie van het project verzekerd is. De initiatiefnemer zal aannemelijk moeten maken dat de kosten van het project gedekt zijn.

De initiatiefnemers zullen de planontwikkeling en projectrealisatie voor eigen rekening en risico uitvoeren. Voor de drie modellen uit het 'Gebiedsplan Drutensche Waarden' is een exploitatieberekening opgesteld. Uit de berekeningen blijkt dat wanneer de verschillende planonderdelen daadwerkelijk integraal worden uitgevoerd, alle modellen financieel haalbaar zijn.

Ruimtelijke kwaliteit

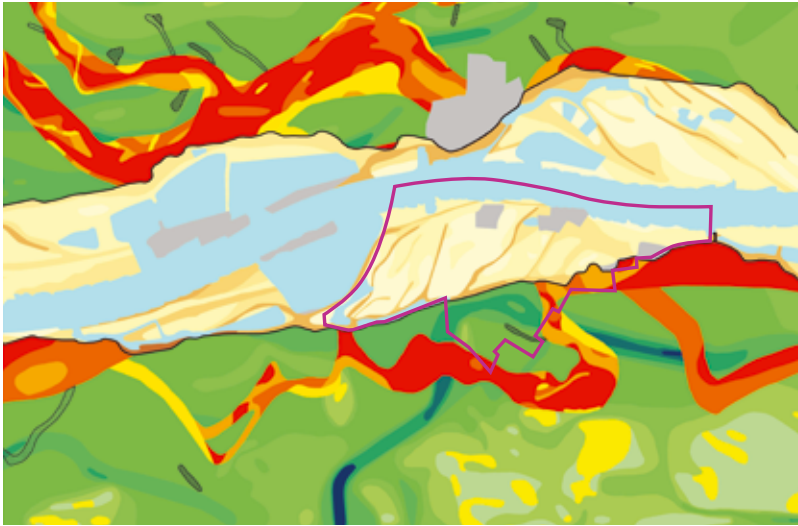
Projecten dienen te worden getoetst aan het per traject op te stellen 'masterplan' of, zolang dat niet voorhanden is, aan het Regionaal Ruimtelijk Kader.

Het project Drutensche Waarden is verankerd in het Streekplan Gelderland. Op de kaart 'ruimtelijke ontwikkeling' is het als 'kansrijk integraal project' uit het regioadvies overgenomen en zijn binnen- en buitendijks zoekgebieden voor bedrijvigheid aangegeven. Belangrijk voor het project is dat, verbonden aan deze status, mogelijkheden worden geboden om te kunnen experimenteren met aangepast bouwen. Het project waarborgt een integrale gebiedsontwikkeling waarin een balans tussen rivierkundige, ecologische, recreatieve en economische belangen wordt nagestreefd. Partijen onderschrijven dat het project bijdraagt aan een versterking van de ruimtelijke inrichting van de locatie en regionale en lokale beleidsdoelstellingen.

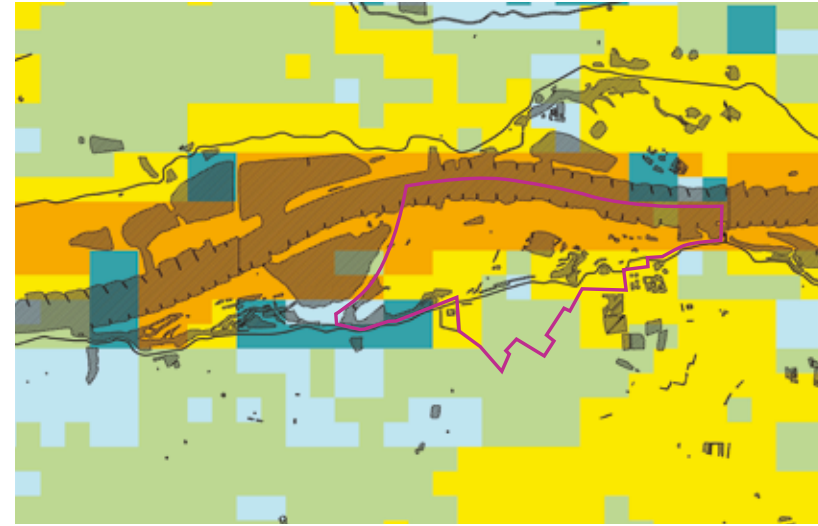
Langetermijnvisie

Projecten dienen te worden getoetst aan de langetermijnvisie om te voorkomen dat investeringen worden gedaan die op de lange termijn weer ongedaan moeten worden gemaakt., c.q. overbodig worden.

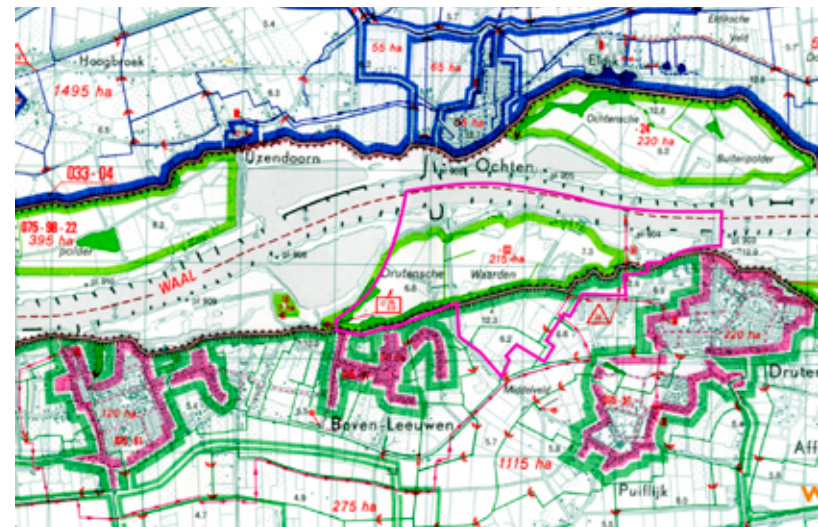
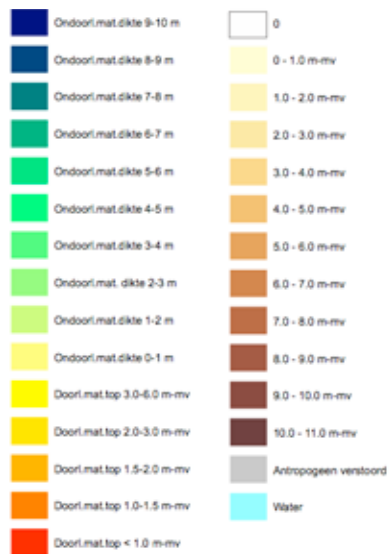
De drie uitwerkingsmodellen van het project Drutensche waarden gaan uit van een verhoging van de afvoercapaciteit naar 18.000 m³/s. Partijen onderschrijven dat het project daarmee voldoet aan de randvoorwaarden van de PKB voor wat betreft de lange termijn.

Kaart Zandbanen (Bron: Wateratlas Gelderland)

Kaart Kwelrisico (Bron: Wateratlas Gelderland)

Waterstaatkaart

4.2 Bodem en water

Gebiedsbeschrijving

Ter typering van de samenstelling van de bodem in het gebied kan gezegd worden dat de deklaag zeer heterogeen is van opbouw. Door de aanwezigheid van zandbanen is de weerstand van de bodem erg wisselend. De bodem in de uiterwaard is te kwalificeren als kalkhoudende ooivaaggrond, een rivierkleigrond bestaande uit lichte zavel tot lichte klei. Daarnaast komt er kalkhoudende poldervaaggrond voor en kalkhoudende rivierkleigrond bestaande uit zware zavel en lichte klei. Uit de zandbanenkaart blijkt dat in bepaalde delen van het binnendijkse gebied de kans op kwel bij hoge rivierwaterstanden aanwezig is. In het MER moeten de risico's en maatregelen om dit te voorkomen verder onderzocht worden.

Een groot deel van de uiterwaard is een zogenaamde gereguleerde buitenpolder. Een zomerkade zorgt ervoor dat het grootste deel van de uiterwaard alleen bij hogere waterstanden overstroomt. De afwatering van de polder wordt geregeld via een uitwateringssluis met elektrisch gemaal tussen Kaliwaal en Waalbandijk. Ten westen van de Kaliwaal ligt nog een klein ingepolderd gebied. Ook deze polder watert via een sluis af op de niet bekaide uiterwaarden. Waterhuishoudkundig is de belangrijkste functie van de uiterwaarden het transporteren en bergen van rivierwater bij hoge rivierafvoeren. Oppervlaktewater wordt door kavelsloten afgevoerd. Het binnendijkse agrarische gebied watert af op de Maas. De dorpskernen van Druten, Boven- en Beneden-Leeuwen lozen via de rioolwaterzuivering in Druten op de Waal.

Kwaliteit bodem en water

De oppervlaktewaterkwaliteit en de kwaliteit van de waterbodem worden bepaald door de aanvoer vanuit de Waal en de uitspoeling van stoffen uit de bodem. De bodemkwaliteit en de grondwaterkwaliteit worden bepaald door de oppervlaktewaterkwaliteit en het landgebruik. In het plangebied bevinden zich een aantal van verontreiniging verdachte locaties. Deze zijn gelegen in en rond de gemeentelijke haven en op Exlutoneiland. Uitgevoerd bodemonderzoek (door Royal Haskoning) heeft gewezen op een aantal chemische verontreinigen.

Bodemonderzoek Compensatievoorstel Excluton

In opdracht van Azur-Register goederen B.V. zijn door Royal Haskoning de afgelopen jaren verschillende bodemonderzoeken in een deel van het projectgebied uitgevoerd¹⁴. Doel hiervan was inzicht te verkrijgen in de milieuhygiënische kwaliteit van de grond met het oog op eventuele toekomstige ontgravingen.

- In 2003 is een historisch onderzoek uitgevoerd naar de activiteiten in de uiterwaard.
- Begin 2003 is een indicatief onderzoek uitgevoerd naar de bodemkwaliteit van een deel van de uiterwaard.
- In juni 2005 is een gedetailleerder bodemonderzoek uitgevoerd ter plaatse van het te ontgronden gebied.
- In 2006 is hierop nog een aanvullend onderzoek uitgevoerd.

Het onderzoeksgebied betreft het terreindeel waar de compensatiemaatregel getroffen kan worden (ten oosten van het Exclutonterrein) en een gebied (ca. 20 ha) ten westen van het Exclutonterrein. (zie kaart pag. 60).

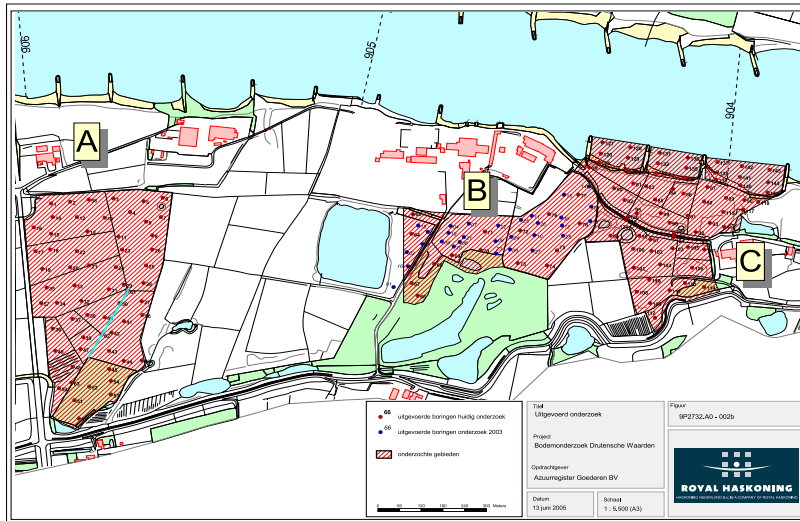
Interpretatie 2003

Uit de analyse blijkt dat de bovengrond van de uiterwaard in alle onderzochte terreindelen overwegend uit humeuze klei bestaat. Deze bovengrond wordt als klasse 2 tot en met 4 beoordeeld bij toetsing aan normen uit de Vierde Nota Waterhuishouding. Uitzondering op de relatief schone ondergrond vormt het gedeelte aan de rivierzijde van de zomerkade in het oostelijk terreindeel C. Hier wordt nog tot een diepte van maximaal 2,3 m bij de oever klei aangetroffen die als klasse 4 wordt beoordeeld. De sterk verhoogde gehalten zink en arseen die hier worden aangetroffen worden veroorzaakt door sedimentatie van verontreinigd slib. Omdat dit gebied niet wordt beschermd door een zomerkade is ook de sedimentatiesnelheid hoger.

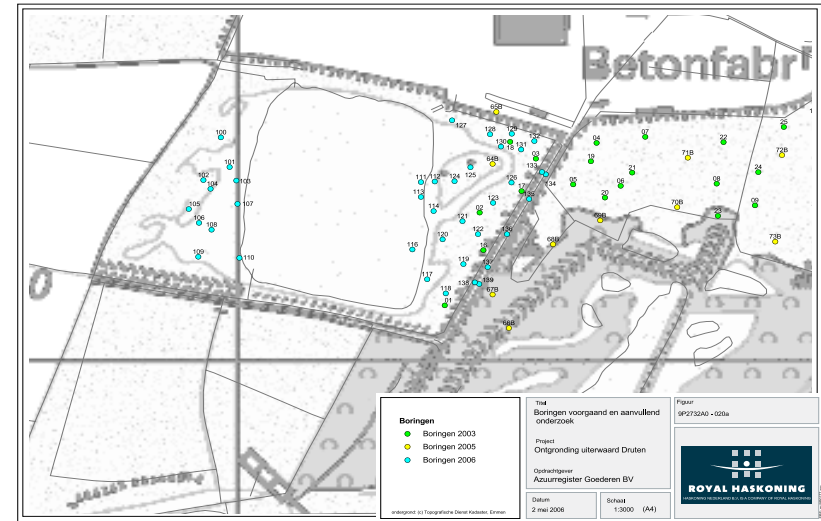
Aanvullend onderzoek naar de horizontale verspreiding van de klasse 3 en 4 verontreinigingen wordt op dit moment niet zinvol geacht: de verhoogde gehalten worden door de hele uiterwaard aangetroffen.

Interpretatie 2006

Algemene conclusie uit het recentste onderzoek is dat plaatselijk verontreinigingen (klasse 3 en 4) zijn aangetroffen. Deze verontreinigingen zijn verticaal afgeperkt en betreffen met name de kleilaag. De zandondergrond wordt als klasse 0 tot 1 beoordeeld. Overige delen van de vaak droge humeuze bovengrond worden als klasse 2 beoordeeld, de dieper gelegen lagen als klasse 0. Het volledige onderzoek zal als bijlage in het nog op te stellen MER bijgevoegd worden.

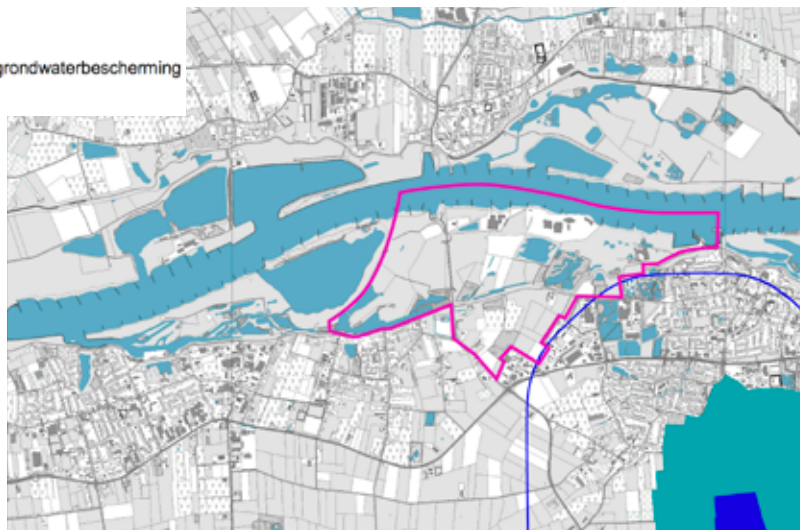

Bodemonderzoek: overzicht boringen 2003

Aanvullend bodemonderzoek: overzicht boringen 2003 - 2006

- 100 jaars intrekgebied
- grondwaterbescherming, grondwaterbescherming
- waterwingebied

Kaart Drinkwaterbescherming

Drinkwatervoorziening

Ten zuiden van Druten ligt aan de Scharenburg/Schutlaken een pompstation. Dit station levert het drinkwater voor het gebied in het Land van Maas en Waal van Dreumel tot aan de A50. Rondom het pompstation ligt de gebruikelijke zonering van waterbeschermingsgebieden. De zonering die het 100-jaarsintrekgebied aangeeft ligt net buiten de grens van het plangebied (zie kaart Drinkwaterbescherming).

Ontzandingsplas Kaliwaal

Kwaliteit ontzandingsplas

Onderdeel van het plan 'Waaier van geulen' is de ca. 45 hectare grote ontzandingsplas. Deze wordt de komende jaren verontdiept met niet bruikbare specie die vrijkomt bij waterstaatkundige werken in het rivierengebied. Voor dat hiertoe kon worden overgegaan zijn hiervoor de vereiste procedures doorlopen. Uit de diverse onderzoeken bleek dat de Kaliwaal bijzonder geschikt is als baggerspecielocatie. De plas werkt ook nu al als een soort bezinkbak van rivierslib. Uit de m.e.r. voor de Waaier van Geulen, bleek dat specieberging hierdoor geen extra belasting voor het grondwater oplevert.

MER Kaliwaal

In de MER Kaliwaal (1996, 1997) is uitvoerig stil gestaan bij de milieueffecten van de specieberging in de Kaliwaal én natuurontwikkeling in de aangrenzende uiterwaarden^{3/15}. Een uitvoerig monitoringprogramma controleert de huidige ontwikkelingen¹⁶. In tientallen model- en monitoringstudies wordt een goed inzicht verkregen in de grondwaterstromen, rivierkundige effecten, akoestische consequenties, cultuurhistorie én natuurwaarden. Naar de effecten van het project op de vogels zijn zeer recent (december 2004 en december 2005) nog gerichte aanvullende studies verricht door SOVON Vogelonderzoek Nederland. Via deze studies is zekerheid verkregen dat de specieberging als zodanig niet strijdig is met de Europese Vogelrichtlijn én andere doelstellingen uit het natuurbeleid.

Scheepvaart en morfologie

Om de functie als hoofdvaarweg te garanderen moeten de overeengekomen vaarwegdimensies gegarandeerd worden. De rivier is daartoe voorzien van kribben en andere werken en periodiek worden baggerwerkzaamheden uitgevoerd om de rivier op diepte te houden. De

bevaarbaarheid van de hoofdgeul kan verminderen door sedimentatie in de hoofdgeul. Dit kan zich voordoen als er een andere verdeling van water en sediment tussen hoofdgeul en uiterwaard ontstaat, bijvoorbeeld door verlaging van kades of de aanleg van frequent meestromende geulen. Een kleine verandering kan de morfologie van de bedding ter plaatse al beïnvloeden, waardoor hinder voor de scheepvaart kan ontstaan. Het is van groot belang om de nautische veiligheid niet te verminderen. Noodzakelijk zijn een goede bebakening, voldoende zicht in de bochten, veilige invaarmogelijkheden en een beperking van dwarsstromen. Dit wordt in het MER nader bekeken.

Relevant beleid Kaderrichtlijn Water (KRW)

De KRW is een Europese richtlijn, die sinds december 2000 van kracht is. Doel is om de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater in Europa op goed niveau te krijgen. De KRW stelt eisen aan de bescherming van binnenlands oppervlaktewater, grensoverschrijdend water, kustwater en overgangswater. De richtlijn heeft geleid tot het opstellen van de Nederlandse waterwet.

Waterwet

De invoering van de KRW en de bijna overstromingen van de jaren '90 zijn o.a. aanleiding geweest voor het indienen van een voorstel voor een integrale waterwet bij de Tweede Kamer. Dit wetsvoorstel is op 20 jan. 2006 door de ministerraad goedgekeurd. Streven is om de nieuwe wet op 1 januari 2008 in werking te laten treden. De nieuwe wet moderniseert en integreert versnipperde en verouderde bestaande wetgeving op het gebied van waterbeheer, zoals:

- de Wet op de waterhuishouding;
- de Wet verontreiniging oppervlaktewateren;

- de Wet verontreiniging zeewater;
- de Grondwaterwet;
- de Wet droogmakerijen en indijkingen;
- de Wet op de waterkering;
- de Wet beheer rijkswaterstaatswerken;
- de Waterstaatswet 1900

Doelstellingen van de overkoepelende wet zijn:

- het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste
- bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen.
- aandacht voor de vervulling van functies die krachtens de Waterwet zijn toegekend aan watersystemen

De verantwoordelijkheden van de verschillende overheidsniveaus worden op elkaar afgestemd.

Voor het project is van belang dat de Waterschappen de beheerders voor de regionale watersystemen zijn. De gemeentes worden belast met de zorgplicht voor overtollig hemelwater en grondwater in het stedelijk gebied.

Watertoets

De Watertoets kent weinig formele voorschriften. Het stimuleert de doorwerking van het waterkwantiteits- en kwaliteitsbeheer in de ruimtelijke planvorming. Het is een procesinstrument, waarbij de nadruk ligt op de wisselwerking tussen initiatiefnemers en de waterbeheerder(s). Het resultaat van de Watertoets is een goede verankering van wateraspecten in het ruimtelijke plan van het projectgebied Drutensche Waarden. Een weergave van deze verankering vindt plaats in de waterparagraaf die zal worden opgenomen in het MER. De waterparagraaf beschrijft zowel de procesmatige als de inhoudelijke aspecten, zoals het wateradvies van de waterbeheerders en de afweging daarvan door de beoordelaar of het bevoegd gezag.

Grazige uiterwaarden

Kleiput bij Edenoord

De uiterwaarden bij hoogwater

Kaliwaal

Strangen Beneden-Leeuwen

Nevengeul met woonboten

4.3 Natuur en ecologie

Gebiedsbeschrijving

Actuele natuurwaarden Drutensche Waarden

De natuurwaarden in de Drutensche Waarden zijn ter hoogte van Druten tamelijk gering, zeker in vergelijking met andere nabijgelegen Waaluiterswaarden. Stroomafwaarts, in de richting van Beneden-Leeuwen, zijn de natuurwaarden van de uiterwaard groter.

Oeverzone

De oeverzone tussen de werf bij Druten en de betonfabriek is relatief zandig en dynamisch. De graslanden worden intensief gebruikt, waardoor typische natuurwaarden van zandige oeverwallen maar beperkt tot ontwikkeling kunnen komen. Hier en daar komen poelen voor en de oude haven bij de steenfabriek is inmiddels van de rivier afgesloten en met wilgen omzoomd. De natuurpotentie van dit gebiedsdeel is hoog.

Bedrijventerrein

Op en rond de bedrijventerreinen zijn geen bijzondere natuurwaarden bekend.

Graslandvegetatie

De open grazige uiterwaarden (deels ook akkerland) in de eigenlijke Drutensche Waarden hebben in ecologische opzicht alleen betekenis als foerageergebied voor overwinterende ganzen (met name Kogans). Er komen geen waardevolle graslandvegetaties voor, noch op de kades, noch in de uiterwaard zelf. De uiterwaard heeft een beperkte betekenis voor weidevogels.

Strangen en moerassen

De strangen en moerassen langs de dijkvoet tussen Druten en Boven-Leeuwen en de door oude wilgenbos begroeide voormalige kleiputten ter hoogte van Edenoord (dijkpaal 230), zijn de meest waardevolle delen binnen de bekade uiterwaard. De strangen en rietlanden zijn van betekenis voor broedvogels van moerassen en wateren (o.a. fuut, wilde eend, zomertaling, kleine karekiet, rietgors, ijsvogel) en voor amfibieën (kamsalamander, kleine watersalamander, gewone pad etc.). In de wilgen- en populierbosjes hebben zich kolonies van aalscholver, blauwe reiger en roek gevestigd.

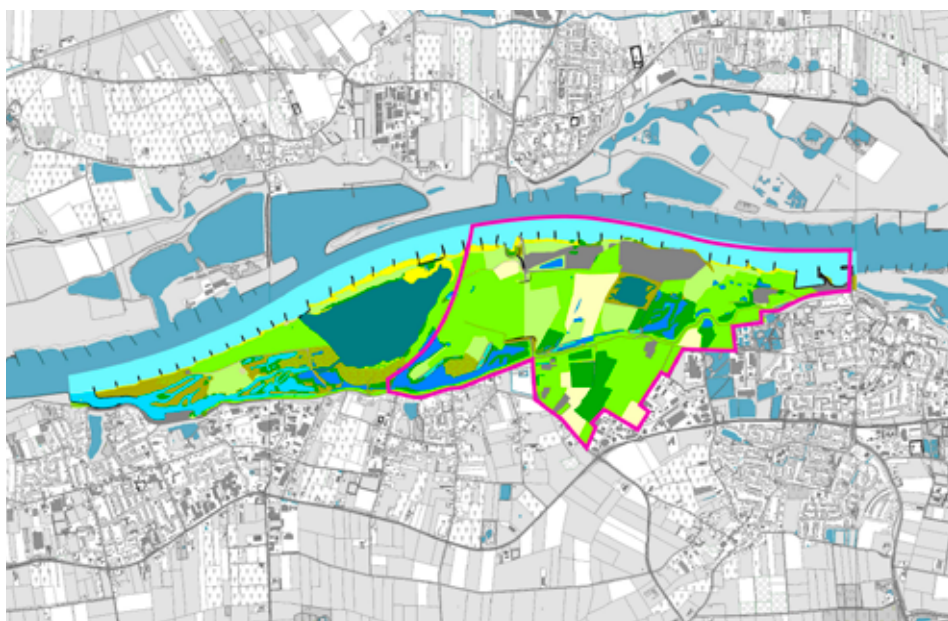
In 2004 bestond de aalscholverkolonie uit 125 nesten. De kolonie is één van vier die in het Gelderse rivierengebied voorkomen en is daarmee van bovenlokaal belang.

Kaliwaal

De zandwinput Kaliwaal heeft een grote regionale betekenis als slaapplaats voor overwinterende ganzen en smienten. De zandput herbergt in de winter samen met de Kil van Hurwenen het overgrote deel van de aanwezige vogelpopulatie. De zandige oeverwal tussen de kaliwaal en de rivier is van betekenis voor talrijke pioniersoorten, waaronder ook bijzondere broedvogels als kleine plevier en visdief (grootste kolonie langs de Waal in 2004 met 18 nesten). De oeverwal wordt al enkele jaren gebruikt als natuurgebied met extensieve begrazing.

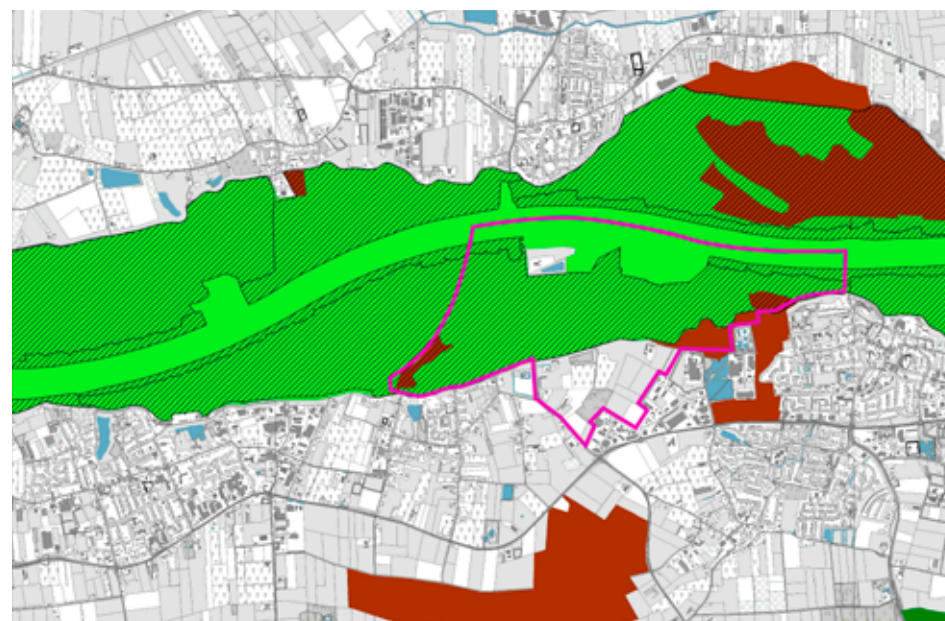
Nevengeulen

Ook de meest westelijke Leeuwense Waard is sinds medio jaren negentig al grotendeels in beheer als vrij toegankelijk dynamisch natuurgebied. Door middel van kleiwinning zijn diverse geulen tot in de zandige ondergrond uitgegraven. Eén van deze geulen stroomt permanent mee. In deze eerste meestromende nevengeul langs de Waal, hebben zich al snel na de aanleg vele riviergebonden soorten gevestigd. Tot in begin jaren negentig was dit deel van de uiterwaard van groot belang als laatste toevluchtsoord voor de Grutto (enkele tientallen paren).

Ecotopenkaart
(Bron: Rijkswaterstaat)

Geen gegevens	Structuurrijke grazige ruigte
Slijkplaat	Homogene moerasruigte
Zandstrand	Structuurrijke moerasruigte
Akker	Pionierbos
Structuurrijk extensief grasland	Zachthoutstruweel
Bloemrijk natuurlijk grasland	Hardhoutstruweel
Productie grasland	Zachthoutbos
Steilrand	Hardhoutbos
Bebouwd / verhard	Nevengeul
Steenstort	Zandput
Tuin	Strang
Zandpad / semiverhard	Zomerbed
Homogene dichte ruigte	

Kaart natuur
(Bron: Wateratlas Gelderland)

Vogelrichtingsgebied "De Waal"
Verbindingszone
Natuurgebied
Verwevingsgebied

Relevant beleid

Natuurbeschermingswet (NB-wet)

Met de inwerkingtreding van de vernieuwde Natuurbeschermingswet 1998 per 1 oktober 2005 is de Europese wet- en regelgeving (de Habitat- en Vogelrichtlijn en diverse internationale verdragen) volledig in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. Een directe toetsing aan de beide Europese richtlijnen is daardoor niet meer aan de orde.

De NB-wet is gericht op de bescherming van specifiek aangewezen gebieden ten behoeve van specifieke instandhoudingsdoelen, die worden vastgelegd in de aanwijzingsbesluiten van deze zogenaamde Natura-2000 gebieden. Steeds gaat het om het behoud van een leefgebied voor op Europese schaal bedreigde soorten en habitats. Handelingen binnen beschermde gebieden die de wezenlijke kenmerken van het gebied aantasten zijn in principe verboden en worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan, 'Nee-tenzij'. Bij ruimtelijke ingrepen in de nabije omgeving van de beschermde gebieden wordt bepaald in hoeverre de externe werking van de ingreep een effect heeft op het beschermde gebied.

Een NB-wet vergunning is vereist, indien het project door zijn aard en omvang een negatieve invloed op de instandhoudingsdoelen van het betreffende gebied kan hebben. Voor deze toetsing is relevant dat de aanwijzingen voor Natura 2000-gebieden in 2006 geactualiseerd worden, waarbij de instandhoudingsdoelen en de begrenzing opnieuw worden vastgesteld. Daarbij kunnen nieuwe doelen toegevoegd worden aan de bestaande.

Relatie met Vogel- en Habitatrichtlijn

Het projectgebied is Europese Vogelrichtlijngebied en geen Habitatrichtlijngebied. Het gebied maakt deel uit van de Speciale Beschermingszone 'De Waal'. Hetgeen betekent dat beoordeeld moet worden of de geplande activiteiten gevolgen hebben voor de vogelsoorten die in het gebied verblijven. Dit betreft de soorten 'Kleine Zwaan', 'Kolgans', 'Grauwe Gans' en 'Smient'. Zij gebruiken het gebied als overwinteringsgebied en/of rustplaats. Geen van de kwalificerende soorten overschrijdt de 1%-norm. Er worden door de geplande ingrepen dan ook geen significante gevolgen verwacht waarvoor een passende beoordeling nodig is. Bovendien kan bij kleine overschrijdingen van de instandhoudingsdoelstelling, de ontpoldering van de Noordwaard als mitigatiegebied gebruikt worden.

Flora- en Faunawet (FF-wet)

Een belangrijk aandachtspunt vanuit het natuurbeleid is de Flora- en Faunawet. Deze wet biedt aan nagenoeg alle vogels, amfibieën, reptielen, vissen, zoogdieren én aan een specifiek aantal insecten, weekdieren, kreeftachtigen en planten een wettelijke bescherming. Voor ruimtelijke ingrepen die strijdig zijn met deze wet zal een ontheffing, onder voorwaarden, aangevraagd dienen te worden. Voor een groot aantal beschermde soorten geldt een algemene vrijstelling. Het betreft relatief algemene soorten, waarvan het voortbestaan momenteel niet wordt bedreigd. Uit een eerste analyse van beschikbare ecologische gegevens hoeft deze ontheffing maar voor een beperkt aantal beschermde soorten aangevraagd te worden. In het kader van de M.E.R. procedure zal hier nog nader onderzoek naar gedaan worden.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Met het invullen van de EHS worden alle grote natuurgebieden in Nederland met elkaar verbonden. In de Nota Ruimte hebben de hiervoor aangewezen gebieden een speciaal beschermingsregime gekregen (zie kaart pag. 74). Bij ruimtelijke projecten die mogelijk de milieu- en waterkwaliteit in de EHS-gebieden kunnen beïnvloeden moet het effect daarvan expliciet worden meegenomen.

Ontwikkelen 'Nieuwe natuur'

De Ecologische Hoofdstructuur is voor geheel Nederland ruim 700.000 hectare groot (bestaande plus nog te ontwikkelen natuur). Het is de bedoeling dat in 2018 deze EHS is gerealiseerd. Om dit tot stand te kunnen brengen is het nodig om naast het beschermen van bestaande natuur ook 'Nieuwe natuur' te ontwikkelen.

Drie belangrijke redenen om dit te doen zijn:

1. compensatie van het verlies aan flora en fauna van de afgelopen honderd jaar;
2. verbindingen realiseren tussen natuurgebieden onderling, zodat de EHS tot stand kan komen;
3. sterke behoefte aan natuur om te recreëren.

'Nieuwe natuur' kan ontwikkeld worden door landbouwgrond om te zetten in natuurterrein. De uiterwaarden van de grote rivieren zijn hiervoor zeer geschikt, omdat hier nog op grote schaal een natuurlijke dynamiek aanwezig is, die de basis vormt voor een gevarieerde natuur. Bovendien worden hiermee belangrijke schakels voor de totstandkoming van de EHS gerealiseerd.

Waalbandijk

De uiterwaarden vanuit de dijk bij Boven-Leeuwen

Het bedrijventerrein gezien vanuit Ochten

1577

1847

1954

4.4 Landschap en cultuurhistorie

Gebiedsbeschrijving

Huidig landschapsbeeld

Het gebied wordt gekenmerkt door de Waalbanddijk die 'ogenschijnlijk' een scherpe grens tussen het binnen- en buitendijkse gebied trekt. Vanuit de Waaldijk gezien leveren de uiterwaarden een behoorlijk 'groen' beeld, omdat er veel bomen langs de dijkvoet staan. Gezien vanuit de uiterwaarden en vanaf de overkant van de Waal is het uitzicht vrij en is Excluton-eiland nadrukkelijk aanwezig. Het beeld van het uiterwaardenlandschap wordt voornamelijk bepaald door akkers en weilanden, welke voor een open karakter zorgen. De uiterwaarden liggen relatief hoog, zodat een steile overgang naar de stranden langs de Waal toe ontstaat. De Blauwe Brug vormt een visuele grens tussen het oostelijke en westelijke deel van het plangebied. De Kaliwaal is westelijk daarvan als markante waterplas aanwezig. Langs de dijk liggen zowel binnen- als buitendijks een aantal wielen en kleine, natte bospercelen. Bij de haven in Druten komt de woonbebouwing deels tot op de dijk en bestaat er een directe relatie met de rivier. Binnendijks is het gebied voor het grootste deel in agrarisch gebruik. Vlak achter de dijk bij de Noord-Zuid verbinding staat het middeleeuwse Huis te Leeuwen. Verder liggen in het binnendijkse gebied twee behoudenswaardige boscomplexen.

Cultuurhistorie

Uit historisch kaartmateriaal blijkt dat de ligging van de dijk in samenhang met de loop van de rivier door de eeuwen heen continu is veranderd. De vaak ontembare kracht van het water en het verlangen van de mens om meer land te winnen maakten het gebied rond de dijk tot een omstreden overgangszone. Bewoond gebied, uiterwaarden en rivier zijn via de dijk onlosmakelijk met elkaar verbonden. De dijk is dan ook een sterk bepalende factor voor de cultuurhistorie van het gebied.

Bewoning van Druten en omgeving bestond al in de tijd van de Romeinen en de Kelten. Nederzettingen ontstonden op hoger liggende terreinen zoals oude stroomruggen en stuifzand- en oeverwalafzettingen. De dorpen die hieruit ontstonden werden tot in de vroege Middeleeuwen door middel van dwarskaden tegen hoogwater beschermd. Deze kades zijn deels nog steeds zichtbaar in het gebied.

Sterk bepalend voor het landschapsbeeld was de sluiting van de dijkring van het Land van Maas en Waal in de tweede helft van de middeleeuwen. De omwenteling die dit met zich meebracht drukt tot vandaag de dag een stempel op het gezicht van de Drutensche Waarden en het aangrenzende woongebied.

De rivier bleek moeilijker in toom te houden dan gedacht. Vermoedelijk liep de Waal rond 1438 vanuit de omtrek van Druten richting het Betuwse Ijzendoorn. Vanwege de kwetsbare ligging van de dijk en de koortsachtige ijver om land te winnen, werd de vorming van uiterwaarden vanuit Druten bevorderd. Deze uiterwaarden werden al vroeg bekaad. Deze bekading zal de verplaatsing van de rivier richting Ochten-Eldik hebben bevorderd, wat uitmondde in tal van dijkbreuken aan de Betuwse zijde van de rivier. In 1571 reikte de Drutense buitenpolder tot aan de

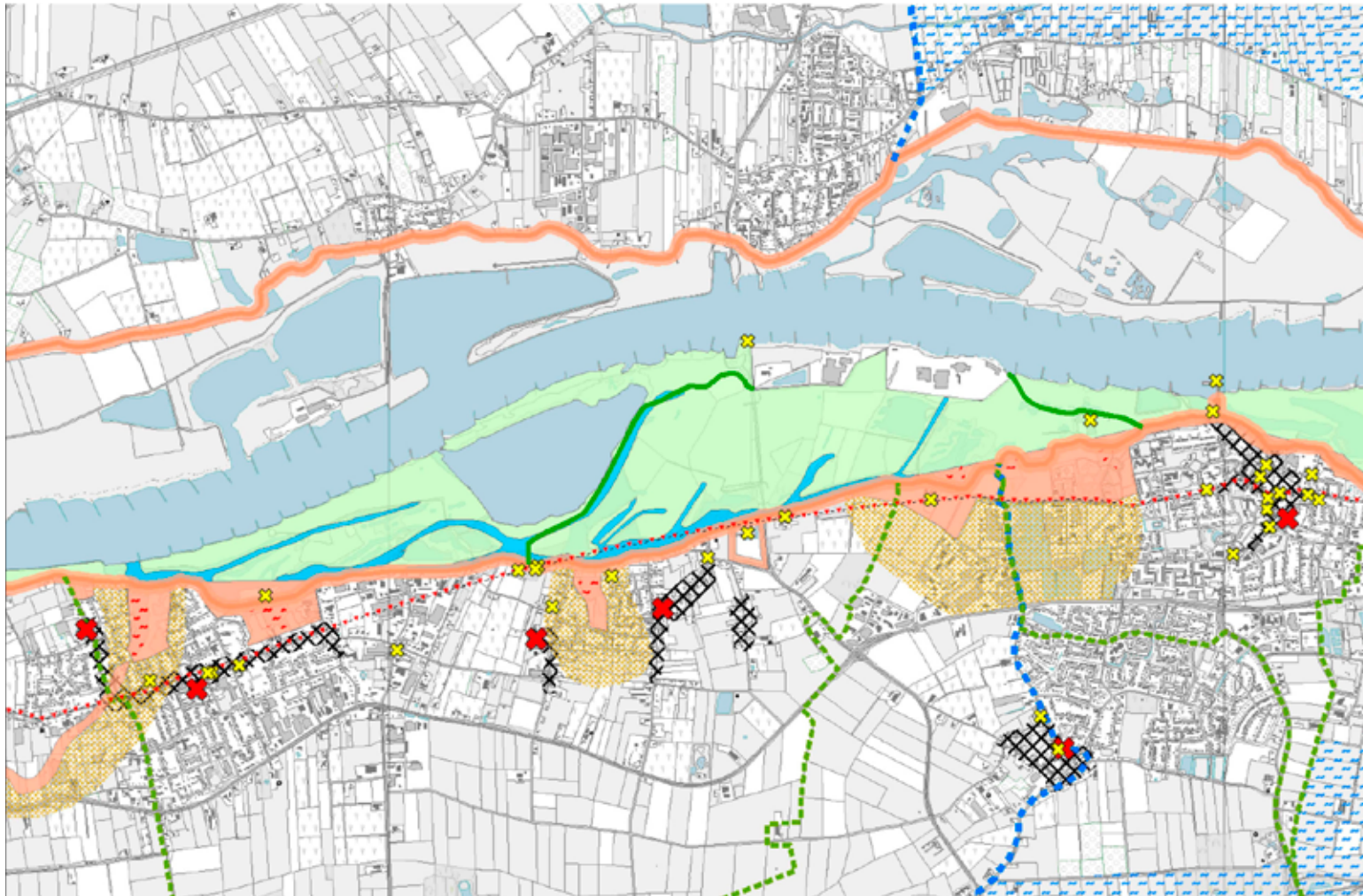
omtrek van Edenoord, waar zich een uitwateringssluisk bevond. Er bestond al een veerverbinding tussen Druten en Ochten. Beneden de Drutense buitenpolder omarmden de hoofdgeulen van de Waal een zandeiland, de Middelweerd. Door aanleg van kribben werd geprobeerd de rivier van de Leeuwense dijk af te leiden.

Rond 1654 werden de uiterwaarden ter hoogte van Leeuwen doorsneden door parallel aan elkaar lopende, bijna haaks op de dijk liggende, geulen. Ze werden gescheiden door rijswaarden. Het dichtslibben van de geulen was de vrucht van een planmatige aanleg van kribben. Langs de Leeuwense dijk en in het midden van de Drutensche Waarden herinnert een strang nog aan de Waalgeul die de Middelweerd aan oost- en zuidkant omgaf. De geul werd door een kade gescheiden van de Drutense buitenpolder.

In de 15e eeuw begon men met de bekading van de uiterwaarden. Aan de oostkant van het projectgebied zijn nog delen van de Drutensche zomerdam zichtbaar; vlakbij lijken kolkjes te zijn ontstaan door dambreuken. Ook langs de bedrijventerreinen en aan de westzijde van de buitenpolder liggen nog delen van de bekading. Het meest westelijke deel van de polder, ter hoogte van Beneden-Leeuwen, bleef onder directe invloed van de Waal. Hier wisselden strangen, platen en eilanden steeds van positie.

De huidige zomerdam aan de oostkant van het projectgebied lijkt de oudste verbinding in de Drutensche Waarden en dateert mogelijk uit de 15e eeuw.

Van bewoning in de uiterwaarden bij Druten is al rond 1650 sprake. In de loop van de tijd kwamen er meer boerderijen in de buitenpolder. Rond 1900 bestond binnen de bekading van de Drutensche Waarden een lappendeken van weiden, zaailand, bongerds en griendteelt op rabbatten (aarden ruggetjes).

- ⊠⊠⊠ Dorpen Nieuwe Tijd (ca. 1832)
- Jong rivierenland: zandruggen
- Jong rivierenland: restgeulen en strangen
- Dijkzone
- Overslaggronden
- Verlengde Grebbelinie inundatiezone
- Dijkzone: wielen
- Dijkzone: winterdijk
- Dijkzone
- Verlengde Grebbelinie
- Zijde- en Achterwende
- Koningstraat / Infrastructuur Limes
- Zomerkaden 2005
- ⊠ Nederzettingen Middeleeuwen
- ★ Monumentale bebouwing en elementen

Kaart cultuurhistorische elementen

Baksteenproductie

Naast het boerenbedrijf kwam ook de baksteenproductie, zoals op veel plaatsen langs de rivieren, op gang. Na 1850 nam deze activiteit sterk toe. Boerderijen langs de Waal groeiden in de 19e en 20e eeuw uit tot vier verschillende steenfabrieken. In de omgeving werd klei gestoken van weiden en akkers. De steenovens trokken legio arbeidskrachten aan. Binnendijks verrezen ook pannenfabrieken. In sociaal, maatschappelijk, ruimtelijk en bouwtechnisch opzicht had de plaatselijke baksteen- en pannenindustrie grote invloed op Druten en omgeving.

Ter hoogte van de huidige haven in Druten lagen rond 1830 kleinere eilanden en zandplaten in de Waal. Pas in 1870 werd een van deze zandplaten omgevormd tot een haven en een aanlegplaats voor stoomboten. Het huidige Rodruzaterrein werd in de oksel tussen Waalbandijk en Zomerdijk opgehoogd. Ten oosten hiervan werd in deze periode een scheepswerf opgericht. In de eerste helft van de 19e eeuw verandert het gebied vooral door kleiwinning, clustering van agrarische bedrijven en vergroting van de steenfabrieken. Tussen 1950 en 1970 vonden de grootste veranderingen plaats: vergroting van de haven en scheepswerf bij Druten, aanleg van de Blauwe Brug bij Ochten. De Kaliwaal werd ontgrond en de terreinen van de steenfabrieken zijn verder uitgebreid. Halverwege de jaren negentig heeft het gebied zijn huidige vorm gekregen. Kleiwinning ten behoeve van dijkverbetering, de dijkverbetering zelf en optimalisering van de ontsluiting van de bedrijventerreinen in de uiterwaarden hebben geleid tot nieuwe impulsen zoals de aanleg van de Plasdrasgebieden en de aanleg van nieuwe nevengeulen.

Landschappelijke en cultuurhistorische elementen

In het gebied zijn de volgende landschappelijke en cultuurhistorische elementen te onderscheiden:

Relicten van de rivierdynamiek

In de 20e eeuw verdween een groot deel van de sporen van riviermorfologische activiteit uit de Drutensche Waarden. Als gevolg van zand- en kleiwinning ontstonden in het gebied kleiputten en later de Kaliwaal. Door de economische ontwikkelingen zijn de bedrijventerreinen uitgebreid. In het voorland van de Waaldijk bleven de rivierrelicten nog het meest intact. Strangen, restgeulen, grienden vormen nog littekens van grillige activiteit van de rivier in de 16e en 17e eeuw. De uiterwaarden bestonden in die tijd uit een complex van kreken en zandruggen, waarvan ook de strangen bij Ochten-Eldik, aan de overkant van de rivier, deel uitmaakten. Strangrelicten langs de Leeuwense dijk herinneren aan de toenmalige kwetsbare ligging van die dijk ten opzichte van de Waal.

Oudhoevig land

De dijk langs de Drutensche Waarden draagt tal van sporen van geweld veroorzaakt door een opdringende rivier. Door vorming van uiterwaarden kreeg de dijk een extra buffer tegen de kracht van de rivier. Dat gebeurde in de 15e eeuw met de Drutense dijk, in de 17e eeuw met de dijk bij Puiflijk en Leeuwen. Na doorbraken werd de dijk meerdere malen landinwaarts gelegd. Daarbij werden wielen en cultuurland buitengedijkt. Dit buitengedijkte land, aangeduid als oudhoevig land, bezit een hoge archeologische verwachting. Hier kunnen resten van weggespoelde huizen worden aangetroffen. Het is te vinden bij landinwaarts gelegde dijken, ze worden ook wel inlagen genoemd. Deze inlagen met oudhoevig land zijn aanwezig rondom Druten, Edenoord en Beneden-Leeuwen.

Buitenwielen

Door dijkdoorbraken ontstonden diepe plassen, wielen, langs de bandijk. Deels werden ze na de overstromingsramp buitengedijkt. Er lijken meerdere wielen te hebben bestaan in de Drutensche Waarden. Een gaaf exemplaar, ontstaan in 1784, ligt nog tegenover Edenoord.

Winterdijk

De winterdijk vormt meestal een scherpe grens tussen het binnendijkse en buitendijkse gebied. Soms is die grens vager, met name ter hoogte van Edenoord. Door de aanwezigheid van wielen vormt het binnen- en buitendijkse landschap hier een samenhangend geheel.

Binnenwielen

Aan de landzijde van de dijk liggen meerdere doorbraakkolken. Bij de wielen in Leeuwen, waaronder de Doorbraak (1861) kon de dijk zonder markante kronkel worden hersteld. Ronduit sierlijk is het beloop van de dijk bij de Groote Waai in Druten. De Kolk en de Kom in Druten lijken deel te hebben uitgemaakt van een wielcomplex; de dijk is hier vermoedelijk dwars doorheen gelegd. Doorgaans liggen wielen in zandige voormalige rivierbeddingen zodat ze met hoge rivierstand blootstaan aan kwel.

Kwelkommen

Kwel kan de dijkstabiliteit bedreigen. Omwille van de dijkstabiliteit werden binnenwielen en kwelgevoelige gronden omgeven met kweldammen. Kweldam en dijk vormden samen een boezem waarbinnen het vanwege de kwel gerezen kolkwater kon worden opgestuwd. Hierdoor ontstond zoveel tegendruk dat de druk van het in de dijkondergrond toevloeiende kwelwater werd opgeheven. Vaak eeuwenoud, vormen kwelkommen landschappe-

Binnenwiel 'de Grootte Waai'

Buitenwiel

Huis te Leeuwen

Edenoord

Rivierrelicten langs de Waaldijk

De winterdijk

lijke monumenten. Grote kwelkommen, deels aangetast, bestaan nog noordwest van Druten, tussen Boldershof en Edenoord. Zo ook rond het wiel in Boven-Leeuwen en rond de Doorbraak en het wiel in Beneden-Leeuwen.

Zomerdijk

De zomerdijk aan de oostkant van het projectgebied lijkt de oudste verbinding in de Drutensche Waarden en stamt mogelijk uit de 15e eeuw. Rond 1654 bestond via een dam een verbinding tussen de omgeving van Edenoord en de omtrek van boerderij Rouwendaal. Momenteel ligt ter hoogte van deze oude route de directe verbinding tussen dijk en betonfabrieken. Ter hoogte van de doorlaatbrug tussen de omgeving van Huis te Leeuwen en Deelenshoeven bestond begin 19e eeuw al een directe verbinding, ook veerverbinding met Ochten.

Oude woonlocaties

Binnendijks bestaat met name nog het Huis te Leeuwen. De boerderijen op pollen (terpen) in de uiterwaarden zoals, Sibillenburg, Kiepperhei en Batavia, zijn opgegaan in de huidige bedrijventerreinen. Boerderij Vincenshoef lag ter plaatse van de huidige Kaliwaal.

Relicten van de baksteen- en panneproductie

Bedrijventerreinen benoorden Druten en rond Bosoven herinneren nog aan het hoogtij van de baksteenindustrie. Hierbij horen ook de verlaagde uiterwaardpercelen, de in de tweede helft van de 20e-eeuwse gegraven kleiputten en de grote arbeidersnederzetting bij de dijk westelijk van Druten.

Restanten van eerste dorpsbekadingen

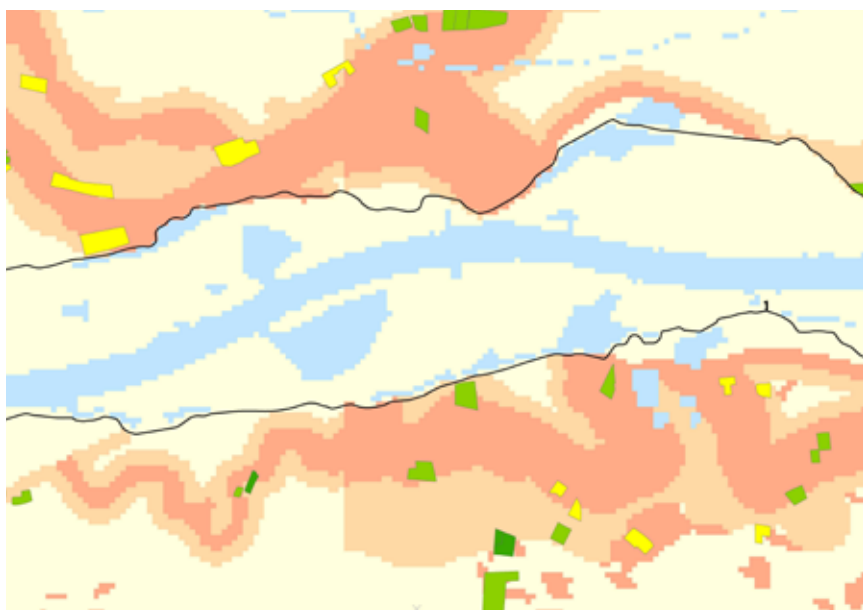
In het landschap grenzend aan de Waaldijk is deels de ligging van de eerste dorpsbekading zichtbaar. Afhankelijk van de ligging beschermden deze zogeheten zijde-, voor-, en achterwanden tegen overstroming door de rivier; tegen water toevloeiend via oeverwalgeulen en –laagten en tegen water toestromend vanuit de verzadigde kom- of broekgronden.

Rivierverdediging

Met de opstand tegen Spanje verrezen aan de Betuwse kant van de Waal, zoals bij Ochten, IJzendoorn en Tiel, stenen wachttorens, die moesten waarschuwen bij pogingen van de Spanjaarden om rond Druten de Waal over te steken. Belangrijk, wegens het vroegere bestaan van die wachtpostenlinie, is dat de rivier vanaf de dijk kan worden overzien, dat er bij Druten en Leeuwen visueel een relatie wordt ervaren tussen de beide Waaloevers.

Verlengde van de Grebbelinie, inundaties ten zuiden van de Drutensche Waarden

Eind 18e eeuw was in de Betuwe het verlengde van de Grebbelinie, de Liniedijk Ochten-De Spees, verrezen. De verdediging van deze Betuwse linie werd versterkt met een onderwaterzetting. De linie reikte tot in de uiterwaarden bij Ochten, tegenover Druten en Puiflijk. Aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog werd de Grebbe-verdediging doorgetrokken via Druten, Puiflijk, Altforst en Blauwsluis naar de Maas. De verdediging bestond uit een kazemattenlinie, die ten zuiden van Puiflijk, Druten en Afferden kon worden versterkt met inundaties. In en rond de Drutensche Waarden kan het verband met de noordelijke verdedigingslijn nog heel wel worden voorgesteld, doordat bij helder weer de Grebbeberg, het markantste punt van de Grebbelinie, nog goed zichtbaar is.

Archeologische waardenkaart (bron: ROB)

Druten haven

Druten haven

Waterfront Leeuwen

Relevant beleid

Europees Verdrag ter bescherming van het Archeologisch Erfgoed

Het zogenaamde verdrag van Valletta, dat in 1992 in Malta is ondertekend door de Europese ministers van cultuur, heeft als doel het archeologisch erfgoed te beschermen. Zwaartepunt in dit verdrag is dat het archeologisch belang in een vroegtijdig stadium wordt meegewogen in de besluitvorming rond de ruimtelijke ordening, met als uitgangspunt behoud 'in situ' (ter plekke). In het verdrag is ook vastgelegd dat, als behoud niet mogelijk is, de veroorzaker van bodemverstoringen het archeologisch onderzoek betaalt (verstoorder-betaalt principe). In 1998 is het verdrag in Nederland van kracht geworden. Ter uitwerking van het verdrag dient de provincie archeologisch waardevolle gebieden aan te wijzen. In die gebieden geldt een verbod op bodemverstoring, dat via een vergunning kan worden opgeheven. Volgens de Landelijke archeologische beleidskaart (IKAW) heeft het buitendijkse gebied een lage archeologische verwachtingswaarde.

Nota Belvédère

Deze beleidsnota uit 1999 gaat over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting. Ze heeft als doel het versterken en benutten van de cultuurhistorische identiteit van een gebied. De in dit opzicht meest karakteristieke gebieden van Nederland zijn benoemd als 'Belvédèregebieden'. Het te voeren beleid moet zijn gericht op instandhouding en verdere ontwikkeling van de cultuurhistorische identiteit en de daarvoor bepaalde kwaliteiten. De beleidstrategie die door het Rijk is voorgesteld voor deze gebieden varieert van verankering in het streekplan tot bescherming in het kader van

een planologische kernbeslissing (PKB). Gelderland kent 10 Belvédèregebieden. Het plangebied van de Drutensche Waarden is niet aangewezen als Belvédèregebied. Naast de gebiedsgerichte en sectorale benadering is een thematische benadering van cultuurhistorie van belang, gericht op een versterking van cultuurhistorische kwaliteiten en samenhang.

Behoud Archeologisch bodemarchief

In het rijksbeleid op het gebied van de archeologische monumentenzorg wordt in de eerste plaats duurzaam behoud van het archeologisch bodemarchief nagestreefd. Immers voor een groot deel van het verleden is het bodemarchief vrijwel de enige informatiebron. Primair uitgangspunt is hierbij het behoud van archeologische waarden 'in situ'. Indien behoud in 'situ' niet mogelijk is, wordt gestreefd de in het bodemarchief aanwezige informatie daaruit te onttrekken door opgraving. Opgraven of anderszins vernietigen van archeologische waarden dient in dit streven naar duurzaam behoud echter zoveel mogelijk voorkomen en/of vermeden te worden

Nota Belvoir

De hoofddoelstelling van deze provinciale landschapsnota (2000) is het bevorderen van de instandhouding van een kwalitatief hoogwaardig landschap waar identiteit en duurzaamheid centraal staan. Bij de uitwerking hiervan spelen cultuurhistorische waarden een rol. In relatie tot de vormgeving van het landinrichtings- of herinrichtingsproject moet de cultuurhistorie gericht worden betrokken.

Voormalige steenfabriek Rodruza

De Blauwe Brug

Excluton-eiland

Waldijk als recreatieve route

Waaloever

Binnendijkse landbouwgronden aan de rand van het bestaande bedrijventerrein Westerhout

4.5 Woon- werk- en leefomgeving

Gebiedsbeschrijving

Wonen

De woonfunctie van het plangebied is op dit moment minimaal. Naast het blokje woningen in het binnendijkse deel van het plangebied, liggen in de uiterwaarden alleen een aantal woonboten tegen Beneden-Leeuwen aan. Verder zijn er enkele bedrijfswoningen op Excluton-eiland en bij de gesloten steenfabriek.

Industrie

Midden in het plangebied ligt ten oosten van de brug het Excluton-eiland. Dit is een ca. 40 ha groot, aaneengegroeid, hoogwatervrij industriegebied. Hierop zijn de betonfabriek Excluton en de verschillende bedrijven van PNO-Pactum gevestigd. Dit bedrijvencomplex is in sociaal-economisch opzicht van groot belang voor de omgeving. Ter hoogte van Druten liggen de gebouwen van de in 1991 gesloten steenfabriek Rodruza. Deze is gelegen bij de oude gemeentelijke haven van Druten en ten westen van de scheepswerf De Gerlien van Tiem. Op het binnendijkse deel van het plangebied ligt het bedrijventerrein Westerhout.

Landbouw

In het verleden is het merendeel van de gronden in de uiterwaarden ontdaan van klei ten behoeve van de baksteenfabricage. Het grootste deel van de Drutensche Waarden is tegenwoordig in gebruik als gehercultiveerd grasland. De cultuurgronden wisselen van kwaliteit en zijn hoofdzakelijk in gebruik voor ruwvoerwinning.

Het gebied ten westen van het bedrijventerrein Westerhout is voornamelijk in gebruik als gras- en bouwland. Het gebied tussen Heersweg en Waalbandijk bestaat uit de woonwijk op het Waalborgterrein (voormalig Boldershof), een bos en moerasgebied dat ontstaan is door kleiwinning, de rioolwaterzuivering en weilanden. Het oostelijk deel van de Drutensche Waarden en het binnendijkse deel van het plangebied zijn opgedeeld in kleinere percelen. De agrariërs gebruiken de graslanden voor het weiden van vee. Naast één of meer hoofdtaken hebben een aantal landbouwbedrijven als nevenfunctie agrarisch natuurbeheer door middel van beheersovereenkomsten ontwikkeld. In toenemende mate vormt dit een inkomstenbron.

Lijninfrastructuur

Het gebied wordt voornamelijk doorsneden met erfontsluitingswegen en de ontsluiting van Excluton-eiland. De Blauwe Brug is voor de ontsluiting van Excluton-eiland essentieel, gezien de buitendijkse ligging. Er is nog een tweede ontsluitingsweg, maar de brug is hoogwatervrij. De ontsluiting van de agrarische gronden in de uiterwaarden is over het algemeen goed. Er zijn een paar knel- en verbeterpunten aan te geven. Het betreft met name de kwaliteit van deze ontsluitingen.

Recreatie

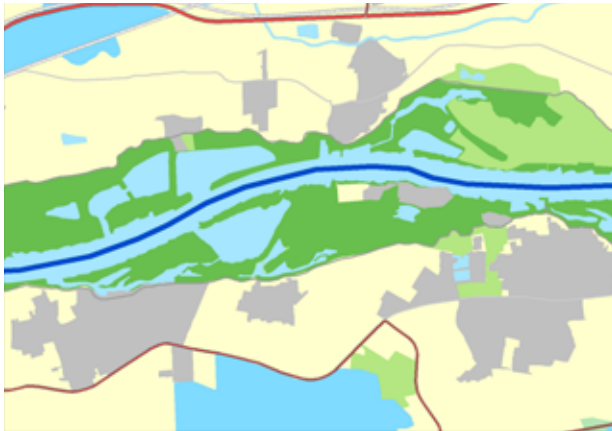
De potentie van het plangebied wordt niet benut. Voorzieningen voor recreanten zijn op dit moment minimaal. De veerstoep bij Druten wordt wel door recreanten gebruikt. In de zomermaanden is er vanuit de veerstoep een voetveerverbinding met Ochten. Over de dijk loopt een Lange Afstands Fietsroute (LAF) die deel uitmaakt van het Rondje Gelders rivierengebied. De uiterwaarden zelf zijn nauwelijks toegankelijk. Alleen de Blauwe Brug en de voormalige veerstoep zijn goed bereikbaar.

Zandwinning

In opdracht van de initiatiefnemers is een verkennend grondonderzoek uitgevoerd naar de bodemopbouw en de zandkwaliteit in het plangebied ten oosten van de Blauwe Brug. Hiertoe zijn een beperkt aantal boringen en sonderingen verricht. De bodemopbouw van het terrein is gevarieerd. Uit het verkennende grondonderzoek blijkt dat dieper in de bodem in potentie voldoende industriezand aanwezig is om het project mogelijk te maken. Tevens blijkt dat na industriezandwinning een hoeveelheid fijn materiaal achterblijft.

Specieberging

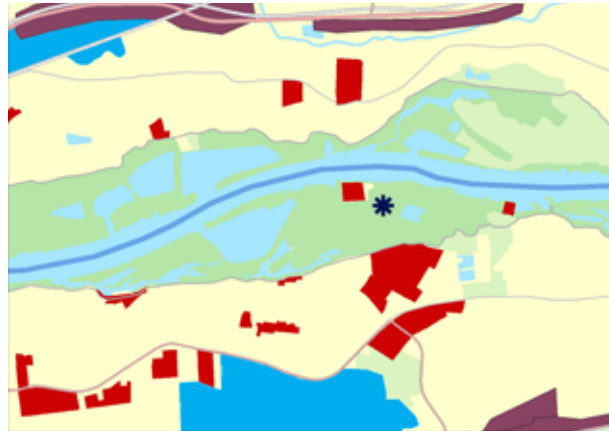
In de uiterwaarden van het Rijnsysteem is een grote hoeveelheid verontreinigde grond aanwezig. De overheid start de komende jaren met het opruimen van dit materiaal. De Kaliwaal, een voormalige zandwinput bij Druten is geschikt om op een verantwoorde wijze verontreinigd slib tot klasse 4 te bergen. Gezien de nog aanwezige kleilaag variërend van 2,5 tot 7 m dik, die bovendien nog met een schone laag wordt afgedekt, wordt voorkomen dat er verontreiniging uit de put kan weglekken. Het totale project m.b.t. tot de specieberging is in een aantal fases opgedeeld waarvan de eerste nu is afgerond. De waterdiepte daalt op termijn van 17 tot 4 meter. Voor de tweede fase moeten opnieuw een aantal vergunningen worden verleend. Tot slot wordt de baggerspecie afgedekt met een laag schone klei, ook wel 'leeflaag' genoemd. Na afronding zal de Kaliwaal onderdeel uitmaken van het totale natuurgebied de Waaier van Geulen. Intentie van de realisatie is het bieden van een toegankelijk gebied met een grote variëteit aan plassen, geulen, zandduinen, graslanden en oobossen.

	Bestaand	Beleid
Groen Blauw Raamwerk (natuur, landschap, water)		
EHS natuur		
EHS verweving		

Ruimtelijke structuur

(bron: Streekplan Gelderland 2005)

	Ontwikkelingsactie
Groen Blauw Raamwerk (natuur, landschap, water)	
Zoekgebied regionale waterberging	
Kanirijk integraal project	
Rood Raamwerk (wonen, werken en vervoer)	
Zoekzone stedelijke functies	
Zoekzone windenergie	

Ruimtelijke ontwikkeling

Waterhuishouding en natuur	
	Natte natuur
Recreatie	
	Fietsroute
	Wandelproute

Beschermskaart

Relevant beleid

Beleidsstandpunt winning oppervlakte delfstoffen

De ruimtelijke kwaliteit staat op verschillende plaatsen langs de grote rivieren onder druk. Het kabinet pleit er dan ook voor om rivierverruiming te combineren met andere ruimtelijke inrichtingsopgaven. Hiervoor kan uitstekend de ontwikkelkracht van de regio's benut worden. Expliciet wordt gewezen op de kansen die de winning van oppervlakedelfstoffen hiervoor biedt. Van het ontgrondende bedrijfsleven wordt verwacht dat het zich richt op de ontwikkeling van kwalitatief goede en maatschappelijk verantwoorde projecten in nauwe samenwerking met de betrokken partijen. Bij de winning moet bij voorkeur gebruik worden gemaakt van de kansen die ontgroningen bieden voor het realiseren van andere gewenste maatschappelijke functies (meervoudig ruimtegebruik). In de Nota Ruimte formuleert het kabinet dan ook een aantal nieuwe beleidsuitgangspunten voor de winning van bouwgrondstoffen. Deze uitgangspunten vervangen het Structuurschema Oppervlakedelfstoffen dat niet meer wordt uitgebracht.

Voorwaarden

Vernieuwend in het huidige ruimtelijk beleid is dat ontgrondingslocaties niet vooraf worden aangegeven in het streekplan, maar tot stand komen via marktwerking. Voor initiatiefnemers gelden de volgende ruimtelijke voorwaarden voor winning van bouwgrondstoffen:

- bij winning van primaire bouwgrondstoffen moet koppeling plaatsvinden met realisatie van gewenste functies. De provincie denkt aan de koppeling met functies, zoals water- en speciebergings, wonen, recreatie, natuurontwikkeling, aanleg van vaargeulen en bedrijventerreinen;

- Projecten voor winning van primaire bouwgrondstoffen moeten ruimtelijke meerwaarde bieden. In de nog op te stellen Gelderse Nota 'kwaliteitscriteria winning primaire bouwgrondstoffen' worden de criteria voor ruimtelijke meerwaarde verder aangevuld en uitgewerkt.

De provincie moedigt de marktpartijen aan om samen met de gemeenten met plannen te komen die passen in het provinciale landschaps- en ruimtelijk beleid. Ook ziet de provincie het als haar rol te bewaken en te stimuleren dat kansen voor zandwinning met maatschappelijke en ruimtelijke meerwaarde worden gesignaleerd en waar mogelijk benut⁶. Onderzocht zal worden of het instellen van een bouwgrondstoffentoets (zoals vermeld in de Nota Ruimte) voor de Gelderse situatie zinvol is. Het kabinet voorziet een blijvende behoefte aan een aanzienlijk en continu aanbod van oppervlakedelfstoffen, die gepaard gaat met een ruimtevraag. Zij pleit daarbij voor winning in Nederland. Afwenteling van de ruimtelijke problemen op buurlanden en/of afwenteling op het milieu moet zo veel mogelijk vermeden worden. Denk daarbij bijv. aan transporthinder en extra energiegebruik bij aanvoer over grote afstanden.

Deze visie is verwerkt in de nieuwe 'Bouwgrondstoffentoets' uit de Nota Ruimte. Voorschrift is dat bij nieuwe ruimtelijke plannen de effecten op de bouwgrondstoffenvoorziening onderdeel moeten zijn van de afweging. Zo dient binnen een project onder andere te worden afgewogen of winning van oppervlakedelfstoffen mogelijk is in combinatie met de andere geplande functies (multifunctionele winning). Hierbij wordt het dieper maken van de ontgroning dan strikt noodzakelijk is voor de gewenste functie of eindbestemming niet uitgesloten.

Streekplan (2005-2015)

Het streekplan geeft de beleidskaders aan voor de ruimtelijke ontwikkeling in de komende tien jaar. Deze beleidskaders worden bepaald door Provinciale Staten. Het streekplan is vastgesteld op 29 juni 2005.

Als uitwerking van de hoofddoelstelling gelden de volgende doelen voor dit project:

- bevorderen van een duurzame toeristisch-recreatieve sector in Gelderland met een bovengemiddelde groei,
- de waardevolle landschappen verbeteren en de Ecologische Hoofdstructuur realiseren,
- de watersystemen veilig en duurzaam afstemmen op de veranderende water aan- en afvoer en de benodigde waterkwaliteit, een gezonde en veilige milieu(basis)kwaliteit bewerkstelligen.

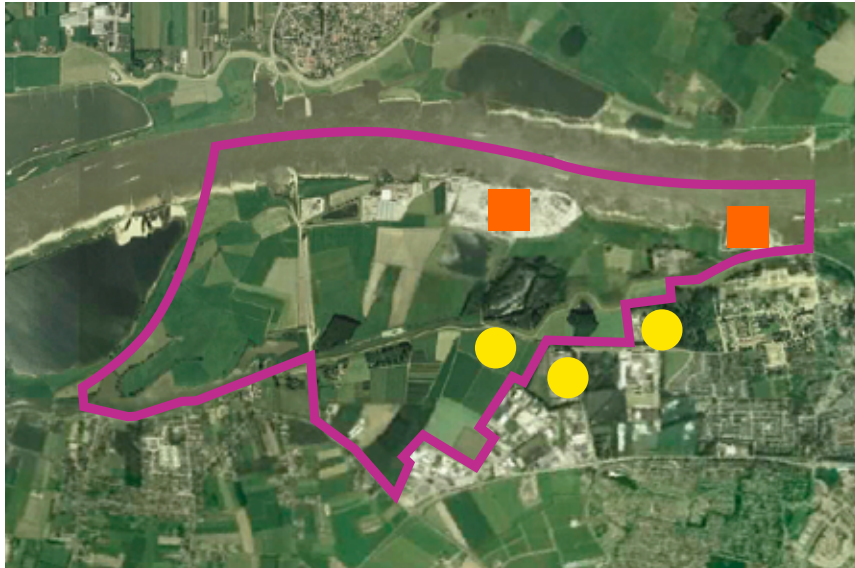
In het streekplan is geanticipeerd op de belangrijkste beleidslijnen uit de Nota Ruimte. Dit geldt voor de 'stuuringsfilosofie' (decentraal wat kan, centraal wat moet), de gerichtheid op regio's, participatie van betrokkenen en een ontwikkelingsgerichte aanpak. Het streekplan is hiertoe opgedeeld in een gedeelte van provinciaal belang, en een gedeelte waar weinig bemoeienis van de provincie plaatsvindt:

Provinciale ruimtelijke hoofdstructuur (provinciaal belang):

- Laagdynamische functies (Groen-Blauw Raamwerk):
- Hoogdynamische functies (Rood Raamwerk: stedelijke netwerken / regionale centra & infrastructuur & intensieve teelten).

Domein samenwerkende gemeenten (beperkte bemoeienis provincie):

- Multifunctioneel gebied: overig bebouwd (steden, dorpen, buurtschappen), waardevolle landschappen en multifunctioneel platteland.

Bestaande hinderzones

- geluidscontour
- stankcirkel

Geluidscontour Excluton

Zowel het Excluton-eiland als het binnendijkse terrein waar het bedrijventerrein gepland staat, vallen onder het multifunctionele gebied, waarvoor een beperkte provinciale bemoeienis geldt. Het overgrote gedeelte van het plangebied valt echter onder het groen-blauwe raamwerk, als: open water, EHS natuur en EHS verweving.

Het project Drutensche Waarden is verankerd in het streekplan. In de beleidskaart 'ruimtelijke structuur' zijn de uiterwaarden aangeduid als EHS gebied. In de kaart 'ruimtelijke ontwikkeling' is het 'Kansrijke integrale project' uit het regioadvies overgenomen en zijn binnen- en buitendijkse zoekgebieden voor bedrijvigheid benoemd. Locaties voor zandwinning zijn niet op de kaart aangegeven maar uit het streekplan blijkt dat zandwinning in beginsel toegestaan is voor zover het binnen de doelstellingen van de VHR en EHS past. Koppeling met rivierverruiming en/of natuurontwikkeling is vereist. Plannen waarbij na winning de ontgrondingslocatie wordt aangevuld met uiterwaardengrond die vrijkomt in het kader van de PKB Ruimte voor de Rivier hebben de voorkeur. Tenslotte wordt op de 'Beschermingskaart' het belang van de waaldijk als recreatieve route benadrukt (zie kaarten Streekplan Gelderland).

Inpassing Zware Industrie (IZI)

De diverse, tegenstrijdige belangen die meespelen bij het ontwikkelen van integrale herinrichtingsplannen, leiden tot complexe ontwerpogaven. Gezien de belasting voor de omgeving is het inpassen/saneren van zware industrie vaak problematisch. Om hierin ondersteunend te kunnen zijn heeft de provincie Gelderland in 2002 het project Inpassing Zware Industrie gestart (IZI)¹⁷. Doel is om een duurzame aanpak te ontwikkelen voor het oplossen en voorkomen van probleemsituaties rondom bedrijven. De

focus lag op bedrijven die milieuhinder veroorzaken welke direct verband houdt met de plaats waar ze gevestigd zijn. Om de problemen op te lossen is ruimte nodig. IZI heeft eraan bijgedragen dat de provincie als doelstelling in het Streekplan Gelderland 2005 heeft opgenomen dat per regio voldoende ruimte wordt gereserveerd voor bedrijven in de hogere milieucategorieën. De beoogde locaties hiervoor zijn regionale bedrijventerreinen. Het buitendijks bedrijventerrein van Druten zou hiervoor in aanmerking kunnen komen. De coördinerende taak die de provincie hierbij heeft is voor diverse partijen van belang. Het NIMBY (not in my backyard)-effect speelt hierbij op de achtergrond een rol. De problematiek vraagt om een flexibele, meedenkende houding met oog voor lokale relevante aandachtspunten. Op het gebied van milieu is het uitgangspunt dat vergunningverlening en handhaving aangeven tot hoever de milieubelasting mag gaan. Zo worden ook de mogelijkheden voor inpassing duidelijk. Nieuw beleid is dat de kwaliteit van de leefomgeving meer en meer uitgangspunt wordt bij vergunningverlening. Positief in deze is de uitgesproken intentie van de provincie om te zoeken naar beleidsruimtes zodat, waar nodig, lokaal toegesneden beschermingsniveaus kunnen worden gehanteerd.

Hinder

Onderzoek naar al bestaande hindergevoelige locaties in het projectgebied of in de nabijheid ervan heeft tot de volgende gegevens opgeleverd.

Gemeente Druten

Binnen de Gemeente Druten en directe omgeving is de geluidzonering van Excluton van belang. Een afgewogen ontwikkeling van het bedrijventerrein is één van de kernopgaven van het project. De omvang deze geluidszo-

nering zal dan ook een belangrijk punt van onderzoek zijn tijdens de MER-fase.

Rondom slachterij Hendriks ligt een stank- en veiligheids-cirkel. De veiligheids-cirkel betreft de aanwezigheid van een ammoniak koelinstallatie op het terrein. Deze cirkel valt binnen de stankcirkel. Rondom de waterzuivering en de rioolwaterzuivering van de slachterij ligt eveneens een stankcirkel. De gemeente onderzoekt momenteel de precieze omvang van deze cirkels in verband met veranderingen in het beleid. In de loop van 2007 komt hierover meer duidelijkheid. De stankcirkel gelegen rondom veehouderij van Zoelen is niet van belang omdat dit bedrijf wordt uitgekocht vanwege de ligging in het projectgebied. Hetzelfde geldt voor de geluidscirkel rondom de scheepswerf De Gerliem van Tiem, onderdeel van het plan is dat de scheepswerf wordt verplaatst.

Gemeente West Maas en Waal

Nog niet alle gegevens hierover zijn beschikbaar wel is al duidelijk dat er een stankcirkel ligt rondom kunsthars-bedrijf (Verheyen-Reesing) aan de Ambachtsweg. De effecten hiervan voor het projectgebied zullen verder onderzocht worden in het MER.

Gemeente Neder-Betuwe.

De gemeente heeft aangegeven dat er geen hindercirkels vanuit de gemeente van belang zijn voor het projectgebied. Scheepsreparatiebedrijf Dekkers heeft wel een geluidzonering maar deze heeft gezien zijn ligging geen invloed op het projectgebied. De gemeente heeft een sterke wens tot het beperken van de (geluids-)hinder van het bedrijventerrein bij Excluton.

Kwalitatief Woningbouwprogramma Druten (2005 – 2014)

Zoals al eerder beschreven is er vanuit het beleid een sterke wens om riviervuiling in samenhang met het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit tot stand te brengen (zie paragraaf 2.4). Er is daardoor extra beleidsruimte om, mits voldoende rivierruimte gecreëerd wordt, verschillende ingrepen zoals bijv. woningbouw, uitbreiding bedrijventerreinen en natuurontwikkeling met elkaar te combineren. Belangrijk is dat voldaan wordt aan de diverse uitgezette voorwaarden met betrekking tot veiligheid, realiseren EHS en landschappelijke inpassing.

Vanuit de heersende vraag naar woningen en de benodigde sluitende exploitatie van dit zelfvoorzienend initiatief is gekeken naar mogelijkheden om woningbouw te realiseren in het plangebied. De door het verplaatsen van de scheepswerf vrijkomende locatie heeft hiervoor grote potentie en sluit aan bij de wens van de gemeente om het rivierfront te optimaliseren. In het woningbouwprogramma van de gemeente Druten zijn voor deze locatie 200 woningen gepland.

Beleid rondom locaties bedrijventerreinen

Een groot deel van het plangebied binnen de grenzen van de gemeente West Maas en Waal is als zoekgebied voor verstedelijking aangemerkt. Hierin past de intentie tot ontwikkeling van een bedrijventerrein. Dit moet wel in overeenstemming gebracht worden met de aanwijzing van een deel van het binnendijkse terrein als waardevol landschap.

Bestemmingsplan

Het bebouwde buitendijkse gebied valt onder het bestemmingsplan Ruimte voor de Rivier, gemeente Druten uit 2003.

Betonfabriek Excluton BV, scheepsbouw- en reparatiebedrijf De Gerlien van Tiem BV en scheepswerf Ravestein BV zijn gezoneerd in de zin van de Wet geluidhinder.

Binnen de zones zijn geen nieuwe woningen en andere geluidgevoelige gebouwen toegestaan.

Het vigerende bestemmingsplan maakt onderscheid tussen activiteiten die onlosmakelijk verbonden zijn aan het winterbed van de rivier ('ja mits') en overige activiteiten ('nee tenzij'). Zie ook PKB. Dit betekent voor riviergebonden activiteiten dat onder voorwaarden een uitbreiding van meer dan de standaard toegestane uitbreiding van 10% mogelijk is. Voor uitbreidingen van meer dan 10% van niet-riviergebonden activiteiten is een herziening van het bestemmingsplan nodig.

Binnen het plangebied zijn de volgende bedrijven gekenmerkt als:

riviergebonden

- Scheepswerf Ravestein B.V.
- Scheepsbouw- en Reparatiebedrijf De Gerlien van Tiem
- Sleepdienst FBT

niet-riviergebonden

- Excluton sierbestrating
- Niverka B.V.

goedkeuring onthouden

- Steenfabriek Rodruza
- Deelens Transport B.V.

H5 AFBAKENING TOETSINGSKADER

Dit hoofdstuk gaat in op de milieueffecten.

Achtereenvolgens worden beschreven:

- de methode van effectbeschrijvingen;
- het beoordelingskader.

H5 AFBAKENING TOETSINGSKADER

5.1 Effectenbeschrijving

In de startnotitie en straks in het MER zal sprake zijn van het projectgebied, een plangebied en het zogenaamde studiegebied (zie kaart pag. 12). Het projectgebied is het gebied waar de ingrepen plaatsvinden. In dit geval de Drutensche Waarden:

- uiterwaarden tussen Oude Veerstoep tot gemeentegrens;
- het agrarisch gebied tussen Noord-Zuid route en het bedrijventerrein Westerhout;
- het kerngebied van Druten. Dit ligt tussen Heersweg, noord- en westrand Waalborgterrein en Waalbandijk.

Het studiegebied is het hele gebied waar de gevolgen van de ingrepen merkbaar zullen zijn. Hiertoe behoren o.a. de aangrenzende Afferdensche en Deestsche Waarden, De Gouverneurs- en Willemspolder aan de overkant van de Waal en de aan de Drutensche Waarden grenzende binnendijkse gebieden.

In het binnendijkse gebied kan een verandering van de grondwaterstroming (kwel) aan de orde zijn. Ook kan sprake zijn van een positieve of negatieve ontwikkeling van de natuur in de (aangrenzende) uiterwaarden en in het binnendijkse gebied. De geografische grenzen van het studiegebied liggen daarom niet bij voorbaat vast.

In het MER zullen de onderscheidende effecten van de varianten en alternatieven op het juiste detailniveau worden beschreven. De effectbeschrijving wordt toegespitst op de in het studiegebied aanwezige waarden. De voorspellingsmethoden die voor het bepalen van de effecten gebruikt worden zullen in het MER worden beschreven.

Bij de effectbeschrijving wordt onderscheid gemaakt in de volgende aspecten:

- Rivier en veiligheid
- Bodem en water.
- Natuur en ecologie.
- Landschap en cultuurhistorie.
- Woon- werk en leefomgeving.

Deskundigen (ecologen, hydrologen, rivierkundigen et cetera) stellen voor deze aspecten de effecten van elk alternatief zo objectief mogelijk vast ten opzichte van de referentiesituatie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de beoordelingscriteria die zijn opgenomen in de tabel. De effecten worden samengevat in een zogenaamde effectentabel. Daarin staan de gevolgen vermeld; waar mogelijk kwantitatief (aantallen, hectares) en voor zover niet kwantificeerbaar kwalitatief (waardeoordeel). De effecten worden vertaald in waarderingen. Dat wil zeggen dat beoordeeld wordt hoe goed of slecht een effect wordt gewaardeerd in het licht van de inrichtingsdoelstellingen van de uiterwaarden. Er ontstaat dan een scoretabel waarin vergelijkbare grootheden staan voor elk criterium.

5.2 Algemeen beoordelingskader

Om de alternatieven, die in het MER beschreven worden, te kunnen vergelijken, wordt een set met beoordelingscriteria gebruikt; het zogenaamde beoordelingskader.

Op grond van het onderzoek wordt voor al die criteria zo goed mogelijk vastgesteld wat de gevolgen van elk alternatief zijn. De initiatiefnemers zullen dit beoordelingskader gebruiken om de alternatieven te vergelijken. Voor een keuze van het voorkeursalternatief zullen de initiatiefnemers ook aspecten zoals kosten en baten van de herinrichting en het maatschappelijk draagvlak mee laten wegen. Deze aspecten zullen niet in het MER worden opgenomen. De beoordelingscriteria zijn afgeleid uit de beleidsdoelstellingen voor het gebied en de (milieu)effecten die relevant zijn bij het maken van een afweging. Nevenstaande tabel geeft de aspecten en de bijbehorende criteria.

Aspect	Criterium	Maatlat
Rivier en Veiligheid	Wijziging Maatgevende Hoogwaterstanden (MHW), waterstandsval, rivierverruiming	Kwantitatief (mm)
	Effect op sedimenttransport van de rivier	Kwantitatief
	Effect op de scheepvaart (nautische veiligheid)	Deskundigenoordeel
	Aanslibbing of aanzanding hoogwatergeul	Kwantitatief
	Morfologische effecten	Kwantitatief
	Omvang dwarsstromen	Kwantitatief
	Stabiliteit oevers gedurende aanlegfase	Kwantitatief
Bodem en Water	Hoeveelheid en kwaliteit vrijkomende grond	Kwantitatief
	Grondverzet	Kwantitatief
	Kwaliteit achterblijvende bodem	Kwantitatief
	Effect op de stabiliteit van de winterdijk	Kwalitatief
	Kans op kwel (kwelflux)	Kwantitatief/kwalitatief
	Aandeel kwel in grondwater onder gemiddelde omstandigheden	Kwantitatief
	Verandering van de grondwaterstand binnendijks	Kwantitatief
	Gevolgen op de waterhuishouding van de stedelijke functie binnendijks	Kwantitatief
	Kans op verspreiding verontreinigingen naar oppervlaktewater gedurende uitvoering	Kwantitatief

Aspect	Criterion	Maatlat
Natuur en ecologie	Toename verspreiding verontreiniging naar het grondwater	Kwantitatief
	Invloed op grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebieden.	Kwantitatief
	Aantasting groeiplaatsen met bijzondere status	Kwantitatief
	Aantasting ecotopen en vegetaties	Kwantitatief
	Kansen voor nieuwe flora-ecotopen	Kwantitatief
	Aantasting habitats	Kwantitatief
	Kansen nieuwe faunahabitat	Kwantitatief
	Verstoring flora en fauna gedurende aanleg	Kwantitatief
	Ecologische relaties	Kwantitatief
	Aantasting ecologische samenhang	Kwantitatief
	Versterking ecologische samenhang	Kwantitatief
	Beheer	Kwantitatief
	Mogelijkheden extensief agrarisch beheer	Kwantitatief
Mogelijkheden voor natuur beheer	Kwantitatief	
Archeologie en Cultuurhistorie	Historisch cultuurlandschap: patronen en elementen - Verlies of aantasting - Winst of herstel	Deskundigenoordeel Deskundigenoordeel Deskundigenoordeel
	Archeologisch bodemarchief	Deskundigenoordeel

Aspect	Criterium	Maatlat
Woon- werk- en leefomgeving	Inpassing buitendijks bedrijventerrein	Deskundigenoordeel
	Inpassing binnendijks bedrijventerrein	Deskundigenoordeel
	Verlies agrarisch oppervlak	Kwantitatief
	Afsnijding toegangswegen	Kwantitatief
	Looptijd aanlegfase	Kwantitatief
	Hoeveelheid verkeersbewegingen	Kwantitatief
	Energieverbruik	Kwantitatief
	Geuremissie	Kwantitatief
	Geluidemissie	Kwantitatief
	Geluid en stof tijdens uitvoering	Kwantitatief
	Fijnstof tijdens uitvoering	Kwantitatief
	Blootstelling mens, plant en dier aan verontreinigen	Kwantitatief
	Beperking recreatief medegebruik gedurende uitvoering	Kwantitatief
	Mogelijkheden voor recreatie	Kwantitatief
	Veiligheid woonomgeving	Kwalitatief
	Veiligheid recreatief medegebruik	Kwalitatief
Gebruik en beleving gebied	Kwalitatief	

In het nevenstaand beoordelingskader is rekening gehouden met de vereisten vanuit de besluitvorming rondom de herinrichting. Zo wordt het MER bijvoorbeeld gecombineerd met de natuurtoets, de habitattoets en de water-toets en worden rivierkundige berekeningen uitgevoerd.

H6 ONDERZOEKSSTRATEGIE VOOR HET MER

Dit hoofdstuk benoemt per thema:

- verrichtte onderzoeken
- verder noodzakelijke onderzoeken
- afstemming met relevante plannen

H6 ONDERZOEKSSTRATEGIE VOOR HET MER

6.1 Onderzoeksstrategie voor het MER

Doel van deze uitgebreide startnotitie is, om gericht de relevante gebiedsinformatie te verzamelen. Veel onderzoek is reeds verricht in het kader van eerdere MER-rapportages in of rondom het projectgebied. Specifiek wordt gebruik gemaakt van

- MER Kaliwaal,
- MER Dijkverbetering Afferden-Dreumel,
- MER Landinrichting Drutensche Waarden
- MER Afferdensche en Deestsche Waarden en
- MER PKB Ruimte voor de Rivier.

Tijdens de uitwerking van deze startnotitie zijn onderstaande aandachtspunten naar voren gekomen. Deze gegevens kunnen gedurende de m.e.r.-procedure gebruikt worden om de planalternatieven trefzeker en efficiënt te toetsen.

Hiertoe is per thema de volgende driedeling gemaakt:

1. Reeds verricht onderzoek
2. Verder noodzakelijk onderzoek
3. Afstemming met relevante plannen (de afstemming met het beleid is in hoofdstuk 4 beschreven).

Door deze driedeling komt helder naar voren, wat in het verdere m.e.r.-traject nog nodig is aan onderzoek en afstemming.

Veiligheid en rivier

Reeds verricht onderzoek:

- Rivierkundige berekening uitgevoerd door Royal Haskoning mbt. de uitvoering van het compensatievoorstel van Excluton (aug. 2003).
- Rivierkundige berekening uitgevoerd door Royal Haskoning mbt. de 3 modellen uit het gebiedsplan (sept. 2005).

Verder noodzakelijk onderzoek:

- Doorrekenen van de definitieve alternatieven naar het kromlijnige WAQUA-model.

Afstemming met relevante plannen:

- Rivierverruimende maatregelen afstemmen met de maatregelen uit het project Middenwaal.
- Afstemming met het plan Waaier van Geulen en herinrichting Afferdensche en Deestsche Waarden.

Bodem en water

Reeds verricht onderzoek:

- Bodemonderzoek verricht door Royal Haskoning ivm. de aanvraag voor een Wbr-vergunning voor het compensatievoorstel van Excluton (2003 – 2005).
- Bodemonderzoek in de haven van Druten; verricht door Bureau De Straat.

Verder noodzakelijk onderzoek:

- Opstellen van een zorgvuldige watertoets, waarin de gevolgen van het plan voor de waterhuishouding onderzocht worden.
- Morfologisch onderzoek mbt. de bevaarbaarheid van de rivier.

Afstemming met relevante plannen:

- Afstemming met het Waterschap over de kwelproblematiek.

Natuur en ecologie

Reeds verricht onderzoek:

- Opgevraagde gegevens van het gebied verzameld bij het natuurloket (stichting SOVON, RAVON, FLORON en VZZ).
- Basisonderzoek van het projectgebied verricht door ecoloog J. Rademakers. Hierbij zijn de natuurwaarden en doelsoorten van het gebied in kaart gebracht en is een voorlopige inschatting van de potentie en knelpunten op dit vlak gemaakt.
- Ecotopenkaart, opgesteld door HSRO met gegevens van Rijkswaterstaat.

Verder noodzakelijk onderzoek:

- Vertaling van de natuurdoeltypen naar inrichtingsvoorstellen voor het gebied.
- Opstellen natuurtoets voor toetsing alternatieven.

Afstemming met relevante plannen:

- Positionering van de natuurontwikkeling Drutensche Waarden in relatie met het project Waalweelde.
- Afstemming met het plan Waaier van Geulen en herinrichting Afferdensche en Deestsche Waarden.

Landschap en cultuurhistorie

Reeds verricht onderzoek:

- Verslag uitgebreid vooronderzoek verricht door F. van Hemmen, Landschapshistoricus (samenvatting is opgenomen in deze startnotitie).

Verder noodzakelijk onderzoek:

- Onderzoek naar de ruimtelijke relatie met de kernen Ochten en Leeuwen en vertaling naar het inrichtingsplan.
- Vertaling van de cultuurhistorische elementen in het gebied naar de inrichtingsvoorstellen.

Woon- werk- en leefomgeving

Reeds verricht onderzoek:

- Analyse van het kwalitatieve woningbouwprogramma gemeente Druten.
- Analyse hindercirkels van de bestaande bedrijven.
- In opdracht van de initiatiefnemers is een verkennend grondonderzoek uitgevoerd naar de bodemopbouw en de zandkwaliteit in het plangebied ten oosten van de Blauwe Brug.

Verder noodzakelijk onderzoek:

- Gewenste aanpassingen van de milieuvergunning voor bestaande en toekomstige bedrijven in beeld brengen.
- Akoestisch onderzoek uitbreiding bedrijventerrein
- Nader concretiseren veiligheidseisen buitendijks wonen.
- Onderzoek naar mechanismen voor de uitruil van buiten- en binnendijkse bedrijven.
- Onderzoek naar regionale betekenis van het bedrijventerrein.

Afstemming met relevante plannen:

- Oog hebben voor de mogelijkheden die het IZI-project kan bieden.
- Afstemming met het plan Waaier van Geulen en herinrichting Afferdensche en Deestsche Waarden.
- Afstemming met het Gemeentelijke Verkeers- en Vervoersplan ivm. nieuwe woningbouw.

Studie visuele inpassing bedrijventerrein vanuit Ochten

Ontwikkelen VA en MMA

In het MER worden de alternatieven getoetst op de punten die in de gebiedsbeschrijving naar voren zijn gekomen. Uit die vergelijking wordt in eerste instantie het Voorkeursalternatief (VA) en in tweede instantie het Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) afgeleid.

Ruimtelijke kwaliteit én exploitatie

Naast de meetbare milieueffecten worden voor het VA ook niet-milieueffecten in de toetsing meegenomen. Twee belangrijke thema's hierin zijn het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit en de exploitatie. Hoewel een MER, strikt genomen alleen milieuaspecten in kaart hoeft te brengen behoren deze thema's tot twee van de drie belangrijkste pijlers van het project. Zoals al eerder vermeld was het uitgangspunt een zelfvoorzienende exploitatie waarin rivierverruiming wordt gecombineerd met het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. Deze twee niet milieugebonden thema's zijn daarom essentieel voor de haalbaarheid van het geheel en spelen een belangrijke rol bij de invulling van het VA (het voorkeursalternatief).

Het toetsen van de ruimtelijke kwaliteit is ondergebracht bij het beoordelen van de woon-/ werk-/ en leefomgeving van het gebied, waarvan ook de mogelijkheden tot recreatief medegebruik een onderdeel zijn. Bij de toetsing van de exploitatie wordt gekeken naar de kosten die de diverse ingrepen met zich meebrengen, waarmee de haalbaarheid van het project in beeld komt. Uit de optelsom van alle gegevens komt uiteindelijk de invulling van het VA naar voren.

Leemten in kennis en evaluatie

In het MER wordt een overzicht opgenomen van de leemten in kennis en informatie die na beschrijving en de beoordeling van de effecten resteren. Deze leemten in kennis worden, voor zover relevant, in een door het bevoegd gezag op te stellen evaluatieprogramma opgenomen. Het MER zal een aanzet voor een evaluatieprogramma bevatten.

H7 MER-PROCEDURE

Dit hoofdstuk gaat in op de hierna te volgen procedure.

Achtereenvolgens worden beschreven:

- de m.e.r.-plichtige besluiten;
- de procedure en planning.

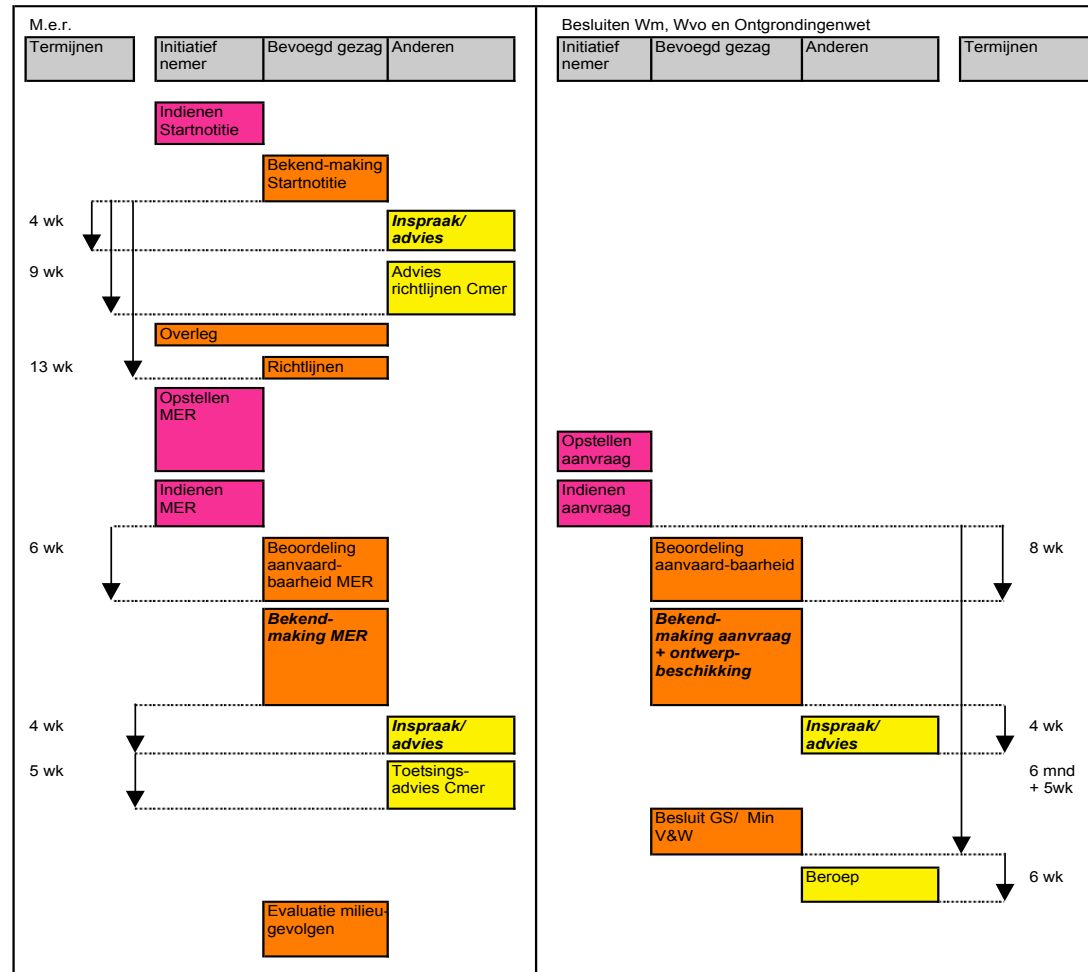
H7MER-PROCEDURE

7.1 Besluiten en procedures

Zoals vermeld in paragraaf 1.2 is op vrijwillige basis en om diverse redenen gekozen voor een m.e.r.-procedure. Hieronder worden de verschillende stappen in deze procedure beschreven.

M.e.r.-procedure

Het uitbrengen van de startnotitie is de eerste stap in de m.e.r.-procedure. Het eindresultaat van de m.e.r.-procedure is het milieueffectrapport (MER). In de afbeelding is de procedure voor de m.e.r. en de vergunningverlening opgenomen.

Procedures

Startnotitie

De initiatiefnemers dienen de startnotitie in bij Gedeputeerde Staten van Gelderland. Zij treden op als het coördinerend bevoegd gezag. Na publicatie van de startnotitie door het bevoegd gezag bestaat gedurende 4 weken de mogelijkheid tot inspraak. Hiertoe zal de provincie Gelderland een inspraakbijeenkomst organiseren. De Commissie voor de milieueffectrapportage (C-m.e.r.) dient binnen 9 weken na bekendmaking van de startnotitie een advies te geven voor de richtlijnen omtrent de inhoud van het MER. Op basis van de inspraak en het advies van de C-m.e.r. en de wettelijke adviseurs worden de definitieve richtlijnen uiterlijk 13 weken na verschijnen van de startnotitie door Gedeputeerde Staten van Gelderland vastgesteld. In de richtlijnen is vastgelegd welke informatie het MER dient te bevatten en welke onderwerpen en aspecten per onderdeel van het MER dienen te worden uitgewerkt. De wettelijke adviseurs zijn: de betrokken gemeenten, de Inspecteur voor Milieuhygiëne, de Directeur Landbouw, Natuur en Openlucht recreatie, de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek en de Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

MER

In het MER wordt door de initiatiefnemers op basis van een gemotiveerde keuze uit de bestudeerde varianten en alternatieven een voorkeursalternatief geformuleerd. Hiertoe wordt nader onderzoek gedaan naar de milieueffecten, de commerciële haalbaarheid en het maatschappelijk draagvlak van de in de startnotitie beschreven alternatieven. In het MER worden het voorkeursalternatief (VA), het Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) en de toetsingsresultaten gepresenteerd. Detaillering van het onderzoek wordt, waar mogelijk, zo gekozen dat deze tevens kan dienen als onderbouwing van de vergunningaanvragen in een latere fase van de planvorming.

Na afronding van het MER wordt dit rapport voorgelegd aan Gedeputeerde Staten van Gelderland. Deze beoordelen binnen 6 weken na indiening van het MER het rapport op aanvaardbaarheid. Dit betekent dat door het bevoegd gezag wordt bekeken of het MER voldoet aan de wettelijke eisen, tegemoetkomt aan de gestelde richtlijnen en geen onjuistheden bevat. Na publicatie van het MER vindt opnieuw inspraak plaats en wordt advies gevraagd aan de Commissie voor de m.e.r. en de Wettelijke Adviseurs.

Inrichtingsplan

Op basis van de besluitvorming door het bevoegd gezag, dat mede gebaseerd zal zijn op de resultaten van het MER-rapport en de inspraak, wordt een inrichtingsplan en beheersplan voor de gehele uiterwaard uitgewerkt.

Besluiten

Op basis van het inrichting- en beheersplan worden de vergunningsaanvragen opgesteld en tezamen met het inrichtingsplan ingediend bij het bevoegd gezag ter beoordeling. De aanvragen worden binnen een periode van 8 weken na indienen beoordeeld op aanvaardbaarheid. Vervolgens worden, indien aanvaardbaar, de aanvragen en de ontwerpbeschikkingen voor de vergunningen bekend gemaakt en gedurende 4 weken voor inspraak ter visie gelegd. Vervolgens worden de definitieve beschikkingen opgesteld en vastgesteld. Deze liggen gedurende 6 weken ter inzage, binnen welke termijn daartegen beroep kan worden ingesteld.

Voordat met de uitvoering kan worden gestart dienen de benodigde vergunningen voor de aanleg te zijn verleend door het bevoegd gezag. Het betreft vergunningen (mogelijk per deelgebied) op grond van de Wet Ruimtelijke Ordening (WRO), de Wet milieubeheer (Wm), de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo), de Ontgrondingenwet, de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en het gemeentelijke aanlegvergunningstelsel. Daarnaast zijn mogelijk ontheffingen van de algemene keur van het Waterschap Rivierenland en de Flora- en faunawet nodig. Verder dient het gemeentelijke bestemmingsplan te zijn aangepast. De hiervoor geldende procedures worden zoveel mogelijk parallel aan elkaar doorlopen. Hierbij speelt de provincie Gelderland een belangrijke coördinerende rol. Ten behoeve van de concrete vergunningaanvragen worden zonodig nadere detailonderzoeken (bijvoorbeeld rivierkundige effecten) uitgevoerd en specificaties uitgewerkt.

BIJLAGEN

- 1 - Verklarende woordenlijst
- 2 - Beleidskader
- 3 - Bronvermelding
- 4 - Verslag inspraakbijeenkomst 31 oktober 2006
- 5 - Reacties concept-startnotitie en inspraakbijeenkomst

Bijlage I

Verklarende woordenlijst

Autonome ontwikkeling

de ontwikkeling van het milieu en andere factoren in het geval de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd; het betreft alleen die ontwikkelingen die kunnen worden afgeleid uit vastgesteld beleid

Bevoegd gezag (BG)

de overheidsinstantie die bevoegd is het m.e.r.-plichtige besluit te nemen en die de m.e.r.-procedure organiseert; wordt afgekort met BG

Binnen(-dijks, -teen)

aan de kant van het land

Buiten(-dijks, -teen)

aan de rivierkant van de dijk

Commissie voor de m.e.r. (C-m.e.r.)

onafhankelijke commissie die het bevoegd gezag adviseert over richtlijnen voor de inhoud van het MER en de beoordeling van de kwaliteit van het MER

Compenserende maatregelen

maatregelen die gericht zijn op het vervangen van (natuur)waarden die verloren gaan

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

een geheel van natuurgebieden, die met elkaar verbonden zijn door middel van verbindingzones

Fauna

dieren

Flora

planten

Geohydrologie

wetenschap die de samenhang tussen de geologie en het voorkomen en de stroming van het grondwater bestudeert

Geologie

leer van de bouw en de ontwikkelingsgeschiedenis van de aardkorst en van de processen die zich er in afspelen

Geomorfologie

de vorm en structuur van het aardoppervlak; hiertoe behoren ook het landschapsreliëf

Hydrologie

leer van het voorkomen, het gedrag en de chemische en fysische eigenschappen van water op en beneden het aardoppervlak

Initiatiefnemer (IN)

rechtspersoon die de m.e.r.-plichtige activiteit wil ondernemen: wordt afgekort met IN

Isohypsenpatroon

lijnen van gelijke stijghoogte van het grondwater

Kwel

Uittreden van grondwater

LNC-waarden

landschappelijke-, Natuur- en Cultuurhistorische waarden

Maatgevende afvoer

de afvoer van water (in m³/s) door de Rijn bij Lobith die - voor het bovenrivierengebied - eens in de 1250 jaar wordt overschreden; deze afvoer is bepalend gesteld voor het ontwerp van dijken en kunstwerken langs de rivier

Maatgevende hoogwaterstand (MHW)

waterstand die op een gegeven locatie optreedt bij maatgevende afvoer

Meest milieuvriendelijk Alternatief (MMA)

verplicht onderdeel MER; hierin staan de best beschikbare mogelijkheden beschreven om milieuaantasting te voorkomen of zo veel mogelijk te beperken

MER

milieu-effectrapport, het document waarin milieu- en andere aspecten integraal worden behandeld

m.e.r.

milieu-effectrapportage, de procedure

Mitigerende maatregelen

verzachtende, effectbeperkende maatregelen

NAP

Normaal Amsterdams Peil. Hoogte ten opzicht van het 'Amsterdams Peil', de gemiddelde zomervloedstand van het IJ voor Amsterdam toen dit nog in vrije verbinding stond met de Zuiderzee.

Startnotitie

eerste stap in de m.e.r.-procedure, waarmee de voorgenomen activiteit wordt bekend gemaakt en de milieu-effecten globaal worden aangeduid

Toutvenant

ruwe specie

Bijlage 2

Beleidskader

De in hoofdstuk 4 beschreven en relevant geachte beleidsaspecten zijn gebaseerd op een uitputtend beleidskader waarvan de onderliggende rapporten zijn opgenomen in de volgende tabel.

Europees niveau

Europese Vogel- en Habitatrichtlijn
Kaderrichtlijn Water
Hoogwaterrichtlijn
m.e.r. Richtlijnen

Nationaal niveau

Nota Ruimte
Flora- en Faunawet
Natuurbeschermingswet
Nota Natuurbeleid 2000 - 2010
PKB Ruimte voor de rivier
Beleidslijn Grote Rivieren
Beleidsnotitie Actief Bodembeheer Rivierbed (ABB)
Wet milieubeheer (Wm)
Ontgrondingenwet
Waterwet
Bouwstoffenbesluit
Externe risico's
Nationaal Milieubeleidsplan 4 (NMP4)
Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG)
Nota Belvédère
Verdrag van Malta

Provinciaal en regionaal niveau

Streekplan Gelderland (2006 – 2016)
Waterbeheersplan Gelders rivierengebied en Stroomgebiedsdivisie (2002 – 2006)
Beheerplan primaire waterkeringen 2003 - 2007
Hoogwaterbescherming provincie Gelderland (2003)
Beleidsnotitie Actief Bodembeheer Rijntakken (ABR)
Structuurvisie rivierenland 2004 – 2015
Provinciale milieuverordening Gelderland
Gebiedsplan Natuur en Landschap Gelderland (2002)
Gebiedsplan Natuur en Landschap Rivierenland (2002)
MER Ruilverkaveling Land van Maas en Waal (1997)
Milieubeleidsplan Gelderland
Beleidsnotitie Gelderse Ideeën (2003)
Beleidsnotitie Gelderse Doelen (2003)
Beleidsnotitie Industriezand (2001 – 2008)

Gemeentelijk/project niveau

Bestemmingsplannen (Druuten en aangrenzende gemeenten)
Nota Wonen en Werken gemeente West Maas en Waal
Visie toerisme en recreatie West Maas en Waal
Bestemmingsplan Buitengebied West Maas en Waal
Ontwikkelingsvisie wonen en werken gemeente Druuten
Kwalitatief Woningbouwprogramma Druuten 2005 – 2014
Bestemmingsplan Buitengebied 2001, gemeente Druuten
Bestemmingsplan 'Ruimte voor de rivier', gemeente Druuten 2003
Bestemmingsplan industrieterrein Van Heemstraweg, gemeente Druuten
Waaier van Geulen
Beleid Waterschap Keur Waterschap Rivierenland

Bijlage 3

Bronvermelding

1. Ruim baan voor de Drutensche Waarden, projectvoorstel; HSRO Stedenbouw en Ruimtelijke ontwikkeling BV en H+N+S landschapsarchitecten, 2003.
2. Gebiedsplan Drutensche Waarden, Bandbreedte wenselijke modellen; HSRO Stedenbouw en Ruimtelijke ontwikkeling BV en H+N+S landschapsarchitecten, september 2005.
3. MER Baggerspeciebergings in de Kaliwaal. Hoofdrapport met bijlagen Grontmij Advies & Techniek, juli 1996.
4. PKB Ruimte voor de Rivier deel 3 kabinetsstandpunt, december 2005.
5. Provincie Gelderland, streekplan 2006-2016.
6. PKB Nota Ruimte, januari 2006.
7. EMAB- projecten, in de vijfde nota R.O. Experimentele projecten over nautisch aangepast bouwen.
8. Gelderse Doelen. Een bouwsteen voor de Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier. Provincie Gelderland. December 2002.
9. Startnotitie MER Afferdensche en Deestsche Waarden
10. Rivierkundige berekeningen modellen gebiedsplan Drutensche Waarden; 2005, Royal Haskoning,
11. Toelichting op aanvraag Wbr vergunning Excluton, inclusief rivierkundige berekeningen, concept rapport; Royal Haskoning, augustus 2003.
12. De Middenwaal, een zandrivier met inhoud; Grontmij, 1999.
13. Waalweelde , uitwerkingsplan van betrokken gemeenten langs de Waal in samenwerking met de Radboud-universiteit, 2005.
14. Bodemonderzoek Compensatievoorstel; Royal Haskoning, 2003- 2006.
15. Aanvulling MER baggerspeciebergings in de Kaliwaal; Grontmij Gelderland, april 1997.
16. Kaliwaal Waaier van Geulen. Nulonderzoek ten behoeve van de monitoring; Grontmij Gelderland, april 1999.
17. IZI-project, eindrapportage project Inpassing Zware Industrie; provincie Gelderland, november 2005.
18. Van trekkracht naar slagkracht..., nota bedrijventerreinen 2002-2006; Gedeputeerde Staten van Gelderland, februari 2003.

Bijlage 4

Herontwikkeling Drutensche Waarden

Verslag interactieve inspraakbijeenkomst van 31 oktober

Algemeen

Op dinsdag 31 oktober was de voormalige steenfabriek van Rodruza in Druten weer eens echt in gebruik. De steenfabriek vormde de hele dag het toneel voor een informele inspraakronde rondom de Startnotitie MER voor de herontwikkeling van de Drutensche Waarden. Ongeveer 50 vertegenwoordigers van overheidspartijen en belangenorganisaties kwamen naar de steenfabriek om de plannen aan te horen, maar vooral om te discussiëren over de meest wenselijke variant. Aanwezig werden uitgedaagd om zowel positieve elementen in de plannen te benoemen als zaken die wat hen betreft nog aanpassing behoeven. Op zeer open en constructieve wijze zijn er uiteenlopende opmerkingen geplaatst die waardevol zijn voor de indiening van de Startnotitie. Deze betrokkenheid bij de planvorming wordt door de initiatiefnemers als zeer positief ervaren.

Dagvoorzitters André van den Hurk, wethouder gemeente Druten (links) en Prof. Dr. Toine Smits, directeur van het Centrum voor Water en Samenleving (rechts).

Op de achtergrond de drie alternatieven uit de Startnotitie met daarop de 'groene en rode' opmerkingen geplaatst door de aanwezigen.

Opmerkingen en aandachtspunten verzameld tijdens informatierondes op 31 oktober.

Overzicht van opmerkingen die geplaatst zijn gedurende de middag- en avondsessie. Tijdens de middag waren met name overheidspartijen aanwezig, tijdens de avond lokale belangenorganisaties en gemeenteraadsfracties.

Middagsessie

Algemene aandachtspunten genoemd door overheidspartijen

- Er is nog onvoldoende duidelijkheid welke effecten de herontwikkeling heeft voor omliggende gemeenten. De impact van de herontwikkeling moet goed worden afgewogen tegen de belangen aan de overkant van de rivier; Ochten en omgeving (gemeente Neder-Betuwe).
- Vanuit het project Drutensche Waarden als ook vanuit Waalweelde zal 'rivieroverschrijdende' bestuurlijke afstemming moeten plaatsvinden.
- Het feit dat de voorgestelde plannen een bijdrage leveren aan Ruimte voor de Rivier wordt door allen onderschreven en toegejuicht.
- De Beleidslijn grote rivieren biedt in principe mogelijkheden voor de voorgestelde alternatieven. Overleg over de nadere uitwerking ervan is noodzakelijk (Rijkswaterstaat).
- In de planuitwerkingen en verdere onderzoeken moeten nadrukkelijk de consequenties van de alternatieven voor de veiligheid tegen hoogwater én de gevolgen voor de kwel in beeld worden gebracht (Waterschap Rivierenland).
- Ontwikkeling van nat bedrijventerrein (riviergebonden bedrijven) is positief (provincie Gelderland).
- Onderzoek naar de mogelijkheden van de te verplaatsen en te ontvangen bedrijven binnen- en buitendijks is nodig.
- Aandacht wordt gevraagd voor de gevolgen voor de rest van Maas en Waal vooral voor wat betreft omvang en locaties van andere bedrijventerreinen.

- Breng in kaart welke gevolgen de plannen (met name de toekomstige bedrijvigheid) hebben voor de akoestische situatie.
- Door eventuele stremming is het niet wenselijk om extra houtgroei in de uiterwaarden te realiseren (LTO Neder-Betuwe).
- De recreatieve routes dienen duidelijker op de voorgrond te komen in de varianten. Ook kan worden aangegeven wat de mogelijkheden van de dijk zijn vanuit recreatief oogpunt.

Opmerkingen over Alternatief 1

- Positief in dit alternatief is de scheiding van functies.
- Met dit alternatief wordt een optimale rivierkundige winst behaald.

Opmerkingen over Alternatief 2

- Voorkeur voor dit alternatief (gemeente Druten).
- Dit alternatief is het meest positief. Het leidt tot een minimale totale bedrijfsomvang in de uiterwaarden en daarmee tot de minste overlast voor Ochten (gemeente Neder-Betuwe).
- Een goede balans tussen rivier- en natuurontwikkeling (LTO Neder-Betuwe).
- Dit alternatief heeft door het toepassing van het principe van natuurlijke meandering van de rivier de meeste meerwaarde vanuit cultuurhistorisch perspectief.
- Met dit alternatief wordt geen optimale rivierverruiming bereikt. Er wordt geen maximale invulling gegeven aan het hoogwatervrije terrein.
- In dit alternatief zit een goede combinatie tussen wonen en werken.
- Dit alternatief leidt tot een goede benutting van het recreatief potentieel van het gebied.

Opmerkingen over Alternatief 3

- De dijkverlegging in dit alternatief is discutabel (Waterschap Rivierenland).
- Aandachtspunt bij de planuitwerking is de ontsluiting van de woningbouw.
- Positief is de voorgestelde scheiding van functies.
- De extra ruimte voor rivierontsloten bedrijventerrein in combinatie met een optimale rivierverruiming in dit alternatief is positief (provincie Gelderland).
- Door het bouwen van een soort 'muur' zijn de maatschappelijke belangen van de inwoners van de overkant van de rivier in het geding. Het industrieterrein wordt in dit alternatief als te grootschalig en de landschappelijke inpassing als te beperkt beschouwd (Neder-Betuwe).
- In het kader van de voorgestelde bedrijventerreinontwikkeling in de Drutensche Waarden moet er kritisch worden gekeken naar behoefte aan bedrijventerrein in het algemeen. Het plan moet om die reden flexibel worden ingericht (gemeente Druten).
- De mogelijkheden voor intensieve en extensieve recreatie zijn positief.

Algemene tendens middagsessie

Wens uitgesproken om extra afstemming met nabijgelegen gemeentes. Met name de gemeente Neder-Betuwe is bezorgd dat de consequenties van het plan voor de aan de overzijde van de rivier gelegen gemeente niet genoeg worden meegenomen. In dit kader is vooral de eventuele geluidhinder en het verstoren van de zichtlijnen belangrijk. Vraag om tijdens het MER-traject goed te kijken naar een goede inpassing en balans tussen de diverse doelstellingen van het project. Toegezegd is dat een goede communicatie met de 'overkant' en andere belanghebbenden door de initiatiefnemers erg belangrijk gevonden wordt en dat genoemde punten onderzocht zullen worden in het MER-traject.

Avondsessie

Algemene aandachtspunten genoemd door belanghebbenden/betrokkenen

- Geef aandacht aan de specifieke identiteit van het rivierenlandschap.
- Een juiste schaal van het plan is belangrijk voor de inpassing in zijn omgeving.
- Maak duidelijke keuzes zodat geen versnippering van het gebied ontstaat door een veelheid aan details.
- Kijk met de plannen goed naar de balans tussen de verschillende onderdelen van het plan en zijn omgeving.

Aandachtspunten in relatie tot het thema rivier en veiligheid

- Overeenstemming over het enorme belang van rivierverruiming bij toehoorders
- De diverse plannen bieden veel ruimte voor de rivier
- Rivierverruiming in alternatief 2 sluit goed aan bij natuurlijke beweging rivier
- Zorgvuldige inpassing van opstaand hout/ooibos in verband met kans op stremming.
- Betrekken van eventuele opwaaiing opstuwing bij bepaalde meteorologische omstandigheden (noord/westen wind), kan gevaarlijk zijn bij de kaden.
- Voorkeur voor alternatieven 1 en 2 omdat daar de wateroppervlaktes beter gedoseerd zijn.

Aandachtspunten in relatie tot het thema natuurontwikkeling.

- Waardering voor het bieden van natuurontwikkeling, met voorkeur voor alternatief 2, vanwege de beste aansluiting bij de natuurlijke beweging rivier.
- Eilanden geven meer kansen voor natuur.
- Onderzoek of er een nog sterkere natuurontwikkeling mogelijk is.
- In verhouding tot de omvang van 'Excluton' moet goed gekeken worden naar een juiste verhouding tussen natuurontwikkeling en bedrijfsterrein.
- Alternatief 1 biedt een te strakke structuur waardoor te weinig mogelijkheden voor recreatie en natuur.

Aandachtspunten in relatie tot het thema recreatie

- Naast opmerkingen over waardering voor het bieden van extra recreatieve mogelijkheden werd gevraagd de omvang en aard hiervan nog eens goed te bekijken.
- In verband met de veiligheid is het erg belangrijk welke vormen van recreatie en waar mogelijk zijn. De Waal is o.a. door de omvang van de binnenvaart niet altijd even geschikt voor recreatie, rivier is voor een aantal vormen van recreatie misschien te ruw.
- Goed kijken naar de verschillen tussen de rivieren Maas en Waal.

Aandachtspunten in relatie tot het thema cultuurhistorie

- Maak de aandacht voor cultuurhistorie nog meer zichtbaar in de plannen.
- De Waaldijk heeft veel kwaliteiten, maak hier gebruik van en benut ze op juiste wijze in de plannen.
- Waaldijk is ongerepeter/minder aangetast dan de Maasdijk. Het verschil tussen de Waaldijk en de Maasdijk uitbouwen en zichtbaar maken.
- Wel behoefte aan extra aandacht voor natuur en cultuurhistorie, maar niet voor recreatie.
- Onderzoek of het bedrijfsterrein Westerhout de cultuurhistorie langs de Noord-Zuid route met voormalige landgoederen niet teveel aantast.

Aandachtspunten in relatie tot het thema wonen

- Dijkbebouwing is landschappelijk het meest gewenst
- Positieve reacties op de nieuwe vormen van leefmilieu die op wooneilanden van alternatief 2 gerealiseerd kunnen worden.
- Positief aan alternatief 1 is de heldere structuur en de verhouding tussen wonen en werken.
- Binnendijs zijn er belangrijke kansen voor economische ontwikkelingen met diversiteit.
- Bestaande bebouwing goed inpassen in de plannen.
- Kijk goed naar de verhoudingen en de schaal van eilanden met de bebouwing.
- Zorgt het wonen op eilanden niet voor teveel isolatie waardoor integratie met andere bewoners van Druuten moeilijker is.
- Het veiligheidsaspect moet speciaal bij het ontwikkelen van woningbouw langs/op de Waal goed onderzocht worden.
- In alternatief 3 moet goed gekeken worden of de omvang van het bedrijfsterrein niet te groot is en te veel hinder geeft om daarbij woningbouw te ontwikkelen.

Aandachtspunten in relatie tot het thema werk en bedrijvigheid

- Verzoek om goed bereikbare kade .

- Vraag om onderzoek naar de behoefte aan uitbreiding van riviergebonden bedrijfsterreinen.
- Maximaal benutten van de bedrijfsterreinen in de uiterwaarden en Westerhout.
- Bij de ontwikkeling van de alternatieven goed de afweging van de schaalgrootte van de industrie versus in de buurt gelegen woningbouw en recreatie meenemen.
- Kan betonindustrie wel in de uiterwaarden.
- Druten is 'haagje van Land van Maas en Waal', wordt dat met alternatief 3 niet teveel een industriepoort.
- Werken niet intensiveren.
- Onderzoek of het intensiveren van de bedrijvigheid niet teveel consequenties voor de verkeersintensiteit geeft.
- Mogelijkheden van bedrijfsterrein Westerhout kunnen beter worden benut.
- Gaan de economische voordelen niet teveel boven de algemeen maatschappelijke belangen van het gebied.
- Goed kijken naar de bereikbaarheid en samenhang tussen de eilanden, combinatie werken en recreatie is lastig.

Algemene tendens avondsessie:

Tijdens de avondsessie zijn veel belangrijke punten naar voren gekomen. Positief werd het realiseren van rivierversuiming, de natuurontwikkeling en het verbeteren van het havenfront ervaren. Door de betrokkenen is daarnaast om extra aandacht voor het veiligheidsaspect gevraagd. Dit betreft zowel de veiligheid met betrekking tot het recreëren op de Waal, als het wonen in de uiterwaarden en in de nabijheid van industrie. Ook werd gevraagd om bij het verder ontwikkelen van de plannen een juiste balans tussen wonen, werken en recreëren niet uit het oog te verliezen, waarbij een goede omvang en inpassing van het bedrijfsterrein veel genoemd werd. De alternatieven 1 en 2 werden om die reden ook sterker gewaardeerd dan alternatief 3.

Vervolgtraject:

de hierboven geplaatste opmerkingen worden als extra aandachtspunt meegenomen in de onderzoeken die voor het MER noodzakelijk zijn. een aantal opmerkingen zal worden geagendeerd in de overleggen die ambtelijk en bestuurlijk met diverse partijen in de komende periode worden gevoerd; De opmerking worden ook als aandachtspunt meegenomen in de nadere uitwerking van de alternatieven en de uiteindelijke keuze voor het voorkeursalternatief; Dit verslag wordt als bijlage bij de Startnotitie toegevoegd.

Na de indiening van de Startnotitie door de initiatiefnemers zal het ongeveer 3 weken duren voordat het bevoegd gezag tot bekendmaking van de Startnotitie overgaat. Na bekendmaking heeft een ieder de mogelijkheid om binnen 4 weken een formele inspraakreactie te sturen.

Waar wordt het bekend gemaakt en waar en hoe kan een ieder reageren?

Op www.drutenschewaarden.nl vindt u alle informatie over het plan, de alternatieven, de stand van zaken en de Startnotitie zelf. U kunt vragen en opmerkingen over de herontwikkeling Drutensche Waarden per email sturen naar info@drutenschewaarden.nl.

Bijlage 5

uw brief van:	uw kenmerk:	ons kenmerk:	datum:
--	--	VROM/MJ	20 november 2006
onderwerp:		bijlagen:	verzonden: 23 NOV. 2006
startnotitie MER Drutensche Waarden		--	

Geachte heer Kok,

Op 17 augustus 2006 hebben wij de startnotitie MER Drutensche Waarden ontvangen. Naar aanleiding van de startnotitie hebben wij een aantal opmerkingen. Deze zijn met name gericht op hoofdstuk 5 Afbakening toetsingskader, waarbij wij hebben gekeken of alle mogelijke onderdelen in het stuk zijn opgenomen.

Kijkend naar § 5.2 en 5.3 wordt het onderdeel skoestiek gemist. Van belang is om de geluidsemissie van de te realiseren onderdelen van het plan naar de omgeving in kaart te brengen. Daarbij wordt ook de relatie naar de overzijde van de Waal benadrukt. Het onderwerp skoestiek moet in beide paragrafen specifiek worden aangehaald.

Daarnaast wordt in § 5.3 geen relatie gelegd met de plannen voor de Afferdensche en Deestsche Waarden. In § 5.1 worden deze waarden wel tot het studiegebied gerekend. Echter is de MER voor de Afferdensche en Deestsche Waarden niet vermeld in § 5.3. Bovendien worden deze waarden niet genoemd onder het kopje afstemming met relevante plannen. Onder dat kopje wordt ook het project Waapier van Geulen voor het westen van de Drutensche Waarden gemist. Bovendien geldt voor de Kaliwaal dat duidelijk moet worden wat de effecten zijn van het ontwikkelen van het oostelijk deel van de Drutensche Waarden.

Voor eventuele vragen kunt u contact opnemen met de heer M. Jansen, doorkiesnummer 580123, van de afdeling Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu.

Hoogachtend,
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN DRUTEN,
de secretaris, de burgemeester

R.J.H.M. Huisman

A.P.M. Aelberts

Centrum van maas & waal

Bezoekadres : Heuvel 1 6651 DA Druten
Postadres : Postbus 1 6650 AA Druten
Bank BNG : 28.50.02.112
BTW Nummer : NL001100415B03 / NL001100415B02

Telefoon : (0487) 58 01 00
Telefax : (0487) 58 01 99
E-mail : info@druten.nl
Website : www.druten.nl

Reactie Waterschap Rivierenland op SN-mer Drutense Waard

Bastiaan,

Bij brief van eind juli vroeg je om een informele reactie van ons waterschap op de Startnotitie-m.e.r. voor de integrale herinrichting van de Drutense Waarden (oostelijk deel). Ik ben een moment bezig geweest met een brief, maar die bewaar ik voor de definitieve (formele) reactie. De hoofdzaken van ons commentaar / onze visie ken je al uit het gesprek van 5 juli in Lienden. Ik volsta er dan ook mee om ze hier te herhalen. Een zeer recente wijziging in het bestuurlijk standpunt over het omgaan met kwelwater voeg ik onderstreept toe.

Algemeen

- de veiligheid van het gebied is niet in het geding, er zal door de initiatiefnemers aangetoond worden dat de huidige sterkte van de waterkering niet achteruit gaat;
- de herinrichting Drutense Waard heeft in de PKB-RvdR de status "aanvullend" op de taakstelling zoals die met kribverlaging bereikt wordt, het waterschap staat in beginsel positief tegenover de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit door de herinrichting van een uiterwaard langs de Waal;
- bezien zal worden of de gereguleerde buitenpolder (zomerkade, A-watgangen en gemaal) kan vervallen, in dat geval kan het waterschap het beheer afstoten;
- het waterschap hanteert ten aanzien van de toename van de binnendijkse kwel het veroorzakersprincipe: kosten van maatregelen in verband met kweltoename zijn voor rekening van initiatiefnemer. Het waterschap stelt zich momenteel op het standpunt dat kweltoename voorkomen moet worden in plaats van gefaciliteerd (afvoeren door het binnengebied).
- de waterkwaliteit binnendijks lijkt niet beïnvloed te worden;
- de effluentleiding van de RWZI Druten die door de uiterwaard loopt, zal gehandhaafd worden.

Specifiek

- alternatief III, waarbij de primaire waterkering verlegd wordt om de buitendijkse bedrijventerreinen maximaal uit te breiden, is voor het waterschap onbespreekbaar;
- op blz. -82- van de SN is het criterium "stabiliteit waterkering" ondergebracht bij het aspect "Bodem en water", wij pleiten er voor om dit te rubriceren onder "Veiligheid".

Met vriendelijke groet,

ing. J.C.A. (Johan) van der Meulen
senior beleidsmedewerker planvorming

T 0344 - 649 423

F 0344 - 649 097

Postadres: Postbus 599, 4000 AN Tiel

Bezoekadres: Verbrughweg 1, Lienden

De heer Fikken vertegenwoordigt het Sleep- en Bergingsbedrijf FBT welke gevestigd is Waalbandijk 179, 6651 KD Druten. FBT is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 18075533. Het bedrijf ligt aan de Waal, aan het einde van de Blauwe Brug bij de veerstoep. Het schip FLUMAR 21998 BR1994 is als motorsleep- duwboot ingeschreven in het kadaster op naam van mev. P.O.P. Hemelaar, adres Waalbandijk 179. Het postadres van FBT is Postbus 31 6658 ZG Beneden Leeuwen. Het bedrijf heeft riviergebonden activiteiten waaronder het uitvoeren van:

- sleepdiensten en bergingen
- noodreparaties boven water
- duikwerkzaamheden en ankerzoeken
- voorspan-, hijs-, en trilwerken
- transport en overslag.

Verder verhuur van pompen, vjzelapparatuur, pontons en sleep/duwboten incl. begeleiding + advies

De heer Fikken geeft een toelichting op het bedrijf FBT:

1. FBT wordt door de overheden (Rijkswaterstaat, Provincie en Gemeente) gezien als een bedrijf wat functie heeft tussen Gorinchem en Nijmegen, bij het waarborgen van de veiligheid op de Waal. Door beperkte opslagcapaciteit heeft FBT heeft momenteel slechts de mogelijkheid om een scherm van 125 meter lengte in eigen beheer op de rivier te leggen, o.a. ter bestrijding van (olie-)rampen. Fikken wil in overleg met de overheid deze mogelijkheid uitbreiden.
2. FBT is vertrokken uit Beneden Leeuwen. Sinds twee jaar is Waalbandijk 179 de vestigingsplaats. FBT heeft bij de overheden alle benodigde vergunningen verkregen, waaronder wet milieubeheer, WvO, Wbr en bouwvergunning. Er is op het terrein een zakelijk recht gevestigd (erfpacht). De Waaloever is in eigendom bij het Ministerie van Financiën (DOMEINEN).
3. De huidige lage veerstoep wordt door FBT gebruikt bij normaalpeil van de Waal. Bij 3 meter verhoging waterpeil t.o.v. normaal is geen gebruik meer mogelijk. Het oude haventje wat op de topografische kaart is aangegeven ter hoogte van km 609 ligt er nog wel, maar is gedeeltelijk verzand.
4. FBT heeft onderzoekskosten t.b.v. akoestisch rapport gemaakt en zal binnenkort investeren in de aanleg van nutsvoorzieningen drinkwater, electriciteit en KPN.

De heer Fikken heeft op 31 oktober 2006, tijdens de presentatie van het Project "Drutensche Waarden", drie tekeningen gezien van alternatieven in het conceptMERstartnotitie. Op deze tekeningen is het verlengde van de Blauwe Brug ingetekend als bedrijventerrein. De heer Fikken geeft aan in principe geen bezwaren te hebben tegen de bestemming bedrijfsdoeleinden met daarbij de volgende wensen:

1. FBT geeft de voorkeur aan géén verplaatsing van het bedrijf en vraagt handhaving van de activiteiten op de locatie.
2. FBT wil bij handhaving ingepast worden in het plan, waarbij de oude veerstoep en haven behouden blijven. Om te kunnen gebruiken zal de haven zandvrij gemaakt moeten worden.
3. FBT wil opslagruimte voor boeien en olieschermen. FBT wil een oliescherm van > 300 meter kunnen leggen.

De heer Fikken wil dit verslag als inspraakreactie FBT laten gelden.

PNUV 2006
Vandaag gebracht bij
HSRO van Jos den Biesen

HSRO
t.a.v. de heer F. Harbers
Hoogstraat 1
6654 BA Afferden Gld.

Druuten, 5 november 2006

Geachte heer Harbers,

Naar aanleiding van uw presentatie, doen wij u onze zienswijze op onderstaand plan toekomen.

Namens de werkgroep Vrom,

Gebiedsplan Druutense Waarden.

Van denkbare naar wenselijke modellen, Utrecht juli 2005

Zienswijze van: Jos den Biesen 19 oktober 2005

Vanaf de eerste zeer opportunistisch gestelde presentatie in het Rivierenmagazine nr. 10 (najaar 2003), heeft het plan een meer realistische ontwikkeling doorgemaakt. Mogelijk heeft onze zienswijze, verwoord in de brieven van 6 februari en 16 juni 2005 over verantwoordelijkheid daaraan bijgedragen.

Het plan omvat nu een realistische weergave van de structuurverandering voor de verdere ontwikkeling van het gehele betrokken gebied.

Modellen.

Model 1.

Het plan heeft veel potentie:

- + Industriële mogelijkheden worden door het aan een gesloten terrein maximaal benut.
- De haven is groot, omvat de huidige plas Kaliewaal en het rivierduin, maakt een grove inbreuk in de "waaier van geulen".
- Tijdens de win- en vulperiode is er gevaar voor grote kweldruk op het oostelijk

- gedeelte van het binnendijkse gebied.
- + De meestromende geul, zal op termijn mogelijk verzanden. Vergelijkbare situatie rond 1800
 - + Het model heeft ecologische potentie.
 - + Geeft Druten een stedelijk waterfront in de lufte van de hoofdstroom van de Waal.

Model 2.

Heeft landschappelijk de meest organische vorm:

- + Past in de structuur van Gouverneurspolder en Waaier van Geulen.
- Heeft door opsplitsing minder industriële capaciteit en door het verzanden van de doorgangen op fermijn minder doorstroming.
- + Waaier van Geulen behoudt meer zijn reeds geplande vorm.
- + Terrein Rodruza komt beter beschikbaar als afzonderlijk wooneiland.
- Druten wordt van de Waal gescheiden.

Model 3.

Het minste model

- Omvat maximale industriële ontwikkeling in de rivierbedding.
- Een wijkje watergebonden woningen voor Druten.
- Druten wordt door een stelsel van draagconstructies en kaden van de Waal gescheiden.

Mogelijk alternatief:

Koppel industrie model 1 aan wonen model 2.

Aangrenzende gebieden.

Het plan heeft aan de oostgrens raakvlakken met het in ontwikkeling zijnde plan Afferdense en Deestse Waarden.

Ondermeer uitloop nevengeul, strang en de oude haven die als natuurgebied is aangemerkt.

Ook het ommetje van Druten komt in het gedrag.

Een duidelijke afstemming is nodig.

Het plan overlapt aan de westkant de in uitvoering zijnde "Waaier van Geulen".

Er is een groot verlies aan belangrijk biotoop, zowel bij het rivierduin als aan de dijkzijde.

Bij de een open Kaliwaal is er meer kans op bodemerrosie en zandsuppletie.

Vroegtijdig onderzoek naar bodemerrosie, zandsuppletie en woonklimaat Ochten is gewenst.

COLOFON

De **Startnotitie MER Drutensche Waarden** is opgesteld door **HSRO** en **H+N+S Landschapsarchitecten** in samenwerking met **Jos Rademakers Ecologie en Ontwikkeling**, en **Ferdinand van Hemmen Landschapshistoricus** in opdracht van **Consortium Drutensche Waarden**.

Opdrachtgevers

Consortium Drutensche Waarden

PNO-PACTUM
Postbus 69
6650 AB DRUTEN

Rodruza B.V.
Postbus 227
6500 AE Nijmegen

Opdrachtnemers

Kamer van Koophandel Rivierenland
Postbus 218
4000 AE TIEL

H+N+S Landschapsarchitecten
Laan van Chartreuse 166/168
3552 EZ Utrecht

HSRO B.V.
Hoogstraat 1
6654 BA Afferden

Werkteam

Lodewijk van Nieuwenhuijze (H+N+S)
Angela Hinz (H+N+S)
Frank Harbers (HSRO)
Gabriëlle de Jong
Jan van Mil (HSRO)
Nick van de Heijkant (HSRO)
Ferdinand van Hemmen
Jos Rademakers

Samenstelling stuurgroep

dhr. F. van Haren	PNO-Pactum
dhr. F. L.L.M. Terwindt	Rodruza B.V.
dhr. G.J.A. Sigmond	Sight Adviseurs
dhr. F.J.M. Harbers	HSRO
dhr. L. van Nieuwenhuijze	H+N+S
dhr. B.P. Kok	Kamer van Koophandel Rivierenland
dhr. R.J.M. Matser	Kamer van Koophandel Rivierenland
dhr. G.W.J. van Heck	Gemeente Druten
dhr. M. Jansen	Gemeente Druten
dhr. M.H.T. Lepoutre	Wethouder Gemeente Druten
dhr. P.A.J.M. Van den Hurk	Wethouder Gemeente Druten
dhr. Th.H.C. Peters	Provincie Gelderland
dhr. H. de Hartog	Provincie Gelderland
dhr. H.C.W. Keereweer	Provincie Gelderland
dhr. G.J.M. van Herwaarden	Waterschap Rivierenland

Utrecht, april 2007

© H+N+S (2007) Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en /of openbaar gemaakt mits de bron wordt vermeld.

